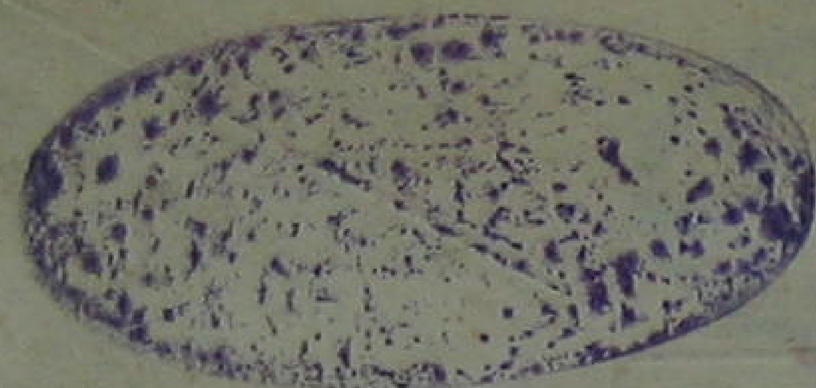
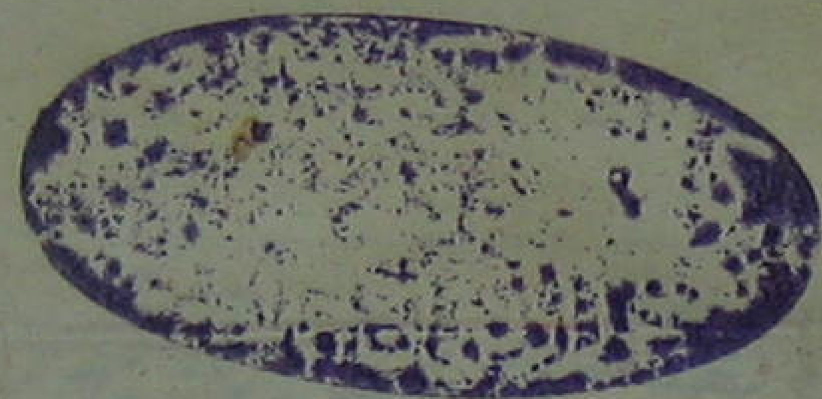

هذا فهرس كتاب قائمة فرايض

تمت فهرس الكتاب
بعون الله الملك الوهاب
كتبه العبد محمد
الكاتب

وقفت حسبة لله تعالى
غفر الله له ولوالديه

هذا كتاب الفرائض

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الملك العلام الذي جعل العلماء الاعلام ورثة الانبياء عليهم السلام والصلوة على محمد خير الانام وخاتم اصحاب الفرائض والاحكام وعلى صحبه العظام وآله الكرام من العصبات وذوي الارحام اما بعد علم فرائض بياننده تحرير اولنان شروحده اكثر حرب اولوب ضرب وتقسيم معهود انه واجمال وليان تركيده اولان شروحات دخي محل اجمالنده تفصيل والمغلق بعض خلان ضبطه اهون واسهل بر قاعده يسيره تحرير ايچون بو اضعف عباد خالق الكونين سلوروي ابن حسين اوبه همت والتماس ايدنلر بنا جناب واجب الوجود الكمال وتعلموا الفرائض وعلموها حديث شريفنه امتثال وتقسيم مالده سهو وغلط سببي ايله نقصان درجه وعيدندن خوف ايدوب بعضني ترجمه واستخراج طريقيله وبعض امثال خارجه وصور ضرب وتقسيم وبعض فوائد لازمه ايراد ايله مقام تفصيلده اطناب وعكسنده ايجاز اختيار اولنوب معتنرفا بالعجز والقصور تحريره شروع وابواب وفصوله تخصيصله اسناد اولنمجوه اول كتابه فهرس ايراد اولنوب وبعد الاتمام قايمة فرايض ديو تسميه اولندي اميددر كه مستفيد اولنلر دعا خير ايله ذكر وناسخ وغيريه نسبت ايدن خطا وزللي قلم تصحيح وعفو ايله ستر ايده لر والله المستعان وعليه التكلان

وقف

وقف

قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم تعلموا الفرائض وعلموها الناس فانها نصف العلم فن فرايضي نصف علم ايله تسميه دن مراد يا توسع كلام ايچون بعض مغلوبه نصف منزله سنه تنزيل اتمكدر شاني استعظام وتحصيلنده ترغيب ايچون مبالغة استكثار اولمه ويا خود حال البتي حيوة ومماته اعتبار اولمه قال علماؤنا رحمهم الله تتعلق بمال الميت حقوق يعني حال ميتة حقوق تعلق ايدر الحق اول تجهيزدر يعني ميتك حين موتندن حين دفننه دك لازم اولان اشيادر پس كفن دخي تجهيزده داخلدر وكفن دخي ايكي قسمدر بري اكر غريم متضرر اولمازسه كفن سنتدر كه رجله اوچ ومرأيه بش اثوابدر تفصيلي باب الجنائزده مذكوردر بري دخي غريم متضرر اولورسه كفن كفايتدر كه جديد ويا غسيل رجله ايكي ومرأيه اوچ اثوابدر وكفنده اسراف وتقتير اولنمه اولدخي كفن مثل ايله معتبردر وكفن مثل قدرت واختيار اولديغي زماننده در اما عجز واضطرار اراده ممكن اولاندر كه اكا كفن ضرورة اطلاق اولنور حقوق مذكوره دن بري دخي ميتك من جهت العباد مطالب اولمه دينيدر قضاء دركوك دين صحت وكركه دين مرض اولسون مال وفا ايدنجك وفا ايتديكي تقديرجه صحتده اولان دين مطلقا كرك مرضنده دخي سببي معروف اولان دين اولسون بو ايكيسي تجرد مرض مونده اقرار ايتديكي دينه مقدم حلردر كما صرح في موضعه اما نظم كريمده وصيتي قضاء دين اوزرينه تقديمده نكته دين دوصيتدن هر بري كركه منضم وكركه مفرد اولسون ميراث اوزرينه مقدم اولدقلرني بيان اولوب لكن وصيتي تقديمده اشتباه اولمغله احوج الى البيان اولمغين ذكرده تقديم اولندي وهذا اسد مما قيل

حقوق مرقومه دن بری دخی میتک وصایاسنی تنفیذ ایدرلر کرک واجبات و کرک
تبرعات اولسون و ثانیه دخی مطلقه و کرک مقیده و کرک معینه اولسون
و تنفیذ مذکور دخی تجهیز و دیندن و یا احدهمادن باقی مالک ثلثندن اولور اما
دین و تجهیز اولنمادغی زمان ثلث کلدن اولور غریق و یا حریق و یا غیر کولی
غیر مذکور اولان کبی پس بو وجه اوزره تنفیذ وصیت وارث معصوم تنفیذ کل
مالدن ابا ایتدیکی صورتنده در اما وارث موجود اولمیوب و یا اولوب امتناع
اتمز ایسه تنفیذ وصیت کل مالدن اولور جائز اولماموق ایله اوّل حقوق مذکوره
اکر وارث متعدد اولورسه مال بینلرنده تقسیم اولنور و الا کل مالی وحدانیه
غیر لحق احراز ایدر بو تقسیم قرآن کریم و سنت و اجماع امت ایله در ترتیب
بین اجناس الورثه اولا معلوم اولاکه کتاب الله ده سهام مقدره سی اولان
اصحاب فرائض ایله بدا اولنور بعدهم عصبه ایله بدا اولنور و عصبه اول کمسنه
درکه جنس فرائضدن باقی یه و حالت انفرادیده جمیع مالی احراز ایدر اما
من جهة النسب و لان عصبات من جهة السبب و لان عصبه اوزرینه تقدیم
اولنور زیرا قرابت حقیقیه حکمیه دن اولی در و عصبه سببیه دخی مولای
عتاقه در کرک معروف و کرک مقر له اولسون اما اوکی ثانی اوزرینه تقدیم
اولنور ظاهر حالی شرعا مکذب اولمغله بعده عصبه میت اولمیانجه مولای عتاقه
نک عصبه مذکوره ایله بدا اولنور بعده یعنی عند عدم ما تقدم ذکره من العصبات
مال باقی ذوی الفروض نسبتیه علی نسبة حقوقهم رد اولنور بعدهم ذوی الارحام
ایله بدا اولنور و ذوی الرحم اول قریبدر که نه سهم صاحبی و نه عصبه در بعده مولای
موالات ایله بدا اولنور مثلا وارث نسبی اولمیان بر جود در که عرب دن و یا مولی عرب دن
و یا عضو مولای موالات اجزی و یا عاقله سی بیت المالدن اولمیه بو شرایط وجودی
ایله بو وجه

ایله بو وجهه سن بنم مولام سن فوت اولورسم وارثم اول و عاقله م جنایتمده دیر دیوب
اول دخی قبول ایده بو عقد برم قسمده صحیح اولوب بعده مقر مصرا فوت اولوب
وارث نسبین ترک اتمز ایسه قابل مزبوره وارث اولور کذلک حیوانیده عاقله
جنایتین ویرر و طرفیندن دخی شرطا عاقله ایله عقد مذکور جائز اولور اکر شرایط مذکوره
ایکی جانبده بیله متحققه اسه هر برلری وارث اولورلر اما عاقله ویرلمدکجه
مقرک رجوعی صحیحدر کذا فی البدائع بعده مولای موالاتک عصبه سیله بدا
اولنور مولای عتاقه عصبه سی ترتیبی اوزره یعنی مزبور مقر له بالنسب علی الغیر اوزرینه
مقدمدر هکذا فی المحیط بعده مقر له بالنسب علی الغیر ایله بدا اولنور اما نسبت
ایله که مقرک اقراری سببی ایله ذلک الغیردن نسبی ثابت اولمیه کذلک قریب و نعیره
وارث معروف مزاحم دخی اولمیوب و مقر مصرا وفات ایتمک شرطلردر زیرا رجوع
صحیحدر و وارث مزاحم مقر لهدن میراثه اولی در و مال میته ارث و وصیت و یا غیر
اسباب مستحق اولدن بر ایله مستحق اولمیه اول مال بیت المال وضع اولنور مال
ضیاع طریقیله لا بطریق الارث اما امام شافعی قتنده عند الانتظام بیت
المال ذوی الارحامدن و اصحاب فرایض نسبتیه ردّدن مقدمدر

فصل فی موانع الارث

ارباب فن فرایض عرفنده ارثدن مانع بر شیدر که انک سببی ایله اهلیت ارث
فوت اولور اما بر شینی سببی ایله ارث فوت اولوب اهلیت ارث فوت اولمیه
اول شیء موانعدن عد اولنماز پس شول کمسنه ده که اهلیت ارثی فوت ایدر شیء
بولنه اول محرومدر و شول کمسنه ده که ارثی فوت ایدر شیء بولنه اول محجوبدر پس
محروم و محجوب حرمان ایله محجوبک بینلرنده مدار فرق بودر و موانع مذکوره بشدر
بری رقدر اولدخی کرک قن و یا مکاتب کبی کامل و کرک مدبر و ام الولد کبی ناقص

اولسون زیرا آنده اهلیت ملک رقبه‌یه اهلیتدر رق ایسه رقبه‌نه ملکی منافیدر
اگرچه مکاتب گبی یدا ملکی منافی دکل ایسه ده هذا هو البحث الشامل للمقصود کلها
موانع مذکوره‌دن بری دخی حکم قصاص ویا کفارت تعلق ایدن قتلدر که حیثیت
انزهاق روحنده تأثیری اولان فعل قاتلدن نشأت ایده بو تقدیرجه انوفعل
تعدیسندن ناشی اولان قتل حقیقی اولمیوب تسبیب اولور حیدایه تسبیب
فعل دکلدر کذا فی فرایض المحیط و قتل دخی درت وجه اوزره در بری عمددر و
بری شبه عمددر و بری خطادر و بری دخی مجرای خطایه اجرا اولنانلردر و اولکیلرک موجبی
قود یا قیلک مال و کفارتدر و قاتل دخی عاقل و بالغ اولوب کذلک قتل بحق
و یا بتأویل اولماموق گرکدر شروط مذکوره‌دن بری موجود اولمسه قتله وجوب قصاص
و کفارت تعلق اثم اولوب اجلدن ارثدن حرمانه دخی سبب اولماز اگر سؤال اولنور که
القاتل لا یرث حدیث شریفنک موجبی صورت حزنوبرده اطلاق حرمان
دکلمیدر کما هو مذهب الشافعی جواب صواب گوددرکه ارثدن حرمان قتل محظور
جزاسیدر اما قتل صبی و مجنون و بحق و یا بتأویل اولان دخی حقه الحاق ایله قتل
محظور اولمش اولماز هذا عند ابی حنیفة و محمد کذلک تسبیب دخی قتل حقیقی
دکلدر کما مر زیرا بو خصوصده اطلاق نص شریف منتظم اولماغله اصحابمز معنای
مستنبط اولان تخصیص نص طریقنه سلوک ایتمشلردر و خطاء مقتول
اولان تخفیف دیتنه سائر اموالی گبی حقوق اربعه تعلق ایدر کذلک قصاص
و دیتده حق زوجین ثابتدر فلا فالمالک موانع مذکوره‌دن بری دخی اختلاف
ملتیندر زیرا اختلاف دینین مانع دکلدر یهود و نصاری گبی و ملت اختلاف
دخی مانع دکلدر زیرا مسلم مرتددن وارث اولور مرتدک خود ملتی یوقدر پس
مانع ملتینک اختلافیدر ملت اختلافی مانع دکلدر والفرق دقیق و
کافرک مسلمدن

تسبیده دم مقتولک جهدر ... صبیانه سببیت
عاقله‌سی اوزرینه دیت واجب اولور اگرچه قتیله
جزا اولان قتل اولان حرمان میراث و کفارت تعلق ایتمز

وذکر فی المبسوط القتل علی ثلثة اقسام
عمد وخطاء وشبه عمد وکان ابو بکر الرازی
یقول هو خمسة اقسام عمد وشبه عمد وخطاء
وجار مجری الخطاء وقتل بالسبب واختاره المتأخرون
نقل من الدرر والغرر

کافرک مسلمدن وارث اولماسنه خلاف یوقدر اما عکسنده واردر حضرت
علی و زید بن ثابت و عامه صحابه کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین قتلرنده
مسلم کافردن وارث اولماموق ایله علمامز و امام شافعی دخی اثنینا ابو حنیفه بر
اختیار اتمشلردر اما معاذ بن جبل و معاویه ابن ابی سفیان قوللرنده و ابی بن
کعبک اصح قوللرنده کذلک مسروق و حسن و محمد بن الحنفیه و محمد بن علی
بن حسین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین قتلرنده مسلم کافردن وارث اولور
قیاسا وجه قیاس مبنای میراث اولان ولایتدر که مسلمک کافر اوزرینه شهادتی
مقبوله اولوب و شهادت باب ولایتدن اولمغله مسلم کافره ولایتی حسبیله
وارث اولور بخلاف الکافر کذلک مسلم مرتددن دخی وارث اولور
علی رأی المخالف اما وجه استحسان لا یتوارث اهل الملتین
شتی لا یرث المسلم الکافر ولا الکافر من المسلم حدیث شریفیدر
الاسلام یعلو ولا یعلی حدیث شریفی قیاس ایچون وجه اولمغه صالح اولماز
زیرا علو نفس اسلامده اولوب یا خود بحسب الحجة یا خود بحسب النصرة
فی العاقبة اولمق محتملدر وعند التعارض اصل حمل محتمل علی النصدر
وجه استحسان امام اعظم قتلنده ارث مرتد حال اسلامه مستند اولمغله کان
مسلم مسلمدن وارث اولمش اولور اما عند الامامین مرتد مادام که دار
الاسلامده در اوزرینه بعض احکام اسلام قایم اولوب حتی مالی تملکی و نفسی
استرقاق اولنماز و اوزرینه جزیه موضوعه اولماز و خمر و خنزیرده تصرفی صحیح
اولماغله اندن ارث خصوصنده اسلام اوزرینه ابقا جایز اولوب و قرابت استحقاق
ارث ایچون علت صالحه در پس مسلم مرتدک جمله مالندن وارث اولور زیرا امام
اعظمک مرتدده جوابی فکجوابهما زیرا مرتده‌نک املاکی باقیه و مستقر در غیر

هذا فرق بین الامام الاعظم و بین الامامین فی المرتدة منه

موقوفه در و حربیه اولمامغله ورثه سنه انتقال ایدر اما امام اعظم قتنده
کسب مرتد فیء در زیرا مرتدک تصرفاتی موقوفه در و مرقوم الکتاب ردته
مالکی اولمدیغی اجلدن ورثه سنه دخی انتقال ایتمز اما مرتده خصوصنده بر
اشکال باقیدر که مذکوره کافره اولدیغی حیثیتیله لایرث المسلم
الکافر حدیث شریفی تحتنده داخل اولمامق حل اشکال اولدر که اول
حدیثده اشارت اولندیغی اوزره کافردن مراد مطلقا اولان کافردر مرتدک ایسه
ملتی یوقدر و اهل کفر دار واحده ده اولیجق بربرینه وارث اولورلر مع اختلاف
المذاهب اما امام شافعی اصحابندن بعضک و امام مالکدن ابو القاسمک
قوللرنده کفره بربرینه وارث اولمازلر الا مع اتفاق الاعتقاد و اولورلر
ابن ابی لیلی قتنده یهود و نصاری بینلرنده توارث ایدرلر لکن مجوس مرقوملر
وعکسنده دخی وارث اولمازلر زیرا یهود و نصاری توحید حضرت باریده
و نبوه موسی علیه السلامده و نزول توراتده من حیث الاعتقاد متفقلردر
بخلاف المجوس هذا استدلال ابن ابی لیلی اما بزم مذهبمزده جمله کفار
مسلمین حقنده ملت واحده حکمنده در اگر چه مذهبلر مخالف ایسه ده زیرا
لا یتوارث اهل الملتین شتی حدیث شریفی بوکا اشارت و ایما در که لفظ
ملتین لایرث المسلم من الکافر ولا الکافر من المسلم قولیله تفسیر اولنمشدر
و موضع تفسیرده وصف عام اوزره تخصیص طایفه مجوسک و غیرک حکم توریثده
ملت واحده اهلی اولدیغی مشعردر کذا فی شرح السرخسی موانع مذکوره بیدن
بری دخی وار اینک حکما اختلافیدر مثلا مستأمن ایله ذمی کبی و یاخود دارین مختلفینده
مستأمنین کبی و بو اختلاف دخی اوچ قسمدر قسم اول حقیقة و حکما در مثلا دار الحربده
اولان حربی ایله دار الاسلامده اولان ذمی کبی قسم ثانی الحکم حکما در مثلا دار الکفر

قید استبعاددن آلابدر زیرا وصف جربیدن استبعاد فهم اولنماز منه

شرف عود اوزره اولان مستأمن ایله ذمی کبی یاخود دارین مختلفینده دار
الاسلامده اولان ایکی مستأمن کبی یاخود دار الحربده اولان مسلم مستأمن ایله
حربی کبی قسم ثالث حقیقة اختلافدر الحکم مثلا دار الاسلامده اولان مستأمن
ایله دار الحربده اولان حربی ایله که ایکیسی دخی دار واحده دندر پس بو اقسام
ثلثه دن ایکی اولکیلر بزم قتمزده ارثدن منع ایدرلر دون الثالث
معلوم اولدیکه ارثدن مانع حکما اختلافدر که گرک انکله حقیقة اختلاف
دخی اولسون گرک اولماسون اما عند الشافعی بین الذمی و المستأمن
توارث اولوب قسم ثالثده اولماز و اهل دارین بینلرنده اختلاف منعه و ملکه
سبب انقطاع عصمتدر یعنی بین الملکین عهد و تناصر اولمادیغنه بناً حکمت
منقطعه اولمغله بربرلرینک قتلنی مستحل اولوب و حین ظفرده بربرین قتل
ایدرلر مثلا ملک هند ایله ملک روم کبی که بینلرنده عهد و تناصر اولمیه اما
منعه و ملک مختلف اولمق انقطاع عصمته مستلزم دکلدر و بو اختلاف
سببی ایله اختلاف دار الخروج حق کفارده متحقق اولور زیرا اهل بغی و اهل
عادل بینلرنده توارث ایدرلر اگر چه منعه و ملک مختلف ایسه ده زیرا دار الاسلام
دار احکام اولمغله بینلرنده تباین دار اولنماز حکم اسلام انلره جاری ایدر
اما دار الحرب دار قهر اولمغله اختلاف منعه و ملک سببی ایله بینلرنده تباین
اولور موانع مذکوره دن بری دخی ارتداددر که جمله موانع مبیّنه دندر زیرا
مرتد مرتده وارث اولماز و عدم توریثه سبب اختلاف ملتین اولمادیغی
تفصیل سابقدن معلومدر که لا ملة للمرتد اما عدم توریثه سبب وجود
مانع دکلدر بلکه شرط ارثک انعدامیدر که عند موت المورث حیوة
وارثدر پس مرتد مقام میتده اولمغله وارث اولماز دیمک دخی ممکن دکلدر

زیرا بو حکم مرتده ده تحشی اثر ظاهر اولور مصرده اولورسه قتل اولنماز دن واخذ دن وارثه
دفع اولنماز پس ثابت اولدیکه عدم توریث مرتد شرطلردن نکث انعدامی کلدر
بلکه ارثدن مانع اولان شنعک وجودیدر که نفس ارتداددر

باب معرفة الفروض ومستحقيها

باب میراثده مفروض وفرایض وسهام معنای واحدده مستعملدر اولیجق
ایکی قسمدر بری مقدره در اصحاب فرایض سهامی کبی وبری دخی غیر مقدره در
عصبات وذوی الارحام سهامی کبی اما مقدره اولان ایکی نوعدر بر نوعی کتاب
الله ده مقدره در فروض ستة ایتیه کبی وبر نوع دخی بالاجماع مقدره در سبع
وتسع وبونلره مشابه اولوب باب عولده مذکور اولنلر کبی اما کتاب الله ده
مقدره اولان فروض ستة نصف وربع وثمن وثلثان وثلث وسدس در
وبو سهامک اصحابی اون ایکی شخصدر دردی ذکوردندر بری اب وبری جد
صحیحدر که جدی اولدیغی شخصه نسبت ایله بینلرینه ام تداخل اتمیه بری دخی اخ
لام وبری دخی زوجدر سکزی دخی اناثدندر زوجه وبنت وبنت ابن وان
سفلت واخت لاب وام واخت لاب واخت لام وام وجدۀ صحیحه که جده سی اولدیغی شخصه
نسبت ایله بینلرنده جد فاسد داخل اولمیه والحاصل بونم قدجده ده هر جده که
جده سی اولدیغنه انتسابی عصبه ویا صاحب فرض ایله اولسه یعنی اول کسی
کرک محض انوثت وکرک محض ذکورت وکرک طرفینده مختلط اولسون
اصناف ثلثه ده بیله جدۀ صحیحه در عکسی ایله مدلیه اولان فاسده در پس مذکور
مذکوره دان اب ایچون اوچ احوال واردر بری فرض مطلقدر یعنی خالیا عن العصوبة
سدسدر اینک بو حالی ابن ایله وابن ابن ایله وروان سفل بر حالی دخی فرض مع
التعصیبدر بو حالی بنت ایله ویا بنت ابن ایله وروان سفلت بو حالی دخی ولد
وولد ابن فرض محض ایله حراد زوجسب
اصتلانه اتعد تکثیر آشتغار در
کما یقال عرب محض ای خالص النسب

نظما کیم بیده نصف اوج موضعده وربع ایکی یرده
ایکی محلده وثلث دخی ایکی یرده وثمن بر یرده
وثلثان ایکی محلده وسدس اوج موضعده
منه

مذکوردر ونصف ایله بدا ومبدا اد مخارج اولدیغنه التضعیف
علی سبیل اولان ...
بعده نصف نوعندن ...
تعصیب اولنمشدر
منه

محض انوثت محض ذکورة
مختلط طرفین

اینک حال ثالثی سنده معتبر
ولدک وولد ابنک معاعدملریدر وثانیه اصحاب فروضی ده
احدهما اینک وجودی کفایت ایدر تعلیله الحصار ودفعه
ذکر لازم ایکن اینک عصوبتی بیان جلیه احوط ایکنی
وفوت ایچوندر
منه

وولد ابن اولمادیغی زمانده روان سفل بر حالی دخی تعصیب محضدر یعنی فرض
اصتلاط اتمکسزین اما جد صحیح جمیع احکام میراثده بالاجماع اب کبیدر
الا درت مسائلده که بونلردر بری بنو الاعیان وبنو العلات اب ایله بالاتفاق
ساقط اولورلر اما عند الامامین جد ایله ساقط دکلدر وایکنجی ام میت اب ایله
یعنی اب میت ایله اولسه بعد فرض احد الزوجین ام ثلث باقی اخذ ایدر
اما مقام ابده جد اولسه ام ثلث کل اخذ ایدر اما عند ابی یوسف
اوچنجی ام اب بو قسمده اب ایله محجوبدر اما جد ایله بالاجماع محجوب دکلدر
دردنجی بر میت کندی معتقنک باباسی ایله معتقنک ابنینی ترک ایلسه
امام ابو یوسف قتنده سدس ولا ابه باقی ابنه در اکر مکان ابده جد اولسه
جمله ولا ابنکدر وجد وجود اب ایله ساقط در زیرا قرابت جده ده اب اصلدر
اما اولاد ام ایچون دخی اوچ احوال واردر اکر بر اولورسه حقی سدسدر ایکی
زیاده اولورسه ثلثدر ومرتبه لرک ذکور واناثی قسمت استحقاقده مساویلردر
ومحرومیلر ولد وولد ابن ایله وان سفل ودخی اب ایله وجد ایله بالاتفاق ساقط
اولورلر اما اولاد ابک جد ایله سقوطی خصوصنده اولان اختلاف سابق
ایتیه دن معلوم اولور واولاد امی سقوطه باعث اولان ولدک ذکور واناثیه
وصلبی وغیر صلبیه کذلک والدک دخی جده شمولی بر مقتضای آیت کریمه
مقرردر اما زوج ایچون ایکی حالت واردر بری نصفدر ولدک وولد
ابنک وان سفل عدمی قتنده وبری ربعدر ولدک یا خود ولد ابنک
وان سفل وجودی ایله ولفظ ولد خصوص زوجده دخی ذکور واناثه کذلک
اول زوجدن وغیریدن تولیدنه دخی شاملدر فصول الاثنات
اول ثمانهٔ معهوده دن زوجه ایچون ایکی حالت واردر بری واحده

بو محلده مقتضای مقام اولاد ابک تفصیلی ذکر اولنمق ایدی
لکن اختصاره قصد اولنمغله ...
منه

ساقط اولورلر ... والمعنی فی الاب ...
اولنمشدر ... نسبت ... الجنة
منه

اوکی ... اسندلال قوله تعالی یا بنی آدم ...
منه

سند لال قوله تعالی ... الاولاد مشروط ولدک وولد ابنک
الآیة ... صورت اولده ... وجودیدر
معاعدملری ...
منه

وواحده دن زياده يه ربعدر ولدك وولد ابنك عدمى قيدلريدر ومنفصل
برى دخى ثمندر ولدك ياولد ابنك وان سفل وجودى ايله ولفظ ولدك
خصوصى زوجه ده دخى ذكر وانثاية شامل زوجه دن وغيريدن تولد ايده نه دخى
شاملدر يعنى ربعدن ثمنه حجب ايدرلر لوجلو ولدى اما زوجه واحده اول
دوقده ربعى وياثمنى كملاً احراز ايدر واحده دن اكثر اولدقده بينلرنده ربع
وياثمن على السويه تقسيم اولنور اما بنات صلب ايجون دخى اوچ
احوال واردر بنت واحده يه نصفدر كه بيانى سهام ده واردر اولان نص
شريفدن معلومدر وما فوق واحده ايجون ثلثان واردر يعنى بنات
ابن اصطلاح احديكى صوريده وبوقول اختيار عامه صحابه اولمغين
علمادخى بومذهبه اخذ ايتمشلردر وفيه خلاف ابن عباس رضيه
اما بنت ابن ايله اصطلاح ايلسه حصه لر للذكر مثل حظ الانثيين اولور
زيرا ابن بنتى عصبه ايدر اگر عصبه اعتم حصه ده بنت ابنه معادله اولمق
لازم كلور بويله خارج عن النص والاجماعدر اما بنات ابن ايجون
آلتى احوال واردر اوچ احوالك ثبوتنده بنات صلب كبيدر بالاجماع
يعنى واحده سنه نصف وواحده دن زياده يه ثلثاندر عند عدم الصلبيه
اما بنت صلبيه ايله بنت ابن كرك واحده وكرك متعدده اولسونلر
تكمله للثلثين حصه لرى سدسدر اما بنتين صلبيتين ايله مجبور لر ساقط
لردر الا اذا اولنده با خود اسفللرنده ذكر اولسه اول تقديرجه بولر
تعصيب ايدوب وباقى من الصلبيتين اولان مجبورلر بينلرنده للذكر
مثل حظ الانثيين اولور اما اولاد ابن كرك ذكور وكرك اناث
وكرك مختلط اولسونلر ابن صلبى ايله ساقطلردر وابن ذكور دخى اولاد
ابنك كرك

قارالسه ايكى بنتى بنت واحده يه الحاق وظلمه تمسكاً ثلثان ما فوق اثنين ده
آيه كريمه اما جاعه طرفندن وليل نص آخر
اعتبار ايدرلر سندر
اشارتى وعبارتى مع

ابنك كرك باباسى وكرك عمى اولسون زيرا ابن اولادى عصبه در اگر بر ميت
اوچ بنات ابن ترك ايلسه بعضى بعضندن اسفل وبر آخر اوغلى اوغلنك
دخى كذلك اوچ قزلرى وبر آخر اوغلى اوغلى اوغلنك دخى كذلك اوچ قزلرين
ترك ايلسه

بهذه الصورة

فريق اول	فريق ثانى	فريق ثالث
ابن ... بنت عليا	ابن	ابن
ابن ... بنت صاحبة سدس	ابن ... بنت صاحبة سدس	ابن
ابن ... بنت	ابن ... بنت	ابن ... بنت
ابن	ابن ... بنت	ابن ... بنت
	ابن	ابن ... بنت
		ابن

بس فريق

پس فريق اولدن بنت عليا ميته واسطه واحده ايله منتسبه اولمغين اكا
احد مساوى اولماز اما فريق اولدن بنت وسطايه فريق ثانيدن بنت عليا
محاذيه اولور زيرا ايكيسنك دخى واسطه سى ايكيدر اما فريق اولدن بنت سفلايه
فريق ثانيدن بنت وسطى ايله فريق ثالثدن بنت عليا برابر اولورلر بر برنده
اوچر واسطه اولمغله وفريق ثانيدن بنت سفلايه فريق ثالثدن بنت وسطى
مساويه در زيرا هر برنده درت واسطه واردر اما فريق ثالثك بنت سفلاسنه
احد مساوى دكلدر بش واسطه سى اولمغله اذا عرفنا هذا فنقول فريق اولدن
بنت عليا بنت صلب مقامنده اولمغله حقى نصف اولوب فريق اولدن
بنت وسطانك مع من يوازيها تكملة للثلثين حصه لرى سدسدر وسفليات
باقيه كه التى بناتدن كفايه در ساقطلر در الا تلك بالسفليات ايله ذكر اوله
اول تقديرجه اول ذكر بنات محرومات كندى برابرنده اولنلرى كذلك فو
قنده اولوب ذات سهم اولميانلرى دخى تعصيب ايدوب ما دوندن ذكور اولنلر
ساقط اولورلر مثلا فريق اولدن ابن بنت عليا ايله اولسه جمله حال

بنت جزئيه ابن اصطلاح اتحد كجه حالت ما انفرد بنده
بنت نصفدر مغ
صفى يكسر السين وبحور بالضم كما فى العلع مع
السفل

بينهما ده نسخه صح

للذكر ضعف نصيب الانثى اولوب سفليات ايله الاك سكز بنات ساقطه لوردر
اكر ابن فريق اولك بنت وسطاسيله اولسه نصف بنت عليايه باقى
ابن مزبور بينى ايله وسطاى اول وعلياى ثانى بينلرنده ارباع اولوب
الّتى بنات باقيات ساقطه لوردر اكر ابن فريق اولك بنت سفلاسيله اولور
ايسه بنت عليايه نصف وفريق اولدن بنت وسطى ايله فريق ثانيدن
بنت عليايه تكملة للثلثين سدس اولوب ثلث باقى ابن مزبور بنتلر ايله
فريق اولدن بنت سفلى وثانيدن بنت وسطى وثالثدن بنت عليا
بينلرنده للذكر مثل حظ الانثيين اخماس اولوب اوچ بنات باقيات
ساقطه لوردر اكر ابن فريق ثانينك بنت سفلاسيله اولورسه قاعدهٔ
سابقه اوزره ثلث باقى ابن مزبور بينى ايله سفلاى اول ووسطاى وسفلاى
ثانى وعلياى ثالث ووسطاسى بينلرنده اسباع اولوب فريق ثالثك
سفلاسى ساقطه در اكر ابن فريق ثالثك بنت سفلاسيله اولورسه على الوجه
السابق ثلث باقى مزبور بينى ايله صاحبتين سدسدن دون اولان التى
بنات بينلرنده اثمان اولور پس عامهٔ صحابه قوللرى اوزره ذكور على التفصيل
المذكور اناثى تعصيب ايدر خلافا لابن مسعود رضى الله عنه بو فنك ارباب اصطلاحى
عندنده بو مسئله يه مسئلهٔ تشبيب تسميه اولنور اصناف درجات اوزره ذكر
بيانده اكثار اولنديغيچون اما بو مسئله صور كثيره يه شامل در بو محلده محكمى صورت
صورت ايراد وباقيلر بطريق القياس طى اولنور

الصورة الاولى من التشبيب

اصلها من ٦		وتصحيح من ٨
فريق اول	فريق ثانى	
بن ٦	بن	بصورة مرقومه ده
بن	بن	
بنت ١	بنت ١	

مدعى اكبه قسمنده ثلثاندن باقى خاصيه ذكره اصحاب
ايدر عصبه يه وبو مسئله يه مسئلهٔ اضرار صحو تسميه ايدر منه

التشبيب ماخوذ من قولهم شبب فلان بفلانه
فى شعره اذا اكثر ذكرها منه

بنت عليا فريق اولك بنت وسطاسى وثانينك
علياسيله اولديغى صورتدر منه

صورت مرقومه ده نصف وسدس اجتماعيله اصل مسئله التيدن اولوب لكن ورثه
من يرد عليه جنسندن اولمغله مسئله رديه اولور يعنى سهام ماخوذه لرى درتدن
ثلثه ارباعى فرضا ورداً بنت عليايه ربعى تكملة للثلثين سدس
صاحبه لرينه مباين اولمغين مزبورلرك عدد رؤسلرينه مسئله رديه ده ضرب
ايدلكده تصحيح مابلغ سكز اولور هذا عمل التصحيح اما عمل تقسيم اولدقده مسئله
رديه دن هر وارثك يدنده اولان سهمى مضروب اولان ايكى يه على حده ضرب
ايدلكده بنت عليايه التى وسدس صاحبه لرينه بربر سهم اصابت ايدر

الصورة الثانية من التشبيب

اصلها من ٦	والمضروب من ١٠	وتصحيح ٦٠
فريق اول	فريق ثانى	فريق ثالث
بن ٣٠	بن	بن
بن ٥	بن ٥	بن
بن ٤	بن ٤	بن ٤
بن	بن	بن
٨		

فريق اولدن ابن اسفل فريق مزبوردن بنت سفلاسيله
اولديغى صورتدر منه

بو صورتده مخرج مسئله التيدن اولوب بنت علياى دن ماعدا اولان ورثه يه
سهملرى مباين اولمغله كسر كلى ورثه نك عدد رؤسلرين اخذ و بينلرينه نظر
اولندقده برى ايكى وبرى بشيدر كذلك مباينت اولمغين ايكى بشده ومابلغى
اصل مسئله يه ضرب ايدلكده تصحيح مسئله التمشدن اولوب بعده صورت سابقه
اوزره اصل مسئله دن هر وارث سهمى مضروب اولان اونه ضرب ايدلكده اوتوز
سهم بنت عليايه وبشر سهم سدس صاحبه لرينه وبشى عصبه مقامنده اولنلرك
سكزر سهم ذكورينه ودردر سهم اناثنه اصابت ايدر

٥ ٢ ١٠ ٦ ٦٠ تصحيح مابلغ

الصورة الثالثة من التشبيب

ابن فريق ثانينك بنت سفلاسيله اولديغى صورتدر منه

اصلها من ٦	والمضروب ١٤	وتصحيح ٨٤
فريق اول	فريق ثاني	فريق ثالث
بن	ابن	بن
ابن ٤٢	ابن ٧	بن
ابن ٢١	ابن ١٤	بن ٤
ابن ١٤	ابن ١٤	بن ٤
بن		بن ساقط

بو مسئله نك دخی اصلی آلتیدن اولوب لكن بنت علیادن ماعدا اولانلر ورثه نك سهاملری ایله عددرؤسلری بینلرنده مباینت اولمغله بریرده ایكی وبریرده بطریق البسط یدی رؤس مأخوذه بینلرنده دخی مباینت اولمغین ایكی یی یدی یه ضرب ایدوب مبلغی اصل مسئله یه ضرب اتدكده مجموعی سكسن درت اولوب قاعدهٔ معهوده اوزرینه اصلدن هر وارث سهمنی مضروب اولان اون درده ضرب ایدیجك بنت علیایه فوق ایكی ونسدس صاحبه لرینه یدیشر وعصبا تدن ابنه سكزوانا ثه درد رسهم اصابت ایدر

تصحیح مابلغ ٧ / ١٤ / ٦ / ٨٤

الصورة الرابعة من المتشبب

اصلها من ٦	والمضروب فیه ٤	وتصحیحه من ٢٤
فریق اول	فریق ثانی	فریق ثالث
بن	بن	بن
بن ١٢	بن ٢	بن
بن ٢	بن ١	بن ١
بن ١	بن ١	بن ١
بن	بن	بن ١

ابن فریق ثالثك بنت سفلاسیله اولدیغی صورتدر

بو مسئله دخی آلتیدن اولوب لكن سدس صاحبه لری ایله سهملری بینلرنده تباین وعصبه مقامنده اولنلركده دخی توافق بالنصف اولمغله نصف رؤسی درت ایله كل رؤسی ایكی بینلرنده تداخل اولمغین اكثر عددی اصله ضرب ایتدكده تصحیح مابلغ یكرمی درت اولور بعده هر وارثك اصلدن سهمنی مضروب مذكور درده ضرب ایدیجك

ایدیجك بنت علیایه اون ایكی وسدس صاحبه لرینه ایكیشر وفریق عصبادن ذكره ایكی وانا ثه برر سهم اصابت ایدر وقس علی هذا اما اخوات لاب وام اجمعون بش احوال واردر دردی بیان اولنوب حالت خامسه اخوات لاب ایله بیرجه حالی ایله ذكر اولنور بونظر الا اختصار بس اخت واحده یه نصف وما فوقنه ثلثان در اخوانك بو حالی كندر تنقیحی اولان اخ لا بوینندن خالیه ولد وغیره در اما حین اختلاطده مال بینلرنده للذكر مثل حظ الانثیین اولوب اخ عزیزلر ایله عصبه اولورلار میتة قرابتده مساوی اولمغله اما قرابتده مساوی اولیوب بحسب الدرجه قربده مساوی اولسه لر مثلا اخوات لابوین ایله اخ لاب كبی عزیز اوت صوحب فرض اولوب اخ لاب عصبه اولورلر یا خود اخ لابوین ایله اخوات لاب اولسه اخ لاب وام زیاده قرابتی سببی ایله وارث اولوب اخوات لاب ساقطه لودر ودخوات لابوین اجون باقی واردر بنات صلب جنسیه ویا بنات ابن جنسیه ایله وان سفل لقوله علیه السلام اجعلوا الاخوات مع البنات عصبة بكذا اكثر الصحابة والجمهور خلافا لابن عباس رضی الله عنه اما اخوات لاب اجون یدی احوال واردر بش احوال شونلردر اخوات لابوین كبی در یعنی واحده یه نصف وبردن زیاده یه ثلثان در بو حكم اخوات لابوین اولمادیغی زمانده در اما اخت لابوین ایله ساقطه لردر الا اخ لاب اولورسه عزیز بوله لری تعصیب ایدر او تقدیرجه لاخفتین لابوینده باقی اولان عزیزلر بینلرنده للذكر مثل نصیب الانثی اولور ومزیوره لر بنات صلب جنسیه وبا بنات ابن جنسیه ایله وان سفل عصبه اولورلر اما بنو الاعیان یعنی لابوین اخوه واخوات وبنو العلات یعنی لاب اخوه واخواتك فی جمله سر ابن

جنس اخوات اجون نصیب بو قدر مودی الیه قسنده جنس بنات وجود یله التعصیب نصف الخمس لا الجمیع

صاحب ایله وابن ابن ایله وان سفل ساقطلردر وأب ایله سقوطلری دخی متفق
علیه در لکن جد ایله امام اعظم قتنده ساقطلردر خلافاً لهما کما ستعرف
فی باب المقاسمة ان شاء الله تعالی پس بو حکم سقوط بنو الاعیانک
حالت خامسه سی و بنو العلاتک حالت سابعه سنی مشتملدر کذلک بنو العلات
اخ لابوین ایله دخی ساقطلردر لقوله علیه السلام ان اعیان بنی الام
یتوارثون دون بنی العلات زیرا میراث بنی الاعیان اولاد صلب
میراثنه مجراسنه اجرا اولنور مر بنتک ذکور وانائی مشتبه سهمک ذکور
وانائی مقامنده اولنوب واولاد ابن ابن صلب ایله محجوب اولدیغی کبی کذلک
بنو العلات دخی اخ لابوین ایله محجوبلردر هذا من تتمة الحالة السابعة
الحالة الثامنة لبنی العلات اما ام اکچون دخی اوچ احوال واردر منها
الولد حقی سدسدر ولد فرابوردخی کوک ذکر وکرک انثی اولسون لقوله تعالی
ولابویه لکل واحد منهما السدس ان کان له ولد الآیة والولد یتناول
الذکر والانثی والتخصیص باحدهما یاخود ولد ابن ایله دخی وان سفل حقی سدسدر
زیرا توریث امده ولد ابن ولد صلب مقامنه قائمدر بالاجماع ولفظ ولدک
ولد ابنه بطریق الحقیقة تناولی مطلوب وسور الاجماع حقیقته صرفه دخی
دلیل اولمامغله اوله ارجاع اولنور فتأمل یاخود اخوه واخواتدن ایکی شخص
اولسه حق ام سدسدر ذکر اولنان اخوه واخوات دخی کرک اعیانی وکرک
علاتی وکرک اخیافی وکرک متفقین وکرک مختلفین اولسونلر
بو تقدیرجه بری اوچ صورة اولور هذا علی قول جمهور العلماء لا علی
قول الزیدیة وابن عباس ام ترپونه نک برحقی دخی بعد فرض احد الزوجین
ثلث ما بقی در اولدخی ایکی مسئله یه مخصوصدر بریسی زوج وابوین وبری دخی
زوجه وابویندر

زوجه وابویندر که مسئلهٔ اولیده امک حقی سدس کل و ثانیه ده ربع اولور اما
مقام ابده جد اولسه امک حقی ثلث کلدر بریسی واکنی مسئلهٔ النیدله اولوب
نصفی زوجه و ثلث ما بقی امه و ما بقی ابه اعطا اولنور و ثانیه ده دخی وردیلن
اولوب ربعی زوجه یه و ثلث ما بقی امه و باقی ابه در که هذا قول عمر وعلی
وابن مسعود وزید ابن ثابت وبه اخذ جمهور الفقهاء والشافعی
یوافقنا فی جمیع احوالها الثلث لکن ابن عباس قولنده ایکی مسئله ده بیله
وابو بکر الاصم قولنده و معاذ دن مروی اولان ام زوجه ایله اولدیغی زمان
حقی ثلث کلدر ابن عباسک دلیل قوله تعالی فان لم یکن له ولد وورثه
ابواه فلامه الثلث آیه کریمه سندن فهم اولنان ثلث اصلدر دیمکدر
دلیل جمهور آیه مذکوره دن منفهم اولان اب ایله امک وارث اولدیغی
مالک ثلثیدر یوخسه جمیع مال دکلکه بعضی اولسون اکو ثلث اصل مراد
اولنسه فلامه الثلث قولی بیاننده کفایت ایدوب وورثه ابواه
قولی بنی خالیا عن الفائدة اولمق لازم کلوردی دیرلر وبعضیلر قتنده
اصولده ابوین فروعده ابن وبنت کبیدرلر اندهٔ سببلری متحد اولوب
و هر بری میتهٔ بلا واسطه متصل اولمغله پس بعد فرض احد الزوجین
ما بقی اولان بین الاب والام اثلاثا اولور نتکم حق ابن وبنت ایله حق
ابوینک حالت انفرادلرنده اثلاثا اولدیغی کبی والحاصل بر مقدار قیاس
نصیب ام نصیب ابدن زیاده اولماز فلا مجال لما ذهب الیه
المخالف بو دخی معلوم اولا که حق ام مع احد الزوجین کرچه ثلث
باقی اطلاق اولنور اما فی الحال نسبت ایله غرّبونه نک بر صورنده حقی
سدس و برنده ربع در لکن عند عدم الولد غرّبونه نک حقی ثلث اولدیغی

نصّ شریف ایله مثبت اولمغله استنکراً لها عن التغییر لفظاً ثلثی علماء استحساناً
ایراد اتمشلردر **اگر مکان اب ابن** جد اوله امه ثلث جمیع المال ویریلور
عامّهٔ صحابه و ابن عباس رضی الله عنهم اجمعین قوللری بودر کذلک ابوبکر الصدّ
یقک رضیه ایکی روایتنده بریدر و حضرت عمردن رضیه مرویدر اوله قوللرده جد
مرلوبیه ثلث جمیع المال اعطا اولنور الا امام ابو یوسف قتنده بو صورتده
کذلک حضرت صدّیقدن روایت اخرده امه ثلث ما یبقی ذکر **وهکذا**
روی اهل الکوفة عن ابن مسعود فی صورة الزوج بین الصحابه
اولان قوة اختلافی بیاننده تفصیل اقتضا اتمکین طی اولندی اما امام
اعظم و امام محمد رحمهما الله بو مسئلهده جد اب کبی قلمانلر **لکما مر فی مسائل**
الربع المستثناة فی اول الباب ولم یجعلوا ثلث کل واردر
ولدک ولد ابنک اولان سفل کذلک اخوه و اخواتدن ایکی شخصک و مع
الابوین احد زوجینک عیدلری قتنده اما جده ثابته نک دخی حقی
سدس در گرک من جهة الام اولسون ام ام کبی و گرک من جهة الاب اولسون
ام اب کبی گرک واحده و گرک اکثر اولسون مجموعی مرلوبه لر کثرتلره تحاذیا
فی الدرجه اولسه لر سدس ده شریکلر در اما درجه ده برابر اولمادقلری صورتده
قربی بعدای حجب حرمان ایله حجب ایدر جدّه و حده یه توریثه سبب
ابو سعید الخدری و مغیره ابن شعبة و قبیصة ذویب رضی الله
عنهم اجمعین روایت اولنان حضرت **محمد المصطفی علیه السلام**
جده یه سدس اعطا ایتدکلری در عامهٔ صحابه نک دخی قوللری بودر خلافا لابن
مسعود رضیه اما مرلوبه لرک بنلرینی سدسده تشریکه باعث حضرت
صدیقک زمان خلافتلرنده ام قز ولدی میراثنی بعدها ام اب
دخی ادعا ایلدی

ثلث کلی اخذده ابوینه احد زوجینک
ام ایله اختلاطی شرطدر اگر زوجینده بری
عدم اختلاط ایدرسه ام ثلث ما یبقی اولور

دخی اوغلی ولدی میراثنی ادعا ایتدکلرنده حضرت مشار الیه بعد المرلوبه لرینی
سدسده تشریک ایدوب و بر روایتده دخی محمد بن سلمه و مغیره بن شعبه
بو خصوصده جده یه موحی الیه حضورنده حضرت رسول علیه السلامک
جده یه سدس اعطا ایتدکلرینه شهادت ایدوب و نیه حضرت عمرک
زمان خلافتلرنده دخی ام اب بعد الدعوی ام ام ایله سدسده تشریک اید
کلری اجلدن بو خصوص موحی الیهما دال علی الروایتان اجماع اولمتعین
مرلوبه لر درجه ده برابر اولیحق سدسده علی السویه شریکلر در **صورة**
المتحاذیات فی الدرجة وجدات مرفوعادن اگر ابویات و اگر امیات
و اگر مختلطات اولسونلر جمله سی ام ایله ساقط لردر ابویاتک سقوطنه باعث جهت
امومتده سببلری متحد اولوب اما امیاتک ادلا سی ام ایله اولدیغیچون در اما
امیات اب ایله ساقط اولمدقلری کذلک ابویات دخی اب وارث ایله ساقط
لودر نتکیم ام وارث ایله امیات ساقط لر اولدیغی کبی **هذا قول عثمان و علی**
و زید بن ثابت و ابی بن کعب و سعد بن ابی وقاص رضوان الله علیهم
اجمعین و هو مذهب علمائنا رحمهم الله اما حضرت عمر و ابن مسعود
و ابو موسی الاشعری و عمر بن حصین رضی الله عنهم قوللرنده ام اب مع الاب
وارثه در **وهو اختیار شریح و الحسن بن سیرین و به اخذ مالک و الشافعی**
رحمهما الله استدلال المخالفین حدیث ابن مسعود در که حضرت رسول علیه
السلامک جده یه اوغلی حیّ ایکن سدس اعطا ایتدکلریدر و حدیثک حکمه در
زیرا عند المخالفین ارث جدات ادلا اعتباریله اولمیوب انثی ایله ادلانک
اول وقتده استحقاقده تأثیری یوقدر بلکه استحقاق مجرد جده اولدیغی سبب
ایله در دیرلر اما تورینه قائل اولمینلر قتنده میراثه استحقاق ایجون

صورة المختلط
ابویه
امیه

اولادیه اعتبار لابد در زیرا مجرد اسم جده بدون القرابة استحقاقی موجب
اولماز و قرابت دخی اولاد اعتبار اولمادقجه ثابت اولماز پس بو خصوصده
ایکی معنی حاصلدر بری اتحاد سبب و بری اولاددر و هر بری نک مجیئده تأثیر
مقرردر اگر اتحاد سبب ولاد اولان منفرد دخی اولورسه بینه حکم حجب تعلق ایدر
مثلا بنات ابن بنتان صلبیتان ایله محجوبه لردر حال بو که بینلرنده ولا
یوقدر کذلک عکسنده دخی حجب ثابتدر پس من قبل الاب اولان
جده اب ایله محجوبه در اولاد وجودیله و ام ایله محجوبه در اتحاد موجب
سببی ایله اما من قبل الام اولان جده اب ایله وارثه در اولاد ایله اتحاد
سبب جمیعا منعدم اولمغله اما ام ایله محجوبه در ایکی معنانک وجودیله
حدیث ابن مسعودک تأویلی ذلک المیتک بابا ستی رقیق و یا کافر اولمقدر
و صریح حکمه دخی مرفوع اولدیغی تقدیرجه وصیت طریقیله اولمق محتملدر
و الابوات جمله سی اب اب اولان جد ایله ساقطه لردر زیرا جده اولادقلرینه
اولادلری جد حزبوردر ایلکه درالام اب نقدیر بعیده اولورسه بینه جد صحیح
ایله وارثه در مثلا ام ام اب کبی زیرا میته اول جد ایله جدلیه دکلدر
زوجه سیدر اما ام اب اب وارثه دکلدر و بو توریث بعد جد میتدن
بر درجه اولدیغی زمانده در حجب ایکی درجه بعید اولسه اب اب کبی بو جد
ایله ام اب اب و من فوقها مثلا ام اب اب کبی و ام ام اب و من فوقها
یعنی بو ابویات جد حزبور ایله وارثه لردر در این صورت اگر جدک
بعدی میتدن اوچ درجه اولسه اول جد ایله اوچ ابویات اخیات وارثه لردر
در این صورت قاعده هر بار که جدک بعدی میتدن بر درجه زیاده اولسه
توریث ابویه دخی زیاده اولور سائر جداتک احکامی علی مراتب الاصراد

تلک القاعده

یعنی اولاد و اتحاد سبب معا

یعنی من قبل الاب اولان جدات معا

یعنی جد صحیح ایله جدلیه دکلدر ام ام اب اما
ام اب مدلیه در انکچون وارثه اولماز

و من قال فی الاول التی هی زوجة الجد المذکور
و فی الثانیة التی هی ام زوجة اب الاب
فقد اخطاء منه

م م ا
کذلک

وارثة معه
لا معها

ثلاث القاعده تخصنده مندرج اولورسا ما جده قریبه گرک ام و گرک اب
جهتندن اولسون جده بعیده یی قنغی جهتدن اولورسه حجب ایدر حضرت
علی رضی الله عنه روایتنده و زید بن ثابتک دخی ایکی روایتدن برنده وهو
المأخوذ عند علمائنا و حجب مذکور وراثت قسمنه اوزره وراثت یدی کک روایت
اخرسنده و اگر جده قریبه ام قبلندن و بعیده اب طرفندن اولورسه فکذلک
الجواب عنده اگر عکس اولورسه ایکیسی دخی وارثه لردر عند زید اما امام مالک
و امام شافعی دخی بو طریقه سالکلردر و جده قریبه گرکسه وارثه المسوین ام اب
کبی عند عدم الاب ام ام ام ام اب حجب ایدر یا خود ام ام کبی ام ام ابی حجب ایدر و
گرک قریبه محجوبه اولسون ام اب کبی که اب وجودیله بینه ام ام امی حجب ایدر
خلافا لابن مسعود رضی الله عنه موحی الیه قتنده اب امنی حجب ایتمز کذلک قریبه
و بعیدی مزبورک قتنده علی السویه اولوب سدس بینلرنده تنصیف اولنور
و جمهور صحابه قولنده دخی اختلاف اولنوب اکثر صحابه قتلرنده ابویه
قربی امیه ابعدیه حجب ایدر بعده کندی دخی اب ایله محجوبه در نتکم اخوه
و اخوات وجود اب ایله محجوبلر ایکن امی ثلثدن سدسه حجب ایدرلر کبی
اما امام اعظمدن روایت اولنان و عند البعض سدس ام ام ام اب محجوبدر باقی
اب محجوبدر زیرا اب امنی حجب ایلمکله گویا مرفوعه موجوده دکلدر و بر جده
قرابت واحده صاحبه اولسه ام ام اب کبی و بر جده دخی ایکی و یا اکثر قرابت
صاحبه اولسه مثلا ام ام ام که حزبوره بینه ام اب ایدر بو صورتلرده امام ابو
یوسف قتنده ابدانک اعتبار ایله سدس بینلرنده انصاف اولور
وهو قول سفیان الثوری اما امام محمد قتنده جهات اعتبار ایله اثلاثا
اولور وهو قول زفر و الحسن اما شمس الائمه السرخسی بو ماده ده ابو حنیفه

مثال لذات القرابتين

ب
ب
م
م
م
م

ذات قرابتين

مثال لذات قرابات ثلث

ب
ب
م
م
ب
ب
م
م

ذات قرابات ثلث

قرابة واحدة

دن روایت اولمادیغین نقل ایدرلر لکن اصحاب شافعیه دن حسن
الخ ثبتی فرایضنده مذکور اولان بو خصوصده ابو حنیفه نك و امام
مالکك و امام شافعینك دخی قوللری امام ابو یوسف قولی کبیدر کذا
اسبابه اعتبار ایله جده اسقاط جهته ذکلدر مثلا مجرو دیك **وجه قول امام محمد**
حقی سبب استحقاقده منعدم اولمغله محروم دخی معدوم قلمدیغی اما
شخص واحده سببان جمع اولسه حکما متعدد در تعدد سبب اعتباریله
مثلا میتّ ایکی عم اوغوللرین ترك ایدوب بری اخ لام اولسه فرایضه
فرضا سدس و یریلوب باقی بینلرنده تنصیف اولنور کذلك شهر زاده
ایکی عم اوغوللرین ترك ایدوب بری زوجی اولسه نصفی فرضا اخذ ایدوب
باقی بینلرنده عصوبةً تنصیف اولنور کذلك بر مجوسی امنی ترکات که
منکوحه اول مجوسینك لاب اختی اولسه ام حرنوبه مجوسی حرفوجه ایکی سبب ایله
وارثه در **بخلاف الاخ لاب وام** زیرا بو صورتده سبب متحدّ در که
اخوتدر لکن ترجیح وقوتده جهت ام انضمامی ایله اخ لاب وام اخ لاب
اوزرینه تقدیم اولنور **هذا وجه قول محمد اما وجه قول ابو یوسف** جدات
الجوال استحقاقی کما مرّ ذکره ادلا اعتباریله اولمیوب الجوج اسم جده اوله تقی
سبب ایله در و تعدد جهت سببی ایله اسم متعدد اولماز بینه جمله سنه جده اطلا
ق اولنور امثله مذکوره بونك خلافیدر دیرلجین قرابات ثلث صاحبه سیله قرب
واحده صاحبه سی جمع اولسه امام ابو یوسف قتنده سدس بینلرنده انصاف
اولوب امام محمد قتنده ارباع اولور والله اعلم بالصواب

باب العصبات

عصبه لغتده ابنا رجله و قرائب ابه واحده و جمعه و مذکر و مؤنثه
تسمیه اولنور

هذه ذات قرابة واحدة من قبل الاب فقط هذه صورة جدة ذات ست قرابة من طرف الاب والام ويمكن ان يوجد هذه الجدة قبل تمام مائة سنة منه

بر شخصك امنی عمیسی تزوج و بینهماده بر ولد تولد ایدوب بعده عم بعده ولدی دخی فوت اولسه ذلك الشخص میتّك ثانینك هم لام قرندشی هم عمی اوغلی اولور منه

بالاده عصبه مذکوره اطلاق اولنمغله جزء ابی وجدّی تفسیر حاجت یوقدر منه

تسمیه اولنور و عصبات ایکی قسمدر بری عصبات نسبیه در اولد خی اوچ نوعدر
عصبه بنفسه و عصبه بغیره و عصبه مع غیره در اما عصبه بنفسه
هر ذکور در که صاحبنه نسبت ایله بینلرینه انثی مداخله اعتمیه **پس** بو نوع
دخی درت صنفدر اول که صنف منصوب الیه اولدیغی شخصك جزؤیدر
یعنی فروعیدر صنف ثانی اول شخصك اصلیدر صنف ثالث اول
شخصك باباسی جزؤیدر صنف رابع جدینك جزؤیدر الاقرب فلا
قرب اعتباریله یعنی بو اصناف اربعه دن میراثه اولی اولان جزؤمیتدر
بعده بو جزؤك جزؤیدر و ان سفل بعدهم اب میتّ اولیدر بعده جد صحیح
اولیدر و ان علی فرع اصل اوزرینه تقدیمه دلیل قوله تعالی **ولابویه لکل
واحد منهما السدس مما ترک ان کان له ولد** نظم شریفنده ان منفهم
اولان اب مع الابن صاحب فرض اولوب ابن عصبه اولور **پس** عصوبتده
ابنك اب اوزرینه تقدیمنه دلالت ایدر و ابن ابنك اب اوزرینه تقدیم تناول
لفظده ابن کبیدر **کما تقدم** بونلردن صکره میتّه اقرب اب میتّك جزؤیدر
بعده اول جزؤك جزؤیدر و ان سفل بعدهم جد میت جزؤیدر بعده اول
جزؤك دخی جزؤیدر و ان سفل بعدهم قوه و قرابت ترجیح اولنور یعنی درجه ده
مساویلر اولدقدن صکره قرابتین صاحبی اولان قرابت واحده صاحبندن اولی در
اول اولی دخی کرك ذکور و کرك انثی اولسون **ففیه خلاف لابن عباس
رضی الله عنه** مثلا اخ لاب و ام و یا اخت لابوین که مجموع مرقومه بنت صلبیه
ایله عصبه اولسه ایکیسی دخی اخ لاب دن اولیدر **ففیه خلاف لم نکامر**
اما اخت لابوین صاحبه فرض اولسه بعد اخذ فرضها ما فی یداخ لاب
عصوبةً اخذ ایدوب اخت لاب اخذدن اولی اولماز اکو صورده اولاده

جدّدن اخوتی تأخیر ابو حنیفه قوللیدر خلافا لهما کما سیأتی فی باب المقاسمة انتهی جزء منه

جزء اب میتدن مراد اخدر بعده بنولری اناسیدر و ان سفلو و جزء جددن مراد اعمامدر لابوین و بالابدر و ان سفلو منه

بعدهم بونلرك اولاد ذکوریدر و ان سفلو منه

وصیت اولیه جمله مالی احرار اتمکدر

رجل مات و ترك اخا لابوین و اخته لاب و ام فی اللکه المال کله للاخ لابوین دون الاخت منه

رجل تزوج امراه و زوج ابنه ام امراته ثم مات الرجل فولدت لابنه ابن فمات ابنه ثم مات تلك المرأة فولدت المال للابن بنه و ابن اخ امرأته **الجمع**

عن المحیط

اخ لاب بنفسه عصبه در پس احدك بحوك اقوى اولماز دینلورسه جواب
بودر كه عبرت واعتبار نفسنده قوة قرب اولانه دكلدر بلكه قوت قرابت
معتبردر پس ترجیح خبر بو على وفق القیاس اولمش اولور وابن اخ لاب
وام ابن اخ لابدن اولى در كذلك میتك وباباسنك وجدینك اعمامنده دخى
حكم بو منوال اوزره در یعنى لابوین اولان لاب اولاندن جمله سنده اولى در وبو
اصنافك فروعنده دخى اولا اقرب درجه وثانیا قوة قرابت اعتبار اولنور
اما غیره جهتندن غیر سببى ایله عصبه اولنلر درت نفر كمسنه لردر كه كندیلره
ذكر اختلاط اتدیكى حالده واحده سنه بطریق الفرض نصف وما فوقنه ثلثان در
مثلا بنات صلبیه وبنات ابن واخوات عیانیه وعلاتیه در كه كندى
اخوتى ویا اخوه مقامنده قائم اولانلر ایله كه ابناء اخوه ویا ابناء عمدر
كما قد ذكرهم فى مسائل التشبیب بونلر ایله عصبه اولورلر وشول
انثى كه حالت انفرادنده فرضى معین اولمیه مثلا عمه كبى بخلاف المحجوبات
اول انثانك اخى عصبه اولسه مزبوره انكله عصبه اولماز عم ایله عمه لابوین
كبى بو صورتده كل مال عمكدر كذلك ابن عم ایله بنت عم لابوینده وابن اخ
ایله بنت اخ لابده دخى حال بو منوال اوزره در اما عصبه مع الغیر یعنى انثادر كه
انثاى اخر ایله عصبه اولور مثلا اخت عیانیه یا علاتیه كبى كه بنت صلبیه
ویا بنت ابن ایله عصبه اولورلر بنت مرقومه دخى كرك واحده وكرك اكثر اولسون
كما ذكرنا فى احوال الاخوات واخوتك عصبه مع غیر ایله تسمیه سى حدیث شریفدن
مأخوذ اولان اشارت لطیفه یه بناء در كه اختى عصبه قلمغه وجود بنت شرطدر
زیرا بنت بنفسها عصبه دكلدر غیرینه كیفیت ایله تعصیب ایدر اما ابن ایله بنت
واخ ایله اخت بونك خلافنده در زیرا ابن واخ بنفسهما عصبه اولمغله مزبوره لرى
تعصیب ایدرلر

یعنى میتك اعمامى ابناسى میتك باباسى اعمامى ابناسندن مقدملردر وثانیا دخى میتك جدینك اعمامى ابناسندن منه

لقوله علیه السلام اجعلوا الاخوات مع البنات عصبة الحدیث منه

تعصیب ایدرلر پس بو صورتده عصوبته سبب غیر اولمغله عصبه بغیره
ایله تخصیص سببیه یه بناء در آخر العصبات یعنى ورثه دن
عصبه جهتنك اخرى مولاى عتاقه در وعند عدم مزبورك مقامنه قائم
اولنلر در كه عصبه نسبیه اولمادغى زمانده مزبورلر ذوى الارحام اوزرینه
مقدم اولان ذوى الفروض نسبیه اوزرینه رددن مقدملردر وهذا عندنا
وهو قول على وزید بن ثابت وفیه خلاف لابن مسعود رضى الله
عنهم موصى الیه قتنده مزبورلر ذوى الارحامدن مؤخرلر در وبه اخذ
ابراهیم النخعى مولاى عتاقه نك تقدیمه حجت جمهور بنت حمزه رضى الله
عنهمانك عبد معتقنك موتنده حضرت رسول علیه السلام ك معتق
مرقومك بنتى ایله معتقه سنى مزبوره لرى وارثه ایتدكلریدر بو خصوص ایسه
مولاى عتاقه نك رد اوزرینه مقدم اولدیغنه نصدر وروده تقدم ضرورت
ایله ذوى الارحامدن دخى مقدم اولمسى لازم كلور پس ابن مسعودك
متمسكى اولان حدیث شریفده وارث مذكور ایله مراد عصبه نسبیه اولوب
مطلق وارث اولمادیغى ظاهر ومتبین اولور ومعتق دخى معتقندن
مطلقا وارث اولور اعتاقى هر نه طریقله اولورسه اولسون اما امام مالك
قتنده لوجه غیر الله یا ضد ولا اولمق ویا سائبه اولمق شرطیله اعتاق
ایله ولا ثبوت قرار اما جمهور العلماء الولاء لمن اعتق حدیث شریفنده
عموم لفظه ذاهبلردر وسبب ولاء عتق على ملكه در على ما تبین
فى كتب الفقه بعده مولاى عتاقه نك عصبه مذكور تقدیم اولنور
باب عصباتده مذكور اولان ترتیب اوزرینه پس عصبات نسبیه
بانفسهم عصبه سببیه اوزرینه مقدملردر ومولاى عتاقه نك عصبه سى

تورثیه دلیل وسبب الولاء لحمة کلحمة النسب حدیث شریفیدر
اما اقربا معتقدن اناث ایچون میراث معتقدن شی یوقدر لقوله
علیه السلام لیس للنساء من الولاء الا ما اعتقن او اعتق من اعتقن
او کاتبن او کاتب من کاتبن او دبرن او دبر من دبرن او جر ولاء
معتقهن او معتق معتقهن الحدیث بو حدیث شریف کرچه شاذدر
لکن کبار صحابه دن بعضلرک اقاویلی ایله مشهور منزله سنده در معنای
شریفی نسا ایچون ولادن شی یوقدر الا اینه نسا اعتاق ایدیکلرینک
ولاسی یاخود نسا اعتاق ایلدکلری کمسنه نک معتقی ولاسی واردر
لفظا اوچ یره واریجه معنی بو منوال اوزره اولوب مستثنی منه محذوف
وما موصول مقدر در ولفظ اوچ تأویل مصدرده اولوب اسم مفعول
معناسنه در کضرب الامیر یعنی مضروبه پس نسانک معتق ومکاتبی
تبلو نیک صورة ولاسی ظاهر در اما معتق معتقنک ولاسی صورتی
اولدرکه بر امرأه نک معتقی کندی عبدینی دخی اعتاق ایدوب بعده معتق
اول بعده ثانی وفات ایدوب انجق معتقه باقیه اولسه ولاء عبد
ثانی مزبوره نکدر وصورة ولاء مکاتب مکاتب اولدرکه بر امرأه نک مکاتبی
بعد اداء بدل الکتابة کندی رقیقینی دخی مکاتب ایدوب ثانی بدل
کتابتی ادا و اول متوفی و ثانی دخی صکره فوت اولسه ولاسی ینه مزبوره نکدر
وصورة ولاء مدبر بودرکه بر امرأه کندی عبدینی تدبیر ایدوب بعده مرتده
دار الحربه ملحقه اولوب ولحاقنه حکم قاضی لاحق اولدقده مزبوره حکم میتده
اولمغله مدبر معتق اولوب بعده مزبوره دار الاسلامه مسلمه عودت
ومدبر وفات ایتدکده ولاسی مرقومه نکدر اما صورة ولاء مدبر مدبر
اولدرکه

الا فیه آباء بکسر الواو کالانبیاء والاولیاء

زیرا حیثیت اوزره ایله اناثک میراث بمعتقدن ومعتق قرابت وللمعتق حقی واردر مثلا بابی الاناث اولسه نسبیه یاخود نسبیه

اولمغله اولمق دکر حاجت اولمغین ظاهر اولندی اولدک اولوتستی بیان ولاء ثانی

اولدرکه مدبر اول مدبره سنک مرتده لحوقنه حکم حاکم لاحق اولمغله معتق
اولمغین بر رقیق آلنه او تدبیر ایتدکده صکره مدبر اول وفات ایدوب
بعده مدبره سی دخی مسلمه عودت ایلسه وعودت دخی کرک قبل فوته
وکرک بعده اولسون بعده مدبر ثانی دخی فوت اولسه میراثی بطریق
الولاء تلک المرأه نکدر پس ولاء بدون العتق ثابت اولور نتکیم
حقیقة عتق ایله اولدیغی کبی حق عتق ایله دخی ثابت اولور کذلک مدبره
حق ولاء حریت ایچون ثابتدر و ولاء فسخ محتمل دکلدر هکذا یفهم
عن ذلک قول صاحب التحفة صورة مسئله بین الشریکین اولان
مدبره دن تولد ایدن ولد احد شریکین دعوت نسب اتسه ولدک نسبی
ثابت و ولد مرقوم معتق اولور اما دعوت نسب ایدن شریک آخر کو
ده دن نصیبنی غارم اولور لکن ولاء مذکوره بینهما ده در لکن الکی شریکک
موسوری بیلنرده اولان مدبر اعتاق اتسه ضمان عتقی شریکینه ضامن اولور
و شریکدن ولاسی متغیر اولماز هذا عند ابی حنیفة رح اما امامین قتلرنده
احدهما نصیبنی اعتاق اتسه جمیع عبد معتق اولور وصورة جر ولاء
معتق اولدرکه بر امرأه غیرک معتقه سنی کندی عبدینه تزویج ایدوب بعده
بینهما ده تولد ایدن ولدک نسبی باباسنه منسوبدر لکن امنه تبعیت ایله
حردر پس ولاء ولد مزبور مولای امندر اگر امرأه مذکوره عبدینی اعتاق اتسه
اول اعتاق سببی ایله عبد معتق ولدینک ولاسنی مولای امندن کندی مولانه
جر ایدوب یعنی معتق مرقوم اول بعده ولد فوت اولوب معتقه مذکوره یه
ترکه ایله میراثی بطریق الولاء مزبوره نکدر هکذا قاله صاحب الهدایه زیرا
ولاء نسب منزله سنده اولوب ونسب آبائه منسوب اولمغله اولا ولایه

من فرض الارث او من بین فتعددهم

والعلاء امر غیر الارث وغیر مسلم له

یعنی مدبرنک ینه بینهما ده ولاسی مقرردر

یعنی نسب الولد الی قوم الام ضرورة فاذا اکذب نفسه نسب الیه الملاعن

موالیه امه نسبت عدم اهلیت اب ایجون بحسب الضرورت ایدر رجوع ابه اهل اولسه
ینه ولاء مرقومه عودت ایدر هکذا فی ولد الملاعنة ونفس ولا نسب
منتزع اولسنده او مغله منفسخ اولماز لکن انلن اورلر بر ولا حادث ولعیمه اولی
تقدیم اولنور تنکم نسبده اخ ایجون عصوبت واردر اخا بر ابن حادث
اولسه لحذا اولی در اخ خبر بوررگ عصوبتی باطل اولماز مسده وصورة
جر ولاء معتق معتق اولادر که بر امرأه عبدرنی اعتاق ایتدکدن صکره مرقوم دخی
بر عبد اشترا واخرک معتقه سنه تزوج ایدوب وبینهماده بر ولد تولد اتسه
ولاسی مولای امکدر طرف ابده حریت اولماغوچ الیه اگر عبد اول عبدینی
اعتاق اتسه ولدی ولاسی کندو مولاسنه جر ایدر علی ما مر اما جر ولاء ایه
استدلال زبیردن رضی الله عنه روایت اولنان خصوصدر که رافع بن خدیجک
معتقه سی زوجی اولان عبدی زبیر رضیه مالکندن اشترا واعتاق ایتدکده سابقا
مرقومان بینلرنده تولد ایدن فتیه نک زبیر کندیه انتسب ابن اوعا ورافع
ایله حضرت عثمان رضی الله عنه حضورنده مرافعه اولدقلرنده حضرت مشار الیه
ولاء فتیه ی زبیره حکم ایتمشلردر اگر معتق معتقنک باباسی ومعتقنک
اوغلنی ترک ایتسه امام ابو یوسف قتنده سدس ولا ابک باقی ابنکدر بوقول
ابن مسعودک ایکی روایتندن بریدر وقول شریح ونخعی دخی بو منوال اوزره در
اما امامین قتلرنده جمله ولاء ابنکدر بوقول دخی حضرت علی وزید بن ثابت
حضرتلرینکدر وابن مسعودک روایة اخراسیدر وهو اختیار سعید بن
المسیب وبه اخذ الشافعی رح اصل خلافی بیانده تفصیل اقتضی
ایتکین طی اولندی اگر معتق معتقنک اوغلی وجدنی ترک ایتسه کل ولا
ابنکدر بالاتفاق وامام ابو یوسف قولی اوزره بو مسئله مستثنا اولان مسائل
اربعه دندرکه

اربعه دندر که مومی الیه جدی اب گبی قلماز وشرح فرائض اصلاحده مذکور اولان اگر
معتقنک جدینی واخنی ترک ایتسه امام اعظم قتنده کل ولا جدکدر اما امامین
قتلرنده ولا بینهماده نصفان دور زیرا ولا اقرب عصبات ایچوندر امام اعظم
قتنده اقرب جددر اما امامین قتلرنده جد واخ ایله قربده مساویلردر وامام محمدک
کتاب ولا اولکنده صحابه دن ذکر ایلدیکی الولاء للکبر لفظنی بعضیلری
ظاهری ایله عمل ایدوب بعد موت المعتق ولا سنا اکبر اولان ابن معتقه
مخصوصدر دیرلر اما بزم مذهبمزده کبر ایله مراد معتقنک یوم موتنده بنوا
المعتقدن اقرب اولان تقدیم اولنور بر کسنه کندو ذی رحم محرمنه مالک اولسه
اول مالکیت دخی گرک شرا گبی اختیاری وگرک ارث گبی اضطراری اولسون
مالک اولدیغی اقربی بلا احتیاج الی قصد اعتاقه معتق اولور وذو الرحم دخی
قرابت اوچ نوعدر نوع اول من جهة الولادة در اولدخی ایکی قسمدر بری بطریق
الاصالتدر ابوان واجداد وجدات گبی وان علوا بری دخی بطریق الفرعیتدر
اولاد واولاد اولاد گبی وان سفلوا بس بو نوعه قرابت قربیه اطلاق اولنور
ونوع ثانی دخی قرابت متوسطه در مثلا اخوه واخوات واولاد اخوه واخوا
تدر وان سفلوا واعمام وعمات واخوال وخالات در دوام اولادهم بس بو ایکی
نوعده بیله حکم قرابت جاری اولورلردن برینه قریبی مالک اولمق سببی ایله عتق ایدر
هذا عندنا اما عند الشافعی فی النوع الاول وفیهما خلاف
لاصحاب الظواهر اما نوع ثالث قرابت بعیده در که اکا ذی رحم غیر محرم
اطلاق اولنور اولاد اعمام واولاد اخوال گبی اگر قریبی بونلردن برینه مالک اولسه
معتق اولماز بلا خلاف بس سبب اخر ایله محرمیت علم عتقی منافی دگلدر
مثلا رضاع ومصاهرت گبی زیرا المحرمیتدن مراد قرابت حقیقیه در کما مر ذکرها

وهم عمر وعلی وابن مسعود وابی بن کعب وزید بن ثابت
وابن مسعود الانصاری رضی الله تعالی عنهم اجمعین

اصحاب ظواهر قتنده کوچه مر بولرلر معتق اولماز لکن
اعتاق ایتمک لازم اولور دیرلر
اختری

الرضاع بفتح الراء ویجوز بالکسر

رضاع ومصاهرتدن ایسه بونلرک خلافیدر معلوم اولدیکه رضاعاً عیندن اولکن
امهات واخوات وعمات وخالات وموطوئة اب وحلیلة ابن

نوع ثامنیده وهم اولنیق وهم بعیددر پس خصوص مالکیه وعتقه مثال
بر عبد ایله بر جره دن تولد ایدن اوچ بنات حر ایردن بنت کبری اوتوز
و بنت صغری یکرمی جمعاً اللی دیناره بابالرین اشترا ایدکدن صکره حزبور فوت
اولوب بر مقدار مال ترک ایدکده ثلثان مال بین البنات الثلث بطریق
الفرض انلاث اولوب وثلث باقی بین مشتریتی الاب ولا اولوب سبیی ایله
اخماس اولوب ثلثه اخماسی بنت کبرایه وخمسانی بنت صغرایه دکر
تصحیح مسئله دخی قرق بشدن اولور درین صورت

اصلها من ٣ والمضروب من ١٥ وتصحیحها من ٤٥

بنت وسطی		بنت صغری	بنت کبری
١٠ فرضا فقط		١٠ فرضا	١٠ فرضا
		٠٦ ولاء	٠٩ ولاء
١٠	٤٥ سهماً	١٦	١٩

زیرا اصل مسئله اولان اوچک ثلثانی جمله بناته کذلک سهم باقی بر اللی دینار
عشرده سهام ولا اولان بشه مباین اولمغله بعد الاخذ عدد رؤس ایله سهام ولا بینلرنده
دخی مباینت اولمغین احدهما یا اخره وما بلغی اصل مسئله یه ضرب ایدکده تصحیح ما بلغ
قرق بش اولور بعده بناتک اصل مسئله دن سهملری ایکی یه مضروب اولان اون بشه
ضربله حاصل اولان اوتوز سهم جمله بنات بینلرنده بطریق الفرض سویة تقسیم
اولنور وسهم باقی بر دخی مضروبه ضربله اون بش حاصل اولوب سهام ولا یه تقسیم
اولندقده هر سهمه اوچ حصه اصابت ایتمکله بنت کبرایه طقوز سهم دخی ولا طریقیله
عاید اولمغین مجموع حصه سی اون طقوز اولوب و بنت صغرایه التی سهم دخی
اصابت ایتمکله

واهمة الفناری
مسئلة و زیارة اذا کان بین المعطیات
اعلم ان هذه المذکورات اذا کان بینهما مباینة
والمعطیین موافقة کما اذا اعطی الکبری بتسع ونصف والصغری بتسع
مثل ان یشتری الکبری فیه ان یبسط الجمیع ما ادت
وبینهما مباینة فالحکم ثم ینظر ان بینهما موافقة
کل واحدة علی النصف ثم والا فیجعل الجمیع عصبة
یوخذ وفقهما فیجعل عصبة وما ادته الصغری
فما ادته الکبری تسع ونصف وما ادته عشر تسعة
فالبسط الجمیع ما ادته الکبری ثمانیة عشر
تسع نصف الصغری تصیر سبعة و ثلثون
نصفا وما ادته وهو الجمیع
نصفا وبینهما مباینة فیجعل الجمیع تسعة
عصبة تقدیرا فلنفرض ان الاب ترک ثلث بنات بالاصول
وسبعة وثلثین عصبة والباقی فیخرج الحکم المال
المذکورة فی تصحیح المسئلة وهو ان ینقسم والرؤس
بین العصبات والبنات ثم تنظر بین الرؤس
الموافقین بالاصول الاربع الی الکثیر
لو تصورت هذه ابن جنون مطبق ابنه مجنون او له
فقد لو لابد بابا لابن تزوج اندرکر وهو من الغرائب التی
تکون بنت الوصل و لیه

اصابت ایتمکله مجموع حصه سی اون التی اولوب بنت وسطایه فرضاً انجق اون
سهم اصابت ایدر والله تعالی اعلم

باب الحجب

بو فن اربابنک اصطلاحنده حجب بر شخص معیّنی بر شخص آخر وجودیله سهم
معیندن دخی اقل سهم مقدره ویاخود بالکلیه منعه اطلاق اولنور پس حجب
ایکی نوعدر بر نوعنه حجب نقصان تسمیه اولنور اولدخی بش نفر کسنه لردر ایکیسی زوجاندر
بری ام بری بنت ابن وبری اخت لاب در پس زوجان ولدک وولد ابنک
وان سفل وجودیله بری نصفدن ربعه وبری ربعدن ثمنه حجب اولنور وام دخی
ولدک وولد ابنک واخوه واخواتدن ایکی شخصک وجودیله ثلثدن سدسه کذلک
ابوینه احد زوجین اختلاط ایتدکده ام مرقومه ثلث اصلدن محجوبه در وبنت
ابن دخی بنت صلبیه ایله نصف ویا ثلثدن سدسه محجوبه در کذلک اخت لاب
دخی اخت لابوین ایله بنت ابن کبی محجوبه در وبر نوع دخی حجب حرماندر
بو نوعده ورثه ایکی فرقه در بر فرقه میته واسطه سز اتصالی اولنلر البته
محجوب اولمازلر اگرچه بعضی حجب نقصان ایله محجوب ایسه ده انلر دخی
التی نفر کسنه لردر نصفی ذکوردر انلر ابن واب وزوجدر ونصفی دخی اناث
در انلر بنت وام وزوجه در وبر فرقه دخی بر حالده وارثلر وبر حالده
حجب حرمان ایله محجوبلردر پس فریق ثانیده بو اختلاف حکم ایکی اصله
مبنیدر بری بر صاحب فرضک میته قرابتی بر شخصه انتما ایله اولوب اول شخص
وجودیله اول صاحب فرض وارث اولماز اگر شخص مذکور جمله
مالک جهت واحده ایله مستحق ایسه ویاخود سببلری متحد اولوب ایکنجیسی مثال
اب ایله جد کبی ثانییه مثال ام ایله ام ام کبی اصل ثانی الاقرب فالاقرب در

بو تقدیرجه عصبه صاحب فرض الدن وارث اولور زیرا صاحب فرضدن باقی سهم مقدر اولماز

يعني ميته درجه ده اقرب اولان ترجيح اولنور نتكيم عصباتده اعتبار اولدوغى
كبي اما غير اندان بالكلية محروم اولنلر كافر وقاتل ورقيق وتباين دار ومرتد كبي
كه بزم قتيمزده قطعا حجب ايتمزلر **هذا قول عامة الصحابة** لكن ابن مسعود
رضي الله عنه قتنده محروم حجب نقصان ايله حجب ايدر **بس** جمهور قتنده
محجوب درت صورتده غير حجب ايدر بري حجب حرمان حجم حاجبده وحجم
محجوبده اولا مثلا ام اب وجود اب ايله محجوبه ايكن ام امي حجب ايدر
ايكنجي حاجب طرفنده حرمان ومحجوب طرفنده حجب نقصان اوله مثلا
اخوه واخوات من اي جهة كانا ما فوق واحد اولنلر ام ميتي ثلثدن
سدسه حجب ايدرلر لكن اب ميت وجوديله مزبورلر وارث اولمازلر اوچنجي
حاجبده حجب نقصان ومحجوبده حجب حرمان اوله مقدر مثلا اصحاب
فرايض استيعاب مال ايتدكده عصبه محروم اولور ومزبورلردن بعضي
بعضنك وجوديله حجب نقصان ايله محجوب اولديغي كبي دردنجي هم
حاجب وهم محجوبده حجب نقصان اوله صور سابقه يه قياس ايله بو صورت
بياننه تعرض اولنمادي **باب مخارج الفروض**
اصحاب فرايضك محل واحده فرض مفردي صحيحا خروج ايدن مواضعه مخارج فروض
اطلاق اولنور **بس** مخرج نصف ايكيدر ومخرج ثلث وثلثان ثلثه دن ومخرج
ربع اربعه دندر جمله فروض ستة ابو منوال اوزره دراما كتاب كريمده مذكور اولان
فروض ستة ايكي نوعه منقسمدر **نوع اول** نصف وربع وثمندر **نوع ثاني**
ثلثان وثلث وسدسدر تنصيف وتضعيف صاحبيله مثلا تنصيفه مثال
نوع اولدن اول نصفدر ثاني نصف نصفيدركه ربع اولور ثالث نصف نصف
نصفيدركه ثمن اولور وتضعيفه مثال نوع اولك سوكي ثمندر ربع ثمنك
ضعفي

حجب آخري ضرر اندان منع معناسنه وبمعني غيره وكرنه
حاجب اولماز

صورة حجب الحرمان في طرف الحاجب والنقصان من طرف المحجوب

اب	ام	اخ	اخ
٥	١	٢	٢

حجب نقصان

مسئلة حمارية

زوج	ام	اخوات لام	اخ لاب وام
٣	١	٢	**حجب حرمان**

حجب نقصان

فرضي مفرد تعريفدن مراد مسائل عائله نك
مخارجيني بو تعريفدن اخراجدر

ضعفي ونصف ربعك ضعفي اولور **بس** نوع ثاني دخي بو كه قياس اولنه
وبو فروض ستة ايكي نوعه منحصر اولمغله سبب مخرج ثمنك اقلي ثمانيه ده
ومخرج سدسك اقلي ستة ده بولنوب كذلك ربع ايله نصف ثمانيه دن و
ثلثان ايله ثلث ستة دن بلا كسر خارج اولديغنه بناء در هكذا قيل
قال المولى الفاضل النحرير الشهير بابن كمال الوزير في بيان النوعين الداخلة منهما مخارج الفروض الستة والقول هذا وبعض
الفرايضيين جعلوا الكل نوعا واحدا فقالوا نسبة الثمن الى السدس
كنسبة الربع الى الثلث وكنسبة النصف الى الثلثين لان الثمن ثلثة
ارباع السدس والربع ثلثة ارباع الثلث والنصف ثلثة ارباع
الثلثين انتهى **اقول معتمد البخارى العقول** لمية هذه النسبة
مثلا اذا نظرنا بين النوعين وهما مخرج الثمن والسدس وجدنا بينهما موافقة
بالنصف فضربنا نصف احدهما في الاخر حصل اربعة وعشرون فتكون مخرجا
للكل ثم اذا نسبنا الثمن منها وهو ثلثة الى سدسها وهو اربعة يكون
هذا الثمن ثلثة ارباع هذا السدس وكذلك اذا نسبنا الربع منها وهو
ستة الى ثلثها وهو ثمانية صار هذا الربع ثلثة ارباع هذا الثلث وكذلك
اذا نسبنا النصف منها وهو اثنى عشر الى ثلثيها وهما ستة عشر صار
هذا النصف ثلثة ارباع هذين الثلثين وبهذا الاعتبار تكون هذه الفروض
نوعا واحدا عند بعض ارباب هذا الفن **فحاصل** فروض مذكوره دن منفردا
كلسه لوهر فرضك مخرجي كندي سميسندن اولور الا مخرج نصف ايكيدر اولور
بس ربع اربعه دن وثمن ثمانيه دن وثلث وثلثان ثلثه دن وسدس
ستة دن اولور اما فروض مذكورهنك منفردا كلدكلرينه مثال الجواب اليه

صورتدر که ذکر اولنور

مسئله ٢		٤	
بنت	اخ لابوین	زوجه	اخ
١	١	١	٣

مسئله ٨		مسئله ٣		مسئله ٣		
زوجه	ابن	ام	اخ لابوین	بنت	بنت	عم
١	٧	١	٢	١	١	١

مسئله ٦	
ام	ابن

اما بو نوعیندن هر برنده فروض مذکوره‌دن علی حده
ایکیشر ویا اوچر کلمه اول نوع جزءنک مخرجی اولان عدد اول جزؤک ضعف
نک ده وضعف ضعفنک ده مخرجی اولور مثلا التی سدسک وضعفی ثلثنک
وضعف ضعفی ثلثانک مخرجی اولور کذلک سکز دخی ثمنک وضعفی ربعک
وضعف ضعفی نصفک مخرجی اولور پس سدس ثلث ایله ویا ثلثان ایله اجتماع
اتسه مسئله التیدن اولور اگر ثلث ثلثان ایله اجتماع اتسه اوچدن اولور
اگر ثمن نصف ایله اجتماع اتسه سکزدن اولور ونصف ربع ایله اجتماع
اتسه دردن اولور صور آتیه کبی

سدس	٦ تصحیح ٥ ثلثان	ثلث اصلها ٣	تصحیح ٦	٢ ثلثان
ام	اختین لابوین	ام ١	٣	اختین لام
١	٤	اختین لام ٣		اختین لابوین ٤

ثمن ٨	نصف	ربع ٤	نصف
زوجه	بنت	زوج	بنت
١	٧	١	٣

اما بو النوعین اولان صور اختلاطی درت اوچ قسمدر برسی نوع اولدن نصف
نوع ثانینک کلنه ویا بعضنه اختلاط اتسه اصل مسئله التیدن اولور صور
آتیه کبی

اصلها من ٦		وتصحیح من ١٠	عولیه
زوج	ام	اختین لابوین	اختین لام
٣	١	٤	٢

اصلها من ٦	وتصحیح من ١٣	عولیه ٧	
زوج	اختین لام	زوج	اختین لابوین
٦	٦	٣	٤

ردیه
مسئله
ام

مخرج نصفک مخرجی
بری مخرجی تکون
وار در بری نصفک ضعفی
ایکی وجه وار بری ... ضربه
مخرج آلتیدن اولمغه ایکی وجهان اخصر
ثلث سدس ده داخل اولدیغندن احد
بینلرنده مباینت اولمغله مخرج اولور
ثلثنه ونصف وثلثه
ما بلغ التی

ردیه ٤		عولیه ٩		
بنت	ام	زوج	اختین لابوین	اختین لام
٣	١	٣	٤	٢

عولیه ٨			عادله ٦		
زوج	اختین لابوین	ام	زوج	اختین لام	ام
٣	٤	١	٣	٢	١

مسئله ثانی نوع اولدن ربع نوع ثانینک کلنه ویا بعضنه اختلاط ایلسه
اون ایکیدن اولور صور آتیه کبی

عولیه ١٧			
زوجه	ام	اختین لابوین	اختین لام
٣	٢	٨	٤

ردیه ٨			٤	
زوج	بنت	بنت	زوجه	ام
٢	٣	٣	١	٣

ردیه ٤		عولیه ١٣		
زوجه	اخ لام	زوجه	ام	اختین لابوین
١	٣	٣	٢	٨

عولیه ١٥			ردیه ٤		
زوجه	اختین لابوین	اختین لام	زوج	ام	اختین لام
٣	٨	٤	١	١	٢

ثالث نوع اولدن ثمن نوع ثانینک کلنه ویا بعضنه اختلاط ایلسه اصل
مسئله یکرمی دردن اولور صور آتیه کبی

اصلها من ٢٤			وتصحیح من ٤٠
زوجه	بنت	بنت	ام
٥	١٤	١٤	٧

اصلها من ٢٤		مضروب ٢	٢٤		
زوجه	بنت	بنت	زوجه	ام	ابن
٣	٧	٧	٣	٤	١٧

اما بو صورتلرده ان عبارت ثمن ثلثه وسدس یا خود ثلثان ایله ثلثه ویا اخ ثلثه
ویا ابن محروم اعتبار ایله نوع ثالثک کلنه اختلاط ایدیکی ابن مسعود قولی والمفتی
ما هو المختار اولان تصویرده اختیار اولندی

باب العول

بو فن اربابنک اصطلاحنده اجزاء مخرج جمعنده مخرج اوزرینه برشیء زیاده اولمغه عول تسمیه اولنور که مخرج قصدن ضیق اولیسر فغفیه معنی الارتفاع والغلبة والمیل والجور ودخی معلوم اولا که مجموع مخارج یدی یه منقسمه در زیر الکتاب کویده مذکور اولان فرایض التیدر که امر لکن مخارج بشدر مثلا مخرج نصف ایکیدر وثلث وثلثانک مخرجلری اوچدر وربعک دردت وسدسک التی وثمنک مخرجی سکزدر ونوع اولک نوع ثانی یه اختلاطی سببله اوچ مخارج دخی اقتضا ایدر بری مخرج ستة وبری اثنی عشر وبری اربعة وعشروندر لکن مخرج ستة مخارج خمسه ده داخل ومطغلة مجموعی یدی اولمشدر اما بو مخارجدن دردی که نصف وثلثه واربعة وثمانیه مخرجلریدر اصلا عول ایلمزلر نتکم صورتلرنده معلوم اولور

اما ایکی ثلثان کونکک ایکی ثلث ثلثان ایله وایکی نصفله ربع اجتماع اتمزلر ۲

اجتماع نصفین ۲		نصف مانع ۲	
زوج	اخت لابوین	زوج	اخ لابوین
۱	۱	۱	۱

ثلث ومانع ۳		ثلثان مانع ۳	
ام	اخ لابوین	بنتین	اخ لابوین
۱	۲	۲	۱

ثلثان ۶	وثلث	ربع ۴	ومابقی
اختین لابوین	اختین لام	زوج	ابن
۴	۲	۱	۳

ربع	مابقی ۴	نصف	ربع	مابقی ۴	ثلث مابقی
زوج	اخ لابوین	بنت	زوجه	اب	ام
۱	۱	۲	۱	۲	۱

مثمن ومابقی ۸

مثمن ۸	ومابقی	مثمن ۸	ونصف	مابقی
زوجه	ابن	زوجه	بنت	اخ لابوین
۱	۷	۱	۴	۳

اما مخارج ثلثه دن التی وترا وشفعًا اونه وارنجه وارن ایکی دخی وترا اون ایکی یه ویکرمی درت دخی عول واحد ایله یکرمی یدی یه عول ایدرلر کما صورت ههنا

مسائل عائله مخرج ستة الی العشرة

عولیة الی سبعة ۷		عولیة الی ثمانیة ۸		
زوج	اخت لابوین	زوج	اخت لابوین	ام
۳	۴	۳	۴	۱

کذلک الی ثمانیة ۸			عولیة الی تسعة ۹		
زوج	اخت لابوین	اخت لام	زوج	اخت لابوین	اختین لام
۳	۴	۱	۳	۴	۲

عولیة الی ثمانیة ۸			کذلک عولیة الی تسعة ۹		
زوج	اخت لابوین	ام	زوج	اختین لابوین	اختین لام
۳	۳	۲	۳	۴	۲

کذلک الی تسعة				شرعیة الی عشرة ۱۰ وهی			
زوج	اخت لابوین	اختین لام	ام	زوج	اختین لابوین	اختین لام	ام
۳	۳	۲	۱	۳	۴	۲	۱

مسائل عائله مخرج اثنی عشر الی سبعة عشر

عولیه الی ۱۳			عولیه الی ۱۵			
زوجه	اختین لابوین	اخت لام	زوجه	اختین لابوین	اخت لام	ام
۳	۸	۲	۳	۸	۲	۲

عولیه الی ۱۵			عولیه الی ۱۷			
زوجه	اختین لابوین	اختین لام	زوجه	اختین لابوین	اختین لام	ام
۳	۸	۴	۳	۸	۴	۲

اما مخارج اون ایکی مخرجی دخی خنثای مشکل نزده اعتبار ایله ۱۹
زوج صورتنده اولان طعوره ویکرمی سکزه ویکرمی درت مخرجی دخی
یکرمی اوجه عول ایدوب ویکرمی طعوره واوتوز
اعتبار مذکور ایله عند الجمهور یکرمی طقوزه عول ایدر
زوجه وابن مسعود قتنده اوتوز یدی یه
صورتها هکذا

۳۳				
زوج	زوجه	بنتین	اب	ام
۶	۳	۱۶	۸	۴

عند ابن مسعود رضی الله عنه

۳۷				
زوج	زوجه	اختین لابوین	اختین لام	ام
۶	۳	۱۶	۸	۴

عند الجمهور

۲۹			
زوج	زوجه	بنتین	اب
۶	۳	۱۶	۴

مسئلهٔ عولیه مخرج اربعه وعشرین تعول الی سبعة وعشرین عولاً واحداً کما فی المسئلة المنبریة وهی هذه

الی ٢٧

زوجه	بنتین	اب	ام
٣	١٦	٤	٢

ولا یزاد علی هذا الا عند ابن مسعود رضی الله عنه تعول الی احد وثلثین کما مر فی صورة ابن المحروم

فصل فی معرفة التماثل والتداخل والتوافق والتباین بین المقدارین

ارباب فن فرایض اصطلاحنده جملهٔ اعداد درت قسمه منقسملر در زیرا ما فوق واحده ده بر عددین عدد اخره نسبتی اولنه بر برینه مساوی اولورسه انکا تماثل تسمیه اولنور اگر مساوی اولمازسه عدد اقل عدد اکثری افنا ایدرسه انکا تداخل تسمیه اولنور وافنا اعدیکی صورتده اگر عدد ثالث اول ایکی عددی افنا ایدرسه انکا توافق دیرلر شول شرطله که عدد ثالث ما فوق واحد اوله زیرا بو اصطلاحه واحد عدد اعتبار اولنمزکلر اگر عدد ثالث دخی افنا اتمزسه انکا تباین بین المقدارین تسمیه اولنور صورت تماثل واضحدر اما تداخل مثال ثلثه ایله تسعه کبی زیرا ثلثه تسعه نک ثلثی وجزؤ مصطلحیدر اول معنایه که اکثری افنا ایدر واقل اوزرینه ایکی اقل قدر زیاده اعکله اقل اکثره برابر اولور واکثر عدد اقله بلا کسر منقسم اولور جمیع تفاسیر اوزره بو امثال تداخل ایچوندر اما توافق مثال سکز ایله یکرمی کبی که اقل عدد اکثری افنا اتمز اما عدد ربعی درت افنا ایدر زیرا ماده موافقه ربعیه اولمغین اگر سؤال اولنورسه که ذکر اولنان عددلرده موافقه نصفیه وار در نیچون انکا اعتبار اولنمز جواب بودر که بوصنف عندده معتبر تعددد

صورة التوافق بین المقدارین المختلفین کثمانیه وعشرین بان تنقص بالعشرین فان الصفت مقدار العدد الاقل من العدد الاکثر تبقی الاکثر ستعون وهو اقل من العدد والاقل وان افنت السبعون من الاقل یبقی عشرة فیحکم بکون العشرة اکثر عدد یعنی الاول بجلی بخمس عشر مرات والاقل بثمانیه مرات بعد العدد الاکثر مخرج العددین المختلفین لان العشرة فیکون العشرة قد انفقا بالعشرة العددین المفروضین

اگر سؤال اولنورسه که صیغهٔ تفاعل ایکی جانبدن اولمغی اقتضا ایدر بونده تفاعل غیر مفهوم اولور بو معنی نقل اولنمشدر ... بونده موضوعی اعلاء اولمغله تحقیق اولنمشدر ... فعلی قبول نفس فعل منسوب ایله فی قولهم عالج الطبیب المریض

تعالی واحد نامه سی

معنیه تعدد عاد اولدیغی زمان جزؤ مصطلح اکثر عدد وفق قلنور اسهل حساب ایچون زیرا شیئک ربعی نصفندن اقلدر وحسابده دخی اسهلدر وقس علی هذا اما تباینه مثال تسعه ایله عشره کبی که بعد الافناء طرفین برده قرار ایدرلر واکا اصل مقدارین مختلفین بینلرنده موافقت ومباینت معرفتنه طریق اولدر که عدد اقل مقدارینه عدد اکثردن مرارا نقص ایده اگر برده قرار ایدرسه متباینلردر اما ایکیده قرار ایدرسه توافق بالنصفدر واوچده قرار ایدرسه توافق بالثلثدر هکذا الی العشرة کسور منطقه تعبیر اولنور وفقلر دراما اونده عشره دن اولان وفقلره کسور اصم اطلاق اولنور مخارجنه اضافت ایله مثلا یکرمی ایکی ایله اوتوز اوچ کبی که بعد الافناء طرفین اوند برده قرار ایدر بونکه توافق بجزؤ من احد عشر دینلور اگر اون ایکیده قرار ایدرسه توافق بجزؤ من اثنی عشر دینلور یکرمی درت ایله اوتوز التی کبی وقس علی هذا

باب التصحیح

مسائل فرایضی تصحیح اولدرکه ورثه یه اقل مخارجندن سهاملری بلا کسر مستقیم اوله اولدخی درت دن خالی دکلدر یا عادله در یا عائله در ویا عادله درو یا ضربیه در پس بو تصحیحده خی درت اصول معرفتنه محتاجدر اوچی بین السهام والرؤس در درت اصول دخی بین الرؤس والرؤس در اما اصول ثلثه دن بر ورثه دن بر فریقه سهمی بلا کسر منقسم اولوب ضربه محتاج اولمیه درین صورت

عادله من ٦ وتصحیح منها

اب	ام	بنت	بنت
١	١	٢	٢

اوصول ثلثه دن اصل ثانی اولدر که ورثه دن الجمع بر طائفه اوزرینه سهامی منکسر اولوب لکن بین الرؤس والسهام موافقت اوله اول تقدیرجه کسر کلن طائفه نک عدد رؤسلری نک وفقی عولیه دکل ایسه اصل مسئله یه والا عولنه ضرب اولنور مثلا صورة غیر عائله در

اصلها من ٦ والمضروب ٥ والتصحیح ٣٠

اب	ام	عشر بنات
٥	٥	٢٠

بعضیلر مسئلهٔ عادله یه تصحیح محتاجه اولمایه مشغله اوصول ادخال اتمشلردر اما تصحیحه ٥ مرده یه تمثیل ایتمشلر بعیان در مسئلهٔ عادله ورثه بلا کسر سهمنی اولمش اولور وخی اوصول مذکوره دن

بوصورتده سدس ثلثانه اختلاط ایتمکله اصل مسئله آلتیدن اولوب ثلثانی اولان
درت اولان بناته مستقیم دکل لکن بینلرنده توافق بالنصف اولمغله وفق رؤس
بنات که ایکیدن کنایه در اصل مسئله یه ضرب اولندقده مابلغ اون ایکی اولور بعده هر
طائفه نك اصل مسئله دن سهمنی مضروب مذکور اولان ایکی عدده ضرب ایتدکده ابویندن
هر برینه ایکیشر ومجموع بناته سکیز وقد ینه ایکیشر سهم اصابت ایدر صورت عولیه در

اصلها بالعول ١٥	والمضروب ٣		وتصحیح ٤٥
زوج	اب	ام	ستة بنات
٩	٦	٦	٢٤

بوصورتده مسئله اون بشه عول ایدوب لکن بناته سهامی منکسره و بینلرنده موافقه
نصفیه اولمغله نصف بنات اولان اوچ اون بشه ضرب ایتدکده مابلغ قرق بش اولور
قاعدهٔ سابقه اوزره طقوز سهم زوجه التیشر سهم ابوینه یکرمی درت سهم مجموع بناته
وقد ینه درر سهم اصابت ایدر اوصول تکنده اصل ثالث عولدر کسورتده دل
ینه بر طائفه اوزرینه سهملری منکسره و بینلرنده تباین اوله ولتقدیر ضرب طایفه
مذکورنك جمله عدد رؤسی اصل مسئله یه ضرب ایدرسن درین صورت

بالعول ٧	مضروب ٥	تصحیح ٣٥
زوج	خمس اخوات	
١٥	٢٠	

بوصورتده دخی مسئله یدی یه عول ایدوب لکن ینه اخوات مذکوراته سهامی
مستقیم اولمیوب و بینلرنده مباینت اولمغین جمله رؤس اخوات مسئلهٔ عولیه
یدی یه ضرب اولن مابلغ اوتوز بش اولوب علی القاعدة الاولی اون بش سهم زوجه
ویکرمی سهم کل اخواته در در سهم فرد فرد ینه دکر اما غیر عائله یه مثالی بودر

اصلها من ٦	مضروب ٣	تصحیح ١٨
زوج	جده	ست اخوات لام
٩	٣	٦

بوصورتده دخی مسئله آلتیدن اولوب لکن اخواته سهملری
مستقیم اولمیوب و بینلرنده مباینت اولمغله عدد رؤسلرین اصل مسئله یه
ضرب ایتدکده

بوصورتده ربع سدس وثلثانه اختلاط ایتمکله
اصل مسئله اون ایکیدن اون بشه عول ایدر

تفصیل بانه اعتماد اوردمالك اختصار صورهٔ عولیه ده
اصل مسئله یه ضرب ایده سن دینلشدر زیرا اصل مسئله
عولیه ایله بخصوص ضربده بلا عول اولان اصل مسئله
منزله سنده در

بوصورتده نصف ثلثانه اختلاط ایتمکله اصل مسئله
یدی یه عول ایدر

بوصورتده دخی نصف سدسه اختلاط ایتمکله اصل مسئله
التی دندر

ضرب ایتدکده مابلغ اولان اون سکزدن طقوز سهم زوجه اوچ سهم جده یه آلتی سهم
جمله اخواته در اما بین الرؤس والرؤس اولان اصول اربعه دن بری بودرکه ایکی ویا
اوچ طایفه اوزرینه سهملری مستقیم اولمیوب لکن بین الرؤس والرؤس تماثل اوله
اول صورتده حکم احد متماثلی اصل مسئله یه ضرب ایدیجك مابلغ ورثه یه بلا کسر
منقسم اولور درین صورت

اصلها من ٦	والمضروب ٣	والتصحیح من ١٨
ستة بنات	ثلث جدات	ثلثة اعمام
١٢	٣	٣

بوصورتده بنات ایله سهملری بینلرنده توافق بالنصف وسائرلرك تباین
اولمغله بناتك وفقنی وسائرك کلنی اخذ ایدوب بعده جمله رؤس ماخوذه
بینلرنده دخی تماثلت اولمغله احد متماثلی اصل مسئله یه ضرب ایتدکده مابلغ اون
سکز اولوب اون ایکی سهم بناته و اوچر سهم دخی جداته و اعمامه اصابت ایدر
اصل ثانی اولدرکه سهامی مستقیم اولمیان طوائفك بعضی بعضنده متداخل
اوله اول صورتده حکم اکثر عدد اصل مسئله یه ضرب اولنور درین مثال

اصلها من ١٢	والمضروب من ١٢	والتصحیح من ١٤٤
اربع زوجات	ثلث جدات	واثنی عشر عما
٣٦	٢٤	٨٤
٤	٨	٧

بوصورتده جمله ورثه ایله سهام بینلرنده مباینت اولمغله جمله اعداد رؤس بینلرینه
نظر اولندقده رؤس زوجات وجداتك رؤس اعمامده متداخله بولنمغله اکثر عدد
اولان اون ایکی یه که رؤس اعمامدن کنایه در اصل مسئله یه ضرب ایله مابلغ یوز قرق
درت اولور بعده اصل مسئله دن هر طایفه نك سهمنی مضروب اولان اون ایکی یه
ضرب ایتدکده فریق زوجاته اوتوز التی فردینه طقوز سهم وفریق جداته یکرمی

بوصورتده دخی سدس ثلثانه اختلاط ایتمکله اصل مسئله
التیدندر

بوصورتده دخی ربع سدسه اختلاط ایتمکله اصل مسئله
اون ایکیدن اولور

اصل مسئله ١٢ اکثر عدد ١٢ = ١٤٤ تصحیح

اعداد رؤس ماخوذه ٤ ٣ ١٢

درت وفردینه سكز سهم وفریق اعمامه آلتمش درت وفردینه یدیشر سهم اصابت
ایدر اصول عندكوره دن **اصل ثالث** اولدركه سهامی مستقیمه اولمیان طوایفك
بعضی بعضنه موافق اوله اول تقدیرجه برنیك وفقی برنیك كلنه وما بلغ وجزء
عدد ثالثه وایدن ما بلغ اولان عدد رابعه وعدد رابعه دن ما بلغ اصل مسئله یه ضرب
اولندقده ما بلغ تصحیح مسئله اولور درین صورت

اصلها من ٢٤ والمضروب من ١٨٠ وتصحیح من ٤٣٢٠

اربع زوجات	ثمانی عشر بنات	خمس عشر جدات	ستة اعمام
٥٤٠	٢٨٨٠	٧٢٠	١٨٠
١٣٥	١٦٠	٤٨	٣٠

بوصورتده دخی ثمن ثلثان وسدس اختلاط ایتمكله اصل مسئله یكرمی درتدندر

عدد رؤس مأخوذه ٤ ٦ ٥ ٩

صورت ضرب
وفق زوجات ٦ ٢ ١٢
وفق بنات ٣ ٣٦
وفق جدات ٥ ١٨٠
اصل مسئله ٢٤ ٧٢٠ ٣٦٠
تصحیح ٤٣٢٠

بوصورتده بنات دن موافقت بالنصف اولمغله جزئی بوبه اولكی نصفنی وما عدا اتك
كل رؤسنی اخذ ایدوب بعده ورثه ایله التی بینلرنده كه عدد رؤس زوجات
وعاعمام دن كفایه دركه اتك توافق بالنصف اولمغله برنیك وفقنی اخركی كلنه
اصل مسئله ضرب وما بلغ ایله وفق بنات طقوز بینلرنده دخی توافق بالثلث اولمغله
كذلك وفق احدهمایی اخركی كلنه ضرب ایدوب وما بلغ اولان اوتوز التی
ایله جمله جدات اون بش بینلرنده دخی موافقة ثلثه اولمغله بعد الضرب
ما بلغ یوز سكسن اولوب بو مبلغ دخی اصل مسئله یه ضرب ایتدكده تصحیح
ما بلغ درت بیك اوچیوز یكرمی اولور **فمنه تصح المسئلة علی ما مر** اما اصل
رابع اولدركه سهامی مستقیمه اولمیان طوایفك عدد رؤسلری بینلرنده اصلا
موافقت اولمیه اول صورتده حكم اعداد رؤس جمیع ثانی یه وما بلغی
جمیع ثالثه وما بلغی جمیع رابعه وما بلغی اصل مسئله یه ضرب ایتدكده ما بلغ
تصحیح مسئله اولور درین مثال

اصلها من ٢٤ والمضروب ٢١٠ وتصحیح من ٥٠٤٠

زوجتان	ست جدات	عشر بنات	سبعة اعمام
٦٣٠	٨٤٠	٣٣٦٠	٢١٠
٣١٥	١٤٠	٣٣٦	٣٠

بوصورتده

بوصورتده دخی زوجات ایله اعمام بینلرنده مباینت وباقیلری بینلرنده
موافقت بالنصف اولمغله مباینلرك كلنی وموافقك نصفنی اخذ وبعد
النظر رؤس مأخوذه بینلرنده دخی جمیعاً مباینت اولمغله ایكی یی اوچه
وما بلغنی بشه وما بلغنی یدی یه وما بلغی اصل مسئله یه ضرب ایتدكده تصحیح
ما بلغ بش بیك قرق اولور بعده ورثه دن هر طائفه نك اصلدن سهمی
مضروب اولان ایكیوز اونه ضرب ایدیجك ایكی زوجه لره التیوز اوتوز برینه
اوچیوز اون بش وفریق جداته سكز یوز قرق وفردینه یوز قرق سهم
وجمله بناته اوچ بیك اوچیوز التمش وفردینه اوچیوز اوتوز التی سهم وفریق
اعمامه ایكیوز اون وفردینه اوتوز سهم حصه لری اصابت ایدر **پس** هر فریقك
نصیبنی بلمك قاعده سی بالای قائمه دن مرار امرور ایتشدر اما تصحیح
مسئله دن احاد فریقك نصیبنی معرفته اوچ وجوه مطرده واردر **وجه اول**
قسمت نصیبدر یعنی هر فریقك اصل مسئله دن سهمنی عدد رؤسلرینه تقسیم
ایده سن وهر برینه اكر كامل واكر ناقص اصابت ایدن سهمی **لاجل التصحیح**
اصل مسئله یه ضرب ایتدكك مبلغ مضروبه ضرب ایتدكده خارج اولان احاد
فریقك حصه سی اولور **مثلا** صورة مذكوره ده زوجه لره سهملرین تقسیم اولندقده
هر برینه بر سهم كامل ایله نصف سهم دكر **پس** بو حصه لری علی حده اول مضروب
اولان ایكیوز اونه ضرب ایدیجك هر زوجه یه اوچیوز اون بش سهم دكر **وقس علی
هذا** حصص سایر الورثه **وجه ثانیه** قسمت مضروب تسمیه اولنور مثلا مضروب
مذكور ایكیوز اون سهم ورثه دن هر فریقه تقسیم ایدوب بعده فردینه اصابت
ایدن سهم اول فریقك اصل مسئله دن جمله حصه لرینه ضرب ایتدكده حاصل ضرب
نصیب فرد فریق اولور مثلا مضروب مذكوری ایكی زوجه لره تقسیم وهر برینه

مضروب
٣
٢
٦
٥
٣٠
٧
٢١٠
٢٤
٨٤٠
٤٢٠
ما بلغ ٥٠٤٠
تم

حصص بنات
٢١٠
١٦
١٢٦٠
٢١٠
٣٣٦٠

حصص جدات
٢١٠
٠٠٤
٨٤٠

حصص زوجات
٢١٠
٠٠٣
٦٣٠

حصص اعمام
٢١٠
٠٠١
٢١٠
تم

مثلا صورة مذكوره ده بنات عشره اصلدن حصه لری
اون التی یه تقسیم ایدیجك هر بنته بر سهم وحده ایله بر
ثلثنه اخماسی دكر بعضه حصه لری مبلغ مضروب
سهمك بنته بر كامل مضروب
ایكیوز اونه ضرب ایتدكده هر **مثلا** خمس مضروب
ایكی ثلثنه اخماس مضروب دكر یكرمی التی اولور وهر
المیش ثلثنه اخماسی یوز یكرمی اولور كذلك بعده اتك دخی
قرق ایكیدر اوتوز التی اولور اولندقده هر برینه
بنته اوچیوز تقسیم
سهملری عدد رؤسلرینه ثلثان
اصابت ایدن ثلثان سهمی دكر
ایتدكده هر جده یه یوز قرق ضرب
اعمامه اصابت ایدن سبع سهم دكر
ایتدكده هر برینه اوتوز سهم

اصابت ایدن یوز لیشی جزئو رنامک اصلدن سهملری اوچه ضرب ایتدکده هر زوجه یه
اوچیوز اون بش حصه اصابت ایدر وقس علی هذا **وجه ثالث** بو وجهده طریق
نسبت تسمیه اولنورکه اولکی وجهلردن اوضحدر مثلا اصل مسئله دن هر طائفه نك
سهمینی مستقلا کندیلره نسبت ایده سن عدد رئسلرینه هر نه نسبت طوتارسه
هر برینه مضروب دن اول نسبت مثلینی ویره سن مثلا صورة مذکوره ده ایکی زوجه یه
اوچ سهملرن نسبت ایتدکده مثل وثلثه ونصفنه نسبت طوتار **پس** هر زوجه یه
مثل مضروب ونصف مضروب ویره سنکه مثل مضروب ایکیوز اون و نصفی یوز بش
جمعا هر زوجه یه اوچیوز اون بش حصه اولورکذلك بنات نك دخی اون التی سهامی
عدد رئسلرینه نسبت اولنه مثل بعض ایله ثلثه اخماس در و بش اولمغله هر بنته
مثل مضروب و مثل ثلثه اخماس مضروب سویریلورکه اوچیوز اوتوز التی اولور
کذلك جدات نك دخی اصلدن سهملری دردی عدد رئسلری التی یه نسبت ایتدکده
ثلثان در ثلثان نسبت اولمغله هر برینه ثلثان مضروب ویریلورکه یوز قرق اولور
بعده اعمام نك یدی سهمی رئسلرینه نسبت اولندقده مثل سبع اولمغله هر عمه یه
سبع مضروب ویریلورکه اوتوز سهم اولور وقس علی هذا **تذنیب**
اما بو وجوه ثلثه دن غیری بر قاعده دخی واردر مثلا صور عادله ده تصحیح حاصل اولنجه
هر فریقك فرضی مخرجنه تقسیم ایدرکه خارج اولان هر فریقك حصه سی اولمغله اول
خارجی بعده عدد رئسلرینه علی السویه اعطا ایده سن **مال متروك** تقسیمی دخی
بو قاعده یه قیاس اولنه مثلا صورة مزبوره ده تصحیح مسئله اولان بش بیك قرق
سهمدن صورة مذکوره ده تصحیح مسئله اولان بش بیك قرق سهمدن زوجه لرك
حصه سی ثمنی و بنات نك حصه لری ثلثانی و جدات نك حصه لری سدسی افراز و تقسیم
الجدول تصحیح مذکوری مخرج ثمنه و ثلثانه و سدسه علی حده تقسیم ایدوب و هر
فریقه اصابت

صورت تقسیم تصحیح علی مخرج الزوجه

٥٠٤٠ ÷ ٨ = ٦٣٠ جمله حصص زوجات

تقسیم لاجل حصص الجدات علی مخرجهن

٥٠٤٠ ÷ ٦ = ٨٤٠ جمله حصص جدات

تقسیم لاجل البنات علی مخرج الثلث

٥٠٤٠ ÷ ٣ = ١٦٨٠

١٦٨٠ × ٢ = ٣٣٦٠ ثلثان لجمیع البنات

لکل بنات

٣٣٦٠ ÷ ١٠ (عدد رؤس بنات) = ٣٣٦ لکل واحدة منهن

الباقی للاعمام

٢١٠ ÷ ٧ (عدد رؤس اعمام) = ٣٠ لکل واحد منهم

فریقه اصابت ایدن سهامی مجموع ایلیوب باقی اولان سهامی که ایکیوز اون اولور
عمه اولان یدی اعمامه علی السویه اعطا ایده سن وقس علی هذا

فصل فی بیان انواع الوصایا بما زاد علی الثلث

بحث ثلثدن زیاده وصیت ایدن احد زوجین اولوب غیری وارثی اولمیه
وصیت مذکوره دخی یا بالنصف و یا ثلثان و یا کل مال اوله اگر وصیت بالکل
ایدن زوج ایسه زوجه سی مجیزه اولدیغی صورتده جمله مال موصی لهه ویریلور
اما مجیزه اولمازسه بعد اخراج الثلث ربع تصحیح خارج اولور بر مخرج جدیدی
لابد در **پس** مسئله اثنی عشردن اولوب اولا ثلثی ایکی سهم موصی لهه و ربع باقی
بر سهم زوجه سنه و باقی اولان اوچ سهم ینه موصی لهه ویریلوب **پس** مال
زوجه نك و خمسه اسداسی موصی لهك اولوب بیت المال نسنه قالماز اگر
وصیت بنصف ایسه زوجه سی مجیزه اولورسه بر مخرج لازمدر که بعد النصف مربع
صحیح اولا و باقینك ربعی بر زوجه یه و باقی اوچ بیت الماله در اگر زوجه مجیزه
اولمازسه بر مخرج لازمدر که بعد الثلث ربع صحیح اولا **پس** مسئله اثنی عشردن اولوب
ثلثی ایکی موصی لهه باقینك ربعی بر زوجه سنه و بعده باقینك ثلثی اولان بر
تکملة للوصیة تمام نصف الجول ثلث اوله ضم و موصی لهه دفع اولنوب قلندن
باقی اولان ایکی سهم بیت المال در اگر زوجك وصیتی ثلثان ایسه زوجه سی
مجیزه اولورسه بعد الثلثین ربع صحیح خارج اولور بر مخرج لازمدر **پس** مسئله
اون ایکیدن اولوب اولا ثلثان اولان سکز موصی لهه باقینك ربعی بر زوجه یه
باقی اوچ بیت الماله در اگر مجیزه اولمازسه بعد الثلث ربع صحیح اولور مخرجدن
لابد در **پس** مسئله اثنی عشردن اولوب ثلثی ایکی موصی لهه باقینك ربعی بر زوجه
اوچ باقینك ثلثان ایکی تکملة للثلثین موصی لهه باقی بر بیت الماله در اگر

قال فی العیون ولو ان رجلا مات وترك امرأته فان اجازت ... لا وارث له غیرها وکان اوصی بماله کله لرجل اجنبی ... کان جمیع المال للاجنبی ... المرأة الوصیة ... فلها السدس وخمسة اسداسه للاجنبی ... المرأة

من تاتارخانیه

صورتنك بیاننده در ... انواع ... وصایا

بر کیمسنه نك مالنی بر رجله وصیت ... ثلث وصیت ... ثلث ... زیاده

صورة اولی ... وبالنصف وبالجمله وصیت ایتسه مجیزه اولمازسه ... نصفان اولورو ... الامام الاعظم ... بالاجماع ثانیه ده ... الثلث ... اولکی ... ودرکه ... اوصی له ثلث ... صاحب ثلثه ویریلور ... اوچ سهم موصی له بالجمیع اولنه

هذا ملخص فی الاختیار من کتاب الوصایا

قوله والموصی بما زاد علی الثلث ... الاجازة ... التقدیر ... وفیها تقدیر السدس ... الاجازة ... عدم الاجازة ... احدها ... رجل مات عن زوجه ... الزوجه ... اثنی عشر ... المجموع ... واوصی بنصف ... المسئله من ثمانیه ... الثانیه ... رجل مات عن زوجه

... الثالث ... الرابع ... الاجازة ... الخامسه ...

امرأة
ماتت عن زوج
واوصت بكل مالها فعلى
تقدير الاجازة المال كله للموصى له
وطريق
وعلى تقدير عدم الاجازة من ثلثة
استخراج هذه المسائل
الاجازة يضم على تقدير
الوارث زوجة يطلب مخرج يضم
فيخرج الوصية اولا ثم تخرج الربع على التصحيح
من الباقي الى الثلث لتتم الوصية فلو بقي شي
فلبيت المال ايضا وكذا اذا كان الوارث زوجا
شهاب الدين
الان وضعه نصف فتأمل نصف

هو انه اذا كان وصيت ايدن زوجا اولورسه صورة كلده زوج مجيز اولورسه جمله مال
الاجازة موصى لهه ويريلور مجيز اولمازسه بعد اخراج الثلث نصف صحيح اولان
عددن لابدر **بس** مسئله اوچدن اولوب ثلثى بر موصى لهه ايكى باقينك
نصفى بر زوجه بر باقى موصى لهك ثلثنه ضم اولنوب بيت الماله نسنه
قالماز اگر زوج ثلثان صورتنده مجيز اولورسه بعد اخراج الثلثين نصف
صحيح خارج اولور بر مخرجدن لازمدر **بس** مسئله التيدن اولوب ثلثانى
اولان درت موصى لهه ايكى باقينك نصفى بر زوجه بر باقى بيت الماله ذكر
اگر مجيز اولمازسه بعد اخراج الثلث نصف خارج اولور بر مخرج لازمدر
بس مسئله اوچدن اولوب ثلثى موصى لهه وايكى باقينك نصفى زوجه
وبر اتمام ثلثان اچون موصى لهه ويريلوب بيت الماله نسنه قالماز اگر
صورة نصفده زوج مجيز اولورسه بعد اخراج النصف مسئله نك نصف
صحيح اوله **بس** مسئله دردن اولوب نصفى موصى لهه ونصف باقى بر
زوجه وباقى بر بيت الماله ذكر اگر مجيز اولمازسه بعد الثلث نصف صحيح
خارج اولور بر مسئله دن لابد در **بس** مسئله التيدن اولوب ثلثى موصى
لهه وباقينك نصفى ايكى زوجه وايكى باقينك برى تكمله للوصية ثلث
اوله ضم وبر بيت الماله رد اولنور اگر زوج نصف مالى زوجه سنه ونصف
اخرى اجنبيه وصيت ايلسه **بس** مسئله التيدن اولوب ثلثى اجنبيه
وباقينك ربعى زوجه سنه ارث طريقيله اولوب اوچ باقى بينهماده
حقلرينه نسبتى حسبيجه تقسيم اولنوب درت سهم اجنبيه وايكى سهم
زوجيه ذكر **وفى الذخيرة روى المعلى عن ابى يوسف رحمه الله**
امرأة اوصت لزوجها بجميع مالها ولا وارث لها غيره فالقاضي يقول للزوج
اجيز الوصية

اذا ماتت امرأة وتركت زوجا واوصت بنصف مالها للاجنبي والزوج
مالها للاجنبي كان للاجنبي نصف الاجنبي
ثلث المال والسدس لبيت المال ثلثا
ثلث المال اولا بلا منازعة بقي الثلث
يأخذ ثلث المال نصف ما بقي وهو
المال يأخذ الزوج وصية وهو النصف فيبقى
فيأخذ الاجنبي تمام **قاضيخان**
فيكون لبيت المال الزوج
السدس
وان اوصت بنصف مالها للزوج الثلث والسدس
فللموصى له النصف وللزوج
خلاصه الوصية على ثلثة اوجه
لبيت المال وللموصى له
انواع في وجه يكون للموصى له كالوديعة وفي وجه يكون
في يد الورثة او الوصي كالغريم ثم الاول
للموصى له شركة وفي وجه ذلك يخرج من الثلث
الى الوصي بعد حال قيام كالوديعة والدين
لو هلك من غير تعد لا ضمان عليه
فيكون اوربع المال ويعتبر مال الموصي بعد موته حتى لو اوصى له والذي

من خزانة الفقه
وان اوصى بثلث دراهمه او ثلث غنمه فهلك
ثلثاها وبقي ثلثها وهي تخرج من الثلث فله
جميعه وكذا الكيل والموزون والثياب من جنس
واحد وان كانت مختلفة فله ثلث الباقي
وقال زفر له ثلث الباقي
وكذلك العبيد والدور فيما هلك
في الجميع لان الكل مشترك بينهم
يهلك على الحساب وما بقي يبقى عليهما
الاموال المشتركة وكما في الاجناس المختلفة
نقل من اختيار
والحربي اذا اوصى بجميع ماله للذمي والمسلم
حال كونه مستأمنا في دارنا يجوز لانه ليس له
وارث معصوم

اجيز الوصية اولا اجيز فان اجازه فله النصف بحكم الميراث ولا شيء غير ذلك
وقال محمد لا يقول القاضي اجيز الوصية ولكن ان رد الوصية فله نصف المال
وان قبل اخذ الكل **من تاتارخانية قاعده** بالاى قاعده ده تحرير اولنانى
تفصيل وصيت اوچ قسم اوزره در برى مطلقه در مثلا مالنك ثلثنى
ويا ربعنى اجنبى يه وصيت ايدوب اگر بعد الوصية مال زياده اولسه
موصى لهك حقى دخى زياده اولوب ناقص اولسه اول دخى ناقص اولور مثلا
حال وصيتده مال بيك اولوب بعده ايكى بيك اولسه ياخود عكس اولورسه
اولكى صورتده موصى لهه ثلث الفين ثانيه ده ثلث الف ويريلور
وصيت مذكوره مطلقه اولمغله جمله مالده شيوع اولمغله بر قسم دخى
مقيده در مثلا موصى درهملرينك ويا دنانيرلرينك ويا غنملرينك وياخود الخ
دخى مثلا اولان مالنك ثلثنى وصيت اتمكدر وبر قسم دخى معينه در مثلا
موصى لهه شو شيئى ويا شو مبلغى بعينه ويرسونلر ديمكدر بر قسم دخى وصيت مطلقه
ثلثدن زياده دن ويا ربع وخمس ويا ثمن اولسه سهم موصى لهك مخرج
ايدوب وباقى سهام ميتك مسئله سنه مستقيمه ايسه فبها والا متوافق
ايسه وفق مسئله يى ومباين ايسه كل مسئله ميتى سهم موصى لهك
كلنه ضرب ايتدكده حاصل ضرب تصحيح مسئله اولور مثلا وصيت ربع
اولوب ورثه دخى اختين لابوين ايله اختين لام اولسه تصحيح مسئله
التى ايله مخرج ربعدن باقى اوچ بينلرنده توافق بالثلث اولمغله ثلث
سته ايكى يى مخرج ربع درده ضرب ايتدكده تصحيح مسئله سكزدن اولوب
بعده جزو موصى لهه واوچ سهم دخى على حده مضروب مذكوره ضرب ايتدكده
ايكى سهم موصى لهه والتى سهم ورثه يه دكر درين صورت

وتصحيح من ٨		اصلها من ٦ ميت
موصى له بالربع	اختين لام	اختين لابوين
٢	٣	٤

[illegible]
والمرأة اذا اوصت بثلث مالها وخلفت
زوجا واختا لاب وام اخذ المسمى الثلث
وهو ثالثة وادفع منه الى الموصى به وهو واحد وان لم
يبقى اي يبقى اثنان يستقيم على الورثة وبين
يستقم فانظر ان كان بين الباقي وبين وفق
مصحح الورثة موافقة فاضرب وفق الوصية
في المسمى فالمبلغ لتصحيح بعد ماله وخلف
كالوصي اختين لاب وام تمثيله
الورثة تصح من ستة
ضد بين الربع
وذلك

مسئلة لما استفتي عن الفاضل المرحوم ابي السعود عن هذه المسئلة زيد
وفات ايدوب زوجهسي هندي ولابا قرنداشي زينبي ولام ارقرنداشي عمرو ترك
ايلسه قسمت تركه نه وجه ايله در فاجاب عنها فيقول قرق سكز سهم
اولوب ايكيسي هنده يكرمي بر سهمي زينبه طقوز عمروه ديكوهكذا وجدت
بخط المومى اليه ولكن اقول اصل المسئلة من اثني عشر لاجتماع الربع
والسدس للزوجة ربعها وهو ثلثة وللاخت العلاتية نصفها
وهو ستة وللاخ الاخيافي سدسها وهو اثنان فيصير المجموع احد عشر
سهما فالمسئلة ردية ثم رددناها الى اقل مخرج فرض من لا يرد عليه وهو
اربعة واحد منها للزوجة والباقي وهو ثلثة لا يستقيم على مسئلة
من يرد عليه وهي اربعة ايضا لان مسئلة من يرد عليه اصلها من ستة
لاجتماع النصف والسدس ومجموع السهام المأخوذة منها اربعة و
منها ثلثة ارباعها للاخت العلاتية وربعها للاخ الاخيافي ثم
ضربنا جميع مسئلة من يرد عليه وهي اربعة في مخرج فرض من لا يرد عليه
وهو اربعة ايضا فتصير ستة عشر فمنها تصح المسئلة اذ كان للزوجة
من مسئلتها واحد ضربناه في جميع مسئلة من يرد عليه تكون اربعة فهي
لها وكان للاخت العلاتية من مسئلتها ثلثة ضربناها فيما بقي من
مخرج فرض من لا يرد عليه وهو ثلثة فصارت تسعة فهي لها وكان للاخ
الاخيافي من مسئلته واحد ضربناه في الثلثة فصارت ثلثة فهي له
ومجموع الانصباء تكون ستة عشر والمراد من التصحيح عند ارباب هذا
الفن ان لا كسر ولا زيادة فيه ومانحن بصدده تكون الزيادة على
هذا التصحيح مثليه كما لا يخفى درين مثال

اصلها من ١٢ وتصح من ١٦

زوجة	اخت لاب	اخ لام
٤	٩	٣

مسئلة اخرى

مسئلة اخرى لما استفتي عن المولى المرحوم السيد معروف افندي
حال كونه مفتيا بدمشق الشام المحروسة عن هذه المسئلة زيد وفات
ايدوب ايكي زوجهسني واوج قزلريني واوج لابوين ارقرنداشلريني واوج
لابوين قزقرنداشلريني ترك ايلسه قسمت تركه نه وجه ايله در فاجاب
عنها وقال تركه بيك ايكيوز طقسان التي بلوك اولنوب سكسن بر
بلوكي ايكي زوجهيه ايكيوز سكسن سكز بلوكي اوج قزلرينه التمشر بلوكي
اوج ارقرنداشلرينه واوتوزر بلوكي اوج قزقرنداشلرينه ديكوهكذا
وجدت هذه المسئلة بخط المولى المرحوم ولكن اقول معتصما
بخالق العقول تصح هذه المسئلة من اربعمائة واثنين وثلثين
لان اصلها من اربعة وعشرين لاجتماع الثمن والثلثين ثمنها وهو
ثلثة لا يستقيم على الزوجتين بل بينهما مباينة فاخذنا عدد
هما وللبنات الثلثان وهما ستة عشر فلا يستقيم عليهن
وبين عدد رؤسهن وسهامهن مباينة ايضا فاخذنا عدد رؤسهن
باسره وللاخوة والاخوات الباقي وهو خمسة لا يستقيم عليهم
وبين عدد رؤسهم وهو بطريق البسط تسعة وسهامهم مباينة
ايضا فاخذنا عدد رؤسهم باسره فصار معنا من الاعداد المأخوذة للرؤ
وس اثنان وثلثة وتسعة ثم نظرنا بين الرؤس والرؤس فوجدنا بين
الاثنين والثلثة مباينة فضربنا احدهما في الاخر صارت ستة فبين
الستة والتسعة توافق بالثلث فضربنا ثلث احدهما في الاخرى
صارت ثمانية عشر فاذا ضربنا هذا المبلغ في اصل المسئلة وهو اربعة
وعشرون حصل اربعمائة واثنان وثلثون فمنها تصح المسئلة على جميع

الورثة اذ كان للزوجتين من اصلها ثلثة ضربناها في المضروب الذي
هو ثمانية عشر تحصل اربعة وخمسون فلكل واحدة منهما سبعة وعشرون
وكان للبنات الثلث من اصلها ستة عشر وقد ضربناها في ذلك
المضروب ايضا فكان مائتين وثمانية وثمانين فلكل واحدة منهن
ستة وتسعون وكان للاخوة والاخوات من اصلها خمسة ضربناها
في ذلك المضروب ايضا فكان تسعين فلكل واحد من الاخوة عشرون
ولكل واحدة من الاخوات عشرة فمجموع هذه الانصباء اربعمائة
واثنان وثلثون فيكون تصحيح المولى المرسوم زيادة على هذا التصحيح
بثلثة اذ المقصود منه اقل مخرج لا كسر فيه اذ لا نهاية للاضعاف
وهذا ادناه وهو المعتبر في هذه الصناعة كما لا يخفى ومثاله هكذا

اصلها من ٢٤ والمضروب منه ١٨ وتصحيحه منه ٤٣٢

ثلث اخوات	ثلثة اخوة	ثلث بنات	زوجة	زوجة
٣٠	٦٠	٢٨٨	٢٧	٢٧
١٠	٢٠	٩٦	٩	

فصل قسمت المال بين الورثة او الغرماء: ميتك مالِ
متروكن ورثه سي وياخود غرماسي بينلرنده تقسيم ايتمكه قاعده اولدركه
اكر تقسيم بين الورثة اولورسه اكر عادله واكر عائله واكر عائله
اولان تصحيح مسئله دن هر وارثك سهمنى جملۀ ماله ضرب وما بلغ ذلك
التصحيح تقسيم ايتدكده خارج من القسمة اول ذلك وارثك نصيبى
اولور مثاله

اصلها من ٦ وتصحيح من ٨ مال ٢٥ دينار

اختين لاب وام	ام	زوج
٤	١	٣
حصه ١٢ لكل واحدة ٦ وربع دينار	حصه ٣ وثمن دينار	حصه ٩ وثلثين اثمان دينار

بو صورتده

بو صورتده زوجك اصلدن اوج سهمنى جملۀ مال اولان بكرمى بش ديناره ضرب
وحاصل اولان يتمش بشى جملۀ تصحيح سكزه تقسيم ايدبجك زوجه دوقوز
كامل دينار ايله ثلثة اثمان دينار دوكرامك دخى بعد الضرب والتقسيم
حصه سى اوچ اولان ايله ثمن دينار دو وخت لردن هر برينه التشر دينار
ذكر بس بو قاعده ده مال ايله تصحيح بينلرنده تداخل وتوافق وتباين
دخى مساويلر در اما بينهماده توافق اولسه اسهل حساب تحويل ايچون
وارثك اصلدن اولان سهم وفق ماله ضرب وما بلغ دخى وفق تصحيحه تقسيم
ايدلكس صورته هكذا مثاله

اصلها من ٦ والمضروب منه ٣ وتصحيحه منه ١٨

بنت	ابن	ام	اب
٤	٨	٣	٣
حصه بنت من المال ٢٠٠٠	حصه ابن من المال ٤٠٠٠	حصه ام من المال ١٥٠٠	حصه اب من المال ١٥٠٠

مال ٩٠٠٠

بو صورتده مال متروك مقطوعز بك ايله تصحيح مسئله اولان سكز بينلرنده موافقه
شعبه اولمغين هر وارثك تصحيحدن سهمنى على حده وفق ماله ضرب وما بلغ
وفق تصحيحه تقسيم ايتدكده ابو بندن هر برينه بيك بشيوز اقچه وابنه درت
بك و بنته ايكى بيك اقچه اصابت ايدر وقس على هذا نبّه تقسيم
ماده بر قاعده دخى اولدركه مسئلۀ عادله ده عصبات اولمغرنك تصحيحدن مخرج
فرضلرى اوزرينه مال متروكى على حده تقسيم ايتدكده هر برينك ما كان حصه لرى
معلومه اولور واكر عصبه اولورسه مال باقى انلره ويريلور نتكم باب تصحيحه
ذكر اولنمشدر مثلا بو صورتده ابونك حصه لرين بلمك ايچون جملۀ مالى سدسى
مخرجنه تقسيم ايدلكس خارج اولان بيك بشيوز هر برينك حصه سى اولور

سوره قسم حصص الورثة في المال ثمان
٢٥ / ٢٥ ٢٦
حصه الزوج ٩
ربع دينار
٥٠ ثمن دينار
حصه الام ٦
٢٥ / ٥٠
٣٥ ثمن دينار
حصه الام ٢
مجموع الدنانير
٢٥
ثمن مال ١٠٠٠
وهو مضروب ٣
٣٠٠٠ مقسوم عليه
١٥٠٠ حصه الاب
صورة تقسيم المال على مخرج الورثة
مخرج سدس ٦
٩٠٠٠
١٥٠٠ حصه الاب وكذلك للام
والباقي للاولاد بعد نصيب الابوين
مخرج الثلث ٣
٦٠٠٠
٢٠٠٠ حصه البنت
٤٠٠٠ حصه الابن

صورة تقسيم المال على مسئلة الردية

ومبلغ باقی التی بیک بین الابن والبنت اثلاثا اولور وبو قاعده نک
بعض عائله وعازله ده دخی اجراسی ممکندر مثلا مسئله بکریه عول ایله
زوجه نک حصه سی تسع اولمغله مال متروکک تسع مخرجنه تقسیم
اولنور وعازله صورتنده دخی ام بنت ایله اختلاط اتسه تصحیح
مسئله اولان درتدن امه ربع مال کوریلنک الجواب مالی ربع مخرجنه تقسیم
ایده سن **قاعده اخری** اشبو جمله مالی تصحیح مسئله اوزرینه تقسیم
وخارج اولان مبلغی هر وارثک تصحیحدن اسهمی ضرب اتسه کده ماتبلغ
ذلک الوارثک نصیبی اولور اگر کسر کثیر اولور ایسه تکرار ضربه محتاجدر
قلیل اولور ایسه غیر قابل القسمه مقوله سی اولور اما مال ایله تصحیح
بینلرنده کسر کثیر اولسه قاعده اولدرکه جمله مالی اول کسرک مخرجنه ضرب
وحاصل اوزرینه ذلک الکسری زیاده ایدوب بعده تصحیح مسئله یه دخی
اول کسر مخرجنه ضرب ایده سن مثلا مسئله اولی ده اولان یکرمی بش
دینار اوزرینه ثلث دینار زیاده تقدیر اولنسه للاصل البسط
اول یکرمی بش دیناری ثلث مخرجی اولان اوچ ضرب ایله یتمش بش
اولوب بعده اول کسر اولان ثلثی دخی زیاده ایتدکده جمله سی یتمش التی
اولور بعده تصحیح مسئله اولان سکزی دخی مخرج ثلثه ضرب ایدنجک یکرمی
درت اولور بعده هر وارثک اول یکرمی درتدن اسهمی علی حده یتمش
التی یه ضرب ومابلغی یکرمی درده تقسیم ایتدکده زوجه طقوز دینار
ایله نصف دینار وامه اوچ دینار ایله سدس دینار واختلردن هر
بریسنه التیشر دینار ایله ثلث دینار دکمکان مال متروکک یتمش
التی وکان تصحیح مسئله یکرمی درت اولمش اولور **وقس علی هذا**

صورة تقسيم المال على التصحيح

صورة بسط المال والتصحيح لاجل الكسر

اگر هر فریقک مال متروکدن نصیبی معرفتنه قاعده اولدر که اگر مال
ایله تصحیح بینلرنده مباینت اولور ایسه هر فریقک حصه سنی کل
ماله ضرب اگر موافقت اولور ایسه وفق ماله ضرب ایدوب وما
بلغ علی کلا التقدیرین تصحیحه ویا وفقنه تقسیم ایدنجک خارج
اولان ذلک الفریقک نصیبی اولور اما مقتضای طبیعی نصیب
فریق بیاننده نصیب فرد اوزرینه تقدیم اولنمق کرک ایدی لکن اهم
مراد احاد فریقک نصیبلری معرفتی اولمغین ذکرده تقدیم اولنمشدر
قاعده اخری تجزیه مال میت تصحیح مسئله دن اقل اولسه
تصحیح دخی کرک واحد وکرک کسر مانیجه تکثیر متعدد اولسون ذکر اولنان
عمل بیاننده مذکور اولان طرزک عکسی اوزرینه در یعنی هر وارثک
تصحیحدن حصه سی میتک دینر منزله سنده قلنوب بعده مال و تصحیح
بینلرنده موافقت ویا مباینت اولور ایسه هر وارثک سهمی
یا وفق ماله ویا کلنه ضرب ومابلغ علی کلا التقدیرین تصحیحه
ویا وفقنه تقسیم ایتدکده حصص ورثه معلوم اولور صورته هکذا

مال ١٠٠٠ مضروب

اصلها من ٢٤ وتصحيح ١٤٤٠

اربع زوجات حصصهن ١٨٠ ولكل واحدة ٤٥
سبع بنات سهامهن ١٠٠٨ لكل واحدة ١٤٤
ستة جدات سهامهن ٢٥٢ لكل واحدة ٤٢

حصص فريق زوجات من التصحيح
وفق مال مضروب ١٨٠
حصة لكل الزوجات ١٢٥ ولكل واحدة ٣١

بو صورتده بیك اقچه ایله مال متروك ایله تصحیح مسئله بیك در تیوز قرق
بینلرنده موافقه عشریه اولمغله فریقك تصحیحدن سهمنی وفق ماله
ضرب وما بلغی وفق تصحیحه تقسیم ایتدکده فریق زوجاته یوز یکرمی بش
و فردینه اوتوز بر درهم ایله ربع درهم و فریق بناته یدیوز و فردینه
یتمش یدی درهم ایله اسباع اثنا عشر درهم و فریق جداته یوز یتمش
بش و فردینه یکرمی طقوز درهم ایله سدس درهم اصابت ایدر سائر
کسور دخی بوکه قیاس اولنه **اما قضاء دیونده** عمل اولدر که اگر غرما
متعدد دوکل قاصر اولور یعنی جمله دیونه وفا اتمز ایسه هر دائنك
حقی هر وارثك سهمی منزله سنده اولوب مجموع دیون تصحیح منزله سنده
صورته هکذا **مال متروك دنانیر عدد ۹** دین لزید دنانیر ۱۰ حصه
دین لعمر دنانیر ۵ حصه بو صورتده ترکه ایله دین بینلرنده توافق
بالثلث اولمغله هر غریمك حقنی ثلث مال اولان اوچه ضرب وما بلغی ثلث
دین بشه تقسیم ایتدکده التی التون زیده اوچ التون عمروه دکر
اما بین الترکه والدین تباین اولور ایسه هر غریمك جمله حقنی جمله ماله
ضرب وحاصلی جمله دیونه تقسیم اولندقده خارج من القسمة اول
ذلك الغریمك نصیبی اولور **تذنیب** تقسیم غرماده صورة سابقه
دن اسهل بر قاعده دخی اولدر که مال ایله دین بینلرنده توافق ویا
تباین اولسه وفق ماله و یا کلنه اوچ صفر زائد الحاق ایدوب
صورة مباینتده اول صفر ایله اولان ما بلغی کل دینه وصورة موافقده
وفق دینه تقسیم وخارج اولان مبلغه ارباب غرمادن هر شخصك حقنی
علی حده ضرب وما بلغدن اوچ خانه یی طرح ایدیجك مبلغ باقی اول
شخصك حقی

دین لزید
۱۰ ثلث مال و وفق مضروب
۳۰
وفق دین مقسوم علیه ۵ ۳۰ ۶
حصة لزید وکذلك لعمرو ۳
وفق مال ۳٤۰۰۰
وفق دیون و مقسوم علیه ٦۹۰ ٤۹۲
ارباب غرمانك حقلرینه ضرب اولنور بو مبلغ
٤۹۲ مبلغ خارج و مضروب
۲۰۰۰
۱۸
۹۸٤۰۰۰ حصه احمد
طرح

شخصك حقی اولور صورته هکذا مال ٣٤٠٠٠ متروك
وفقه بالعشر ٣٤٠٠ وفق دیون ٦٩٠

دین محمد	دین احمد	دین مصطفی
١٥٠٠	٢٠٠٠	٣٤٠٠
حصه الغرماء	حصه الغرماء	حصه الغرماء
٧٣٨	٩٨٤	١٦٧٢

بس
بو صورتده مال ایله دین بینلرنده موافقه عشریه اولمغله قطعا
للمسافه وفق مال اولان اوتوز درت یوز اوچ صفر زائد الحاق وحاصلی
وفق دیون اولان التمش طقوزه تقسیمدن خارج درت یوز طقسان
اکی یه هر غریمك حقنی علی حده ضرب وحاصلدن اوچ خانه طرح اولندقده
زید مصطفی یه بیك التی یوز یتمش اکی و مرقوم احمده طقوز یوز سکسن
درت و مرسوم محمده یدی یوز اوتوز سکز اقچه اصابت ایدوب التی اقچه
کسر اولور وقس علی هذا سائر الغرماء

فصل فی التخارج

حضرت ابن عباس رضی الله عنهما امام محمدك کتاب صلحنده اولان
نقلی اوزره ورثه دن بعضی کندی سهمنی مال متعیندن بر شئ معلوم
اوزرینه صلح اتمك جائزدر حتی عمرو بن دیناردن مرویدر که عبد الرحمن
بن عوف رضی الله عنه مرض موتنده اربع ازواجندن تماضر بنت
اصبع بن عمر الکلبیه یی ثلاثا تطلیق ایدوب بعده انقضاء عدتده
وفات ایله فوت اولدقده حضرت عثمان رضی الله عنه مزبوره یی زوجات
اخر ایله توریثده شریك ایدوب حتی ربع ثمن اولان حصه سندن
مرقومه ایله سکسن اوچ بیك مبلغ اوزرینه سائر ورثه ایله مصالحه

مصالحه ایدرلر بعضیلر مبلغ مار الذکردن درهم وبعضیلر دینار ایدی
دیرلر پس ورثه دن بعضی وصه میاندن اولوره صلح ایلسه تصحیح
مسئله دن سهمنی طرح ومال باقی یی ورثه باقیه نک تصحیح مزبوردن
اولان سهام باقیه سی اوزرینه تقسیم ایده سن صورتیه هکذا

اصلها من ٦ وتصحیح منه

عم	ام	زوج
١	٢	٣

بو صورتده مسئله الیتدن اولوب وزوج مزبور کندی نصیبی اولان نصفنه
بدل دیننده واقع مهر زوجه سی اوزرینه صلح اولسه مهردن ماعدا اولان
مال ام ایله عم بینلرنده اولکی سهملری نسبتی حسبیله اثلاثا اولوب
ثلثانی امه وثلثی عمه دکر نتکم زوج ادخالی ایله دخی مزبورانک حصه لری
بو منوال اوزره ایدی بو عبارتدن فائده ام ثلث اصل مالی اخذ
ایتمیجوندر زیرا اعتبار مذکور اولمازسه امک فرضی ثلث اصلدن
ثلث ما بقی یه متغیر ومنقلب اولمق لازم کلور که بر سهم امه واکی
سهم عمه ویرلمکدر بو معنی ایسه خلاف الاجماعدر اثنا کلام اول
تقسیم اولیجق لم حقنی بتمامه مستوفیه اولمش اولور هکذا قیل
لکن بو معنی تعلیل قاصردر زیرا بو صورتده مکان عمده اب اولسه
زوجک وابک مصالحه لرینده امک حالی متغیر اولوب نسائی
نظایرینده دخی تغیر مقرردر پس صورۀ مذکوره ده عم ویا ام
مصالحه اتسهلر صورۀ اولیده سهام ماخوذه لری شدل تکلفه
اخذ اتی زوجه عملانه ام ذکر وصورۀ ثانیه ده سهام ماخوذه لری
دریدن اولوب

صورة تخارجه دل مطلح اولان قال عدم مطلحه اول بدل اجنبی اولورسه دن زیاده اولان حصه سیدن مثلا مصالح قبل والاد کلدر ایسه صلح صحیح دکلدر اوزرینه صلحسی بنه ترکه دن حصه اقجه مصالحک حصه سی الصلح اکر نقددن ایسه بو صلح جایزدر کلدر اکر شیء آخر بک اقجه ایله پس بر مقدار ایسه اولان شیء عن الاغیاله اولورسه زیاده ایله کورکوزیه مقابلنده یا مبلغ زیاده ترکه باقیه دن حصه سی مصالحک اولمش اولورسه

ملاحظه

وفی فتاوى الصغرى فی موضع تصحیح التخارج التی اشتهرت یقسم بینهم علی سهامهم بیانه امرأة وبنت قبل التخارج کرکه ثمانیه اللمرأه ووضع اصل المسئلة من ثمانیه للام وذلک الباقی والباقی ارابعه وللبنت ثلثه وان اخرجت المرأة تقسیم سبعه اسهم ولو جعلت المرأة بینهما نصفین کان لم تکن یکون المال بینهما علی

من ملاحظه

دریدن اولوب ثلثه ارباع زوجه ربعی عمه ذکرسا پر تخارج دخی
بوکه قیاس اولنه والله اعلم بالصواب

باب الرد

بو فن اربابی اصطلاحنده رد عولک ضدیدر زیرا عولده ذوو
الفروضک سهملری منتقص واصل مسئله منتز اید اولور اما رد
صورتنده سهام زیاده واصل مسئله منتقص اولور یا خود عولده
سهام مخرج اوزرینه وردده مخرج سهام اوزرینه تفضل ایدر پس
صورۀ ردیه ده ذوی الفروض نسبتیه حصه لرندن فضله اولان شیء
اولکی سهملری نسبتی حسبیه رد اولنور سوی الزوجین زیرا مزبورانک
بعد اخذ الفرض علاقه لری قالماز اما نسبیه ده اولان قرابت ما
فضله یی رده باعثدر وبو وجه اوزره رد حضرت علی وانکا موافقت
ایدن بعض صحابه کرامین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین قوللری
اولمغین ائمه حنفیه دخی بو قولی اختیار اتمشلر دروی حصوصنده بین
اهل المذهب اولان اختلافک بیانی طی ولهم اولان خصوصه شروع
اولنددر پس رده قائل اولنلر قتنده مسائل باب رد درت
قسمدر قسم اول اولدرکه مسئله ده من لا یرد علیه اولمیوب
ومن یرد علیه دخی جنس واحد اولا اولتقدیرجه تصحیح مسئله ذلک
الجنسک عدد رؤسلرندن اولور صورتیه هکذا

جده	جده	اخت	اخت	بنت	بنت
١	١	١	١	١	١

قسم ثانی اولدرکه مسئله ده من یرد علیه دن ایکی ویا اوچ اجناس

وفی صوبة الزوجین خلاف لعثمان رضی الله عنه وفی روایة عن ابن عباس لا یرد علی الجدة ایضا مع ذی فرض آخر وزاد ابن مسعود ثلثة اخر وقال لا یرد علی بنت الابن مع الصلبیة وعلی الاخت لاب مع الاخت لاب وام وعلی اولاد الام مع الام وبه اخذ احمد ابن الحنبل رحمه الله

ملاحظه

وهم قول علی ومن وافقه من الصحابة لا قول عامة الصحابة والاقول جمهورهم مثلا زید ابن ثابت وعروة وزهری قوللرینه فاضل بیت المال دکه کذلک امام مالک والامام الشافعی دخی بو مذهبه سالکلردر لکن اصحاب شافعی بیت المال منتظم اولمادیغی زمانده فاضل ذوی الفروضه نسبتیه بعضهم رد اولنور دیدیلر

مسئله ردیه ده من لا یرد علیه اولمادیغی زمان من یرد علیه معقولتی التجمع اوچ جنس جمع اولدیغنه استقراء دلالت ایدر

ملاحظه

29

اجتماع ایدوب لکن من لا یرد علیه اولمیه بو تقدیرجه تصحیح مسئله
من یرد علیهمک اصل مسئله سندن مأخوذه اولان سهمندن اولور
مثلا سدس سدسه ویا سدس ثلثه ویا نصف سدسه ویا ثلثان سدسه
ویا نصف سدسانه ویا نصف ثلثه اختلاط ایلسه صورتی هکذا

سدسان ٢		کذا ٣		نصف ٤ وسدس	
جده	اخت لام	ولد ام	ام	بنت	ابن بنت
١	١	١	٢	٣	١

کذا ٤		٥ ثلثان سدس		نصف ٥ ثلث	
بنت	ام	بنتین	ام	اخت لابوین	اختین لام
٣	١	٤	١	٣	٤

نصف ٥ وسدسان			٥ نصف وثلث	
بنت	ابن بنت	ام	اخت لابوین	ام
٣	١	١	٣	٢

اگر تفصیل سابق اوزره سهام مأخوذه ورثه یه مستقیم اولمازسه
کسر کلن طائفه نك عدد رؤسلری مسئله ردیه سنه ضرب وما بلغ
تصحیح مسئله قلنور صورتی هکذا

١٢			
بنت	بنت ابن	بنت	بنت
٩	١	١	١

بو صورتده نصف وسدس اجتماع ایلر اصل مسئله اولان التیدن
سدس بنات ابنه مستقیم اولمامغله بنات ابنك عدد رؤسلرینی اصل مسئله
ردیه اعتبار ایله دردده ضرب ایله ما بلغ اون ایکی اولوب بعده هر بو
ره لرك اصلدن سهملرین مضروب اولان اوچه ضرب ایتدکده طقوز
سهم بنت صلبیه اوچ سهم بنات ابنه ذکر

قسم ثالث

اولدرکه مسئله ده من یرد علیهمدن جنس واحد ایله من لا یرد علیه جمع اولا اول
تقدیرجه من لا

تقدیرجه من لا یرد علیه اقل مخرجندن فرضی اعطا وباقی اول جنسه
دفع اولنور اگر باقی مستقیم ایسه فبها صورتی هکذا

مسئلة ردیة ٤			
زوج	بنت	بنت	بنت
١	١	١	١

اما استقامت اولمادیغی صورتده یا مباینت ویا موافقت اولور
علی کلا التقدیرین من یرد علیهمك یا وفقنی ویا کلنی من لا یرد علیهمك
فرضی مخرجنه ضرب ایده سن هذا مثال للموافقة

٨						
زوج	بنت	بنت	بنت	بنت	بنت	بنت
٢	١	١	١	١	١	١

بو صورتده ربع ثلثانه اختلاط اتمکله اصل مسئله اولان ایکیدن اولکوب
بعد التقسیم بر سهم قالمغله مسئله ردیه اولمغین زوجك اقل مخرجی
اولان دردده رد اولندقده حصه زوجدن باقی اوچ سهم بنات خمسه یه
ایله غیر مستقیم اولوب وتداخله دخی اعتبار اولنمامغله یکن الثلثة
والستة که اعداد رؤس بنات وسهامدن کفایه در توافق با لثلث
اولمغله وفق بنات اولان ایکی یی مسئله مذکوره دردده ضربدن حاصل
اولان سکزدن تصحیح مسئله اولنور مباینته مثال بودر

ردیه ٤	والمضروب منه ٥		وتصحیح منه ٢٠		
زوج	بنت	بنت	بنت	بنت	بنت
٥	٣	٣	٣	٣	٣

بو مسئله دخی من لا یرد علیهمك اقل مخرجنه رد اولندقدن صکره
زوجك سهمندن باقیه اوچ سهام بنات مرقومانه مستقیم اولمامغله

صورة تقسیم بودرکه زوجك اقل مخرجندن ٢
ربع وفق بر سهم کذلك بنات حصه لری
بناته ضرب ایتدکده ایکی سهم زوجه و بر سهم
ردیه ده دخی معلله التی بناته دکر صورة
بشه ضرب اولنور

نبانک جمله رؤسی من لا یرد علیهمک اقل مخرجی درده ضرب ایله ما بلغ
یکرمی اولور علی القاعدة الاولی بش سهم زوجه و هر بنته اوچر
سهم حصه دکر اولدرکه من لا یرد علیه ایله من یرد **قسم رابع**
علیه کن جنسان ویا اوچ اجناس اجتماع ایده اول تقدیرجه
من لا یرد علیهمک اقل مخرجندن باقی من یرد علیهمک مسئله لرینه مستقیم
لکن احادینه غیر مستقیم اولسه صورتی هکذا

اصلها من ١٢ ردیه مضروب ٤ وتصحیح من ٤٨

زوجه	اربع جدات	ست اخوات لام
١٢	١٢ / ٣	٢٤ / ٤

اعداد رؤس مأخوذه: جدات ٤ — نصف اخوات ٣ — ١٢ — اقل مخرج ٤ — تصحیح فریقین ٤٨

بو صورتده جدات ایله سهملری بیننده تباین و اخوتک توافق
بالنصف اولمغله بعد اخذ الرؤس جمله جدات ایله نصف اخوات بیننده
دخی مباینت اولمغین طرفینی بربرینه و ما بلغی زوجه نک اقل مخرجنه
ضرب ایدیجک تصحیح ما بلغ قرق سکز اولور بعده هر فریقک کندو مسئله
سندن سهمنی اون ایکی یه ضرب ایتدکده زوجه یه اون ایکی و هر بر
جده یه اون ایکی و فردینه اوچ و فریق اخواته یکرمی درت و فردینه
وردر سهم دکر اگر من لا یرد علیهمک فرضندن باقی من یرد علیهمک
مسئله لرینه مستقیم اولمازسه من یرد علیهمک جمله مسئله سنی من لا یرد
علیهمک فرض مخرجنه ضرب ایتدکده ما بلغ مخرج فریقین اولور هکذا

وانما لم یقل فالمبلغ تصحیح المسئلة لانها لا تصح بعد فان بعد الضرب قد ینکسر سهام بعضهم علی رؤسهم فیحتاج الی التصحیح کما فی المسئلة ضرب آخر فیصح المسئلة

ردیه مضروب منه ٣٦ وتصحیح منه ١٤٤٠

اربع زوجات	تسع بنات	ست جدات
١٨٠ / ٤٥	١٠٠٨ / ١١٢	٢٥٢ / ٤٢

بو صورتده

مسئله زوجات ٨
مسئله من یرد علیه ٥
مخرج فریقین ٤٠

بو صورتده من لا یرد علیهمک اقل مخرجی اولان سکزک ثمنی زوجاته
و باقی یدی من یرد علیهمک ثلثان و سدس اجتماعندن مأخوذ
اولان مسئله سی بشه مباین اولمغله مسئله لرینی بربرینه ضربدن قرق
حاصل اولور اما طریق تقسیم اولدرکه من لا یرد علیهمک کندو
مسئله سندن سهمنی من یرد علیهمک جمله مسئله سنه کذلک من یرد علیهمک
دخی کندو مسئله سندن سهملرینی من لا یرد علیهمک فرضندن باقی یه
ضرب ایتدکده زوجاته بش بناته یکرمی سکز جداته یدی سهم دکر
بو طریق تقسیم علی الفریق بعد اما احاد فریقک حصه سنی معرفتنه
قاعده باب تصحیحده تفصیل اولنان اصول تسعه ده بیان اولندیغی
اوزره در **پس** صورت مذکوره ده بین الرؤس والسهام جمیعا مبا
ینت اولمغله بینلرینه نظر اولندقده زوجات ایله جدات بیننده موافقه
نصفیه اولمغین برینک نصفنی اوبرینک کلنه ضرب ایدیجک
ما بلغ اولان اون ایکی ایله دخی رؤس بنات بیننده توافق بالثلث
اولمغله برینک ثلثنی اوبرینک کلنه ضربده حاصل اولان اوتوز
التی یه تصحیح اول قرقه ضربدن ما بلغ بیک درت یوز قرق اولور
پس تصحیح اولندقده هر فریقک سهمنی علی حده مضروب اولان
اوتوز التی یه ضرب ایتدکده فریق زوجاته یوز سکسن و فردینه
قرق بش تحت و فریق بناته بیک سکز و فردینه یوز اون ایکی و فریق
جداته ایکی یوز الی ایکی و فردینه قرق ایکی سهم دکر **قاعده**
بو صورتده مال متروکک ثمنی اولا زوجاته تقسیم و باقی اولان
مالی دخی من یرد علیهمک مسئله رکتیه سی اولان بش سهام اوزرینه

اعداد رؤس مأخوذه: جدات ٦ — وفق زوجات ٢ — ١٢ — وفق بنات ٣ — ٣٦ — مخرج فریقین ٤٠ — ١٤٤٠

اخماس ایدوب اربعه اخماسی علی السویه بناته وخمس خرکذلک
جدایله تقسیم ایده سن سائر صورر ده بوکه قیاس اولنه اهوی
تفسیدر وبو تصحیح دخی بو منوال اوزره در مثلا بیک در تبوز
قرقک معنی مخرج ثمنه تقسیم ایدنجک بوز سکسن خارج اولنور
بعده بو یوز سکسن ورثه زوجاته مثلا علی السویه اعطا اولنور قده
هر برینه قرق بش سهم ذکر بو دفعه سهام باقیه که بیک ایکیوز التمش
در بنات ایله جدات بینلرنده اخماسا قلنمق الجون مخرج خمسه
تقسیم اولندقده هر خمس ایکیوز اللی ایکی اولوب دربت خمسی اولاه
بیک سکز جملهس فریق بنات اوزرینه تقسیم اولندقده فرد نیر
یوز اوله ایکی سهم اصابت ایدر کذلک بر خمسی دخی جداته تقسیم اولندقده
فردینه قرق ایکی سهام ذکر وقس علی هذا

باب مقاسمة الجد

وهذا الباب لبیان الاختلاف فیه یعنی بین المجتهدین بنو الاعیان وبنو العلات جد ایله توریث خصوصنده
المتفرعة علی شعب قبلیه الایه
الاحکام المثبت والنافی لحجابه الحجبی
اختلاف اولوب بعضیلر اثبات وبعضیلر نفی وبعضیلر تردد
ایتدیلر صحابه کرامدن حضرت ابو بکر رضی الله عنه وموتی الیهمالی
بها ینتظم الکل والعلات وارث
موافقت ایدنلر قتلرنده حجب بولورلر جد ایله وارث اولمازلر جمله مالی
بنو الاعیان وبنو العلات سعه
جد احراز ایدر امام اعظم رحمه الله دخی بو قولی اختیار اتمشدر
کذلک شریح وعطا وعبد الله بن عتبه بن مسعود وعمر بن
یعنی بنو
عبد العزیز وعروه الزبیر وقتاده وابن سیرین وجابر بن زید
اولمازلر
وحسن رحمهم الله تعالی بو قوله ذاهبلردر وبه یفتی عند ابی حنیفه
اما زید بن ثابت وعلی وابن مسعود رضوان الله علیهم اجمعین

قتلرنده حجب بولورلر

قتلرنده حجب بولورلر جد ایله وارث اولورلر اما توریثه قائل اولنلاردن
زید حقنده افرض صحابه اولدیغنه حضرت رسالت پناه صلی الله
علیه وسلم شهادت بیورقلری اجلدن اما مین حجابین دخی
قول زیدی اختیار ایدوب کذلک امام مالک وامام شافعی دخی
بو مذهبه سالک اولدیلر در

باعث الاختلاف فی الجد

خر بولورلر
حالی من وجه ابه ومن وجه لاخه مشابه اولمغله در مثلا ابه مشابهدر
اولادامه حجب ایدنده وصغیر وصغیره یی تزویجده که بعد البلوغ خر بولورلر
خیار فسخ یوقدر وجد اب اولمادیغی صورتده نافله سنی تزویجده
اضیدلن مقتدر کذلک جد قذف طلبده ونافله سنی ومالنی ضبط
وتصرفده وفرعنی عمدا قتل ایله قصاص اولنما مقده ورحمده عدم
ز میده وجدک حلیله سنی فرعنک تزوجی جائز اولمامقده وصدقه
نافله سی دفع زکوه جائز اولمامقده کذلک نافله سنه جدک شهادتی
دخی جائز اولمامقده واب اولمادیغی صورتده جدک نافله سنه
دعوتی صحیح اولمقده جد جمیعا اب کبیدر وجد اخه مشابه اولور
مثلا صغیر معسرک جدی ایله امی اولسه نفقه صغیر باعتبار
المیراث بینهماده اثلاث اولور اما اب وجودیله امه نفقه
ولد لازم دکلدر وجد معسر اوزرینه نفقه فرض اولنماز اب بوله
دکلدر وصغیرک صدقه فطری جد اوزرینه لازم دکلدر وجدک
اسلامی ایله نافله سی صغیر مسلم اولماز وجدک اوغلی صوابنده ایکی
نافله سنه اقراری صحیح اولماز اوغلی نصب نوح ایتدکجه وجد معتوق
نافله سننک ولاسنی کندی مولاسنه جر ایتمز پس بو احکام مخالفه

الثالث فلة ولد الولد

تعارض ايتدكلرندن بعض علما خصوص جدده فتوادن امتناع ايدوب اما
عامهٔ علما توريثه فتوى ويردیلر لكن محمد بن سلمه صلح ايله جواب
ويروب وابو نصر الدبوسى جانب اخوته ترجيح ايدوب وامام ظهير الدين
المرغينانى جده ترجيح ايدوب كذلك محمد بن ابرهيم الميداني وفقيه
ابو اسحق الضرير وامام علي السغدي دخي جده اختيار ايتمشلردر
اما شمس الائمه السرخسي اما اين قولين اختيار ايدوب وامام نجم تاشي
دخي محمد بن الفضل البخاري قولين اختيار ايدوب يعني عند الصحابه
متفق عليه اولان سدس جده ويرلوب سدس دن باقيده جد ايله
اخوه واخوات بينلرنده مصالحه اختيار اولنمشدر والحاصل جد
خصوصنده حضرت عمردن رضي الله عنه بعضي بعضنه مخالف بر قولده
بيمش و برروايتده بو نوع قضيه حكم ايدنلري منقولدر لكن
بين الصحابه اولان اختلافات مجموعي تفصيله بو قايتك تحملي
اولمامغله بو مقدار اكتفا اولندي اما مزبورلري جد ايله توريثه قائل
اولنلر قسمتك كيفيت قسمتده دخي اختلاف اولنوب حضرت
علي رضي الله عنه قتنده جدك مادام كه حظي سدس دن منتقص اولميه
اخوه واخوات ايله مقاسمه ايدرلر اكر منتقص اولورسه سدس جده
باقي مزبورلره ويرلوب ابا كبي جدك سدس دن حقي ناقص اولماز
اما جد ايله ايكي و يا دها زياده اخوه اولسه جد الجول مقاسمه سدسدن
خيرلودر وهذا قول علي رضي الله عنه اما ابن مسعود قتنده جد
بنو الاعيان و يا بنو العلات ايله مقاسمه ايدر مادام كه جدك حظي
ثلثدن منتقص اولميه ديوب بو خصوصده زيده موافقت ايدر
وبنو الاعيان

فلان القول الاول عندنا بقوة دليل القول الاول وهنا
بقوة القائل ولا شبهة على القول
ظاهر عند من له خبرة في الاصول

وبنو الاعيان وجوديله بنو العلات اخ اخذ جده حضرت علي رضي الله
عنه موافقت ايدوب واخوات منفردات جد ايله ذوات فروضدر
دير كما عند علي رضي الله عنه لكن قول المختار قول زيددر كه علماء
امتدن اكثر جمع عظيم ذهب ولمشلردر كذلك امامين دخي قول
زيدي اخذ ايتمشلردر والمفتي مخير فيما خالف ابا حنيفه رحمه الله
بس زيد بن ثابت قتنده بنو الاعيان و يا بنو العلات
وجوديله جد الجول افضل امرين واردر كه مقاسمه وثلث جميع مالدر
كفايه در اما بو معنى صاحب فرض اخر اختلاط اتمديكي صورتده در و
مقاسمه دن مراد قسمت مالده جد احد اخوه مقامنده قلنمقدر
يعني جد اخوات ايله مختلط اولسه نصيبي للذكر ضعف نصيب
الانثى اولور اكر اخوته اختلاط اتسه مقاسمه خيرلو ايسه جده
بر اخ نصيبي ويريلور دكل ايسه ثلث مال اعطا اولنور قياسا
الى الاب والام نتكم جد ايله جده جمع اولسه لر جده يه سدس
ويريلوب ضعفي اولان ثلث جده ويريلور ايدر نصيب امهاتك
ضعفي ابه ويريلديكي كبي بس جد ايله بر اخ اولسه جد الجول
مقاسمه خيرلودر ايكي اخ اولسه ثلث ايله مقاسمه مساويلردر
اما اوچ اخوه اولسه ثلث خيرلودر كذلك اخت لابوين ايكي
و يا اوچ اولسه مقاسمه خيرلودر درت اولسه مساويدر اما درتدن
زياده اولسه ثلث خيرلودر و بنو الاعيان وجوديله بنو العلات
اضرار للجد قسمته ادخال اولنوب بعده جد حظني اخذ ايتدكده
مزبورلر بغير شئ بينلرندن چقارلر و جدك نصيبندن باقي يي

يعني اخت لابوين كالت انفرادلرنده جد نصف وحده اللابيه
سدس ويريلوب انتمز تعصيب
مزبورلري

لما مر انه اخ من جهة الاب وفي شبهة الاخ
من جهة الام فتحجب الاخوة لام وكالاخ
كالاب في حجب الاخوات
في قسمة الميراث

زيرا صورة مقاسمه ده جده ربع مال
دكر

بنو الاعيان بينلرنده للذكر مثل حظ الانثيين اقتسام ايدرلر
الا جدّ ايله بنو الاعيان ذان اخت واحده اولسه مرتبويه لمقدار
فرضنی اخذ ايدرکه بعد نصيب الجد نصيف کلدر اگر مرتبويه نك فرضندن
شيئی فالورسه بنو العلّاته وير يلوروالا فلا شيئ لهم صورته هكذا

اصلها من ٥	مضروب من ٢	وتصحيح من ٣٠
جد	اخت لابوين	اختين لاب
٨	١٠	٢

بو صورتده جد برخ منزله سنده قلنوب مجموع تقديراً اثنی اخوات
اولمغله اصل مسئله دخی عدد رئسلری اوطان بشدن اولوب ايكی سهم
جدّه اما نصف كل اولان ايكی مخرج سهم اخت اعيانيه يه منكسر
اولمغين اول بشی مخرج نصف ايكی يه ضرب ايدن حاصل اولان اون
سهمدن بيخو بر سهم علاتيه لره غير مستقيم اولمغله عدد رئسلری ايكی يه
اونه ضرب ايتدكده ما بلغ يكرم اولوب **قاعدهٔ سابقه اوزرينه**
جدّه سكز و عيانيه يه اون و علاتيه لره بر سهم اصابت ايدر
امّا بو صورتده اخياتن مقاسمده بر اخت اولسه ايكی شئ قالماز
زيرا اول صورتده جد الجوان ينه مقاسمه خير لو اولمغله جد ايله اعيانيه
بينلرنده كل حال تنصيف اولنور اگر سؤال اولنورسه نحت علاتيه
الجوان مسئله عوليّه قلنه اگر نيه كبی اولمازمی **جواب بودركه**
زيد قيمده علاتيه جد ايله عصبه اولور ولا جل العصبه عول اولماز
نجن جد ايله بنو الاعيان و يا بنو العلاّته و يا ايكيسی ايله جدّه صاحب
فرض اخ اختلاط ايلسه بعد فرض ذی السهام امور ثلثه دن كه
مقاسمه و ثلث

ومن القاعدة المقررة اذا عالت المسئلة
لم يبق للعصبة شيئی او اخوانه
يا هو ابتدا ايكی سهم جدّه بر سهم الا تمام تنصيف كلدی داد
تقسيم ايتدكده اخت اعيانيه يه بو چوق سهم كسر
الجوان علاتيه لره اون بر نيه باقی تنصيف سهمدن
ايديكك مرتبوريتنه اصابت ايتمكدن
مرتبه نيه ربع سهم اوله شيئی مخرج ربعه
ربعی اولمغله اصل مسئله اولوب بعد اصلدن كه مرتبه
ضربله يكرمی حاصل اولوب ضرب ايتدكده سكز
وارث سهمندن درده ضرب
جدّه اون سهم اعيانيه يه بر سهم علاتيه لره دكر

معاسمه و ثلث ما يبقی و سدس كلدر جدّه خير لوسی ويريلور مقاسمه خير لو
اولدیغنه مثال بودر

زوج	جد	اخ
٢	١	١
	٤	

و ثلث ما يبقی خير لو اولدیغنه مثال بودر

١٨				
جد	جدّه	اخت	اخ	اخ
٥	٣	٢	٤	٤

بو صورتده سدسدن باقينك ثلث صحيح اولمامغله اصل مسئله التی
يی ثلث مخرجنه ضربله حاصل اولان اون سكزدن سدس جدّه يه وما
بقينك ثلثی اولان بش جدّه و باقی باقيلرن للذكر ضعف نصيب
الانثی تقسيم اولنور اما جد الجوان سدس كل خير لو اولدیغنه مثال
بودر

اصلها من ٦	مضروب في ٢	تصحيحها من ١٢		
جد	جدّه	بنت	اخ	اخ
٢	٢	٦	١	١

بو صورتده اصل مسئله دن اخوينه بر سهم مستقيم اولمامغله عدد رئسلرنه
بن التی ايه ضربدن حاصل اولان اون ايكينك نصفی بنته و سدسلری
جد و جدّه يه ايكی سهم اخوينه ذكر اما جد الجوان بطريق الفرض سدس
خير لو اولدیغنه مثال بودر

عوليّه ١٣

زوج	جد	بنت	امّ	اخت لابوين
٣	٢	٦	٢	محجوبه

بو مسئله يی ايراددن فائده اخت لابوين جد ايله محجوبه دكل ايكن
بو مسئله كبی بعض عارض حسبيله وارثه اولمادیغين و جد الجوان سدس

ثلث ما ينه ما يبقی بو صورتده خير لودر لكن ضرب ثلث
تخرج ثلث اصل مسئله يه ضرب
صحيح اولماسه
اولنور نصف باقی و ربع كلدر جد الجوان
مقاسمه كه ثلث ما يبقی و ما سدس كل اعطا
خير لودر اگر مال ويريلمسی اولور ايسه ثلثنه اسباع
اولنسه مقاسمه ده جدّه يه سهم ايله اعطا اولنسه
صورة ذكر اما ثلث ما يبقی مخرج سدس كل ويره
سهم وكره دكر اگر نلثان سهم ما يبقی خير لودر
بر سهم البعض بس ثلث
سهم و حدو كره مقاسمه و ثلث
سدس خير لو اولمغه سبب اگر مقاسمه ذكر اما سدس
ما يبقی ويرر ثلثان سهم
ويرله سهم كامل ذكر
ومن القاعدة المقررة اذا عالت المسئلة
لم يبق للعصبة شيئی
مسئله مذكوره به كمال شهرتندن اهل عراق
غرّا و اهل مدينه امّ الفروح تسميه ايدرلر

خیرلو اولمغله جد صاحب فرض تقدیر و مسئله عولیه و اخت مزبوره عصبه
قلنمق ایله عصبه یه شیء قالمادیغندن اشعار ایدر و معلوم اولا که
زید بن ثابت قتنده اخت للابوین و بالاب جد ایله عصبه اولورلر
صاحبه فرض اولمازلر الا مسئله اکدریه ده صاحبه فرض اولور هکذا

اصلها من ٦ عولیه در مضروب ٣ و تصحیح من ٢٧

زوج	ام	جد	اخت لابوین او لاب
٩	٦	٨	٤

بوصورتده جد اکول مقاسمه خیرلو اولمغله نصف و ثلث و سدس
اجتماعیله اصل مسئله التیدن جده بر سهم اصابت ایدوب اخته
شیء قالمامغله نصف مسئله زیاده ایتدکده مجموعی طقوز اولوب
جد ایله اختک طقوزدن نصیبلری اولان بطریق البسط
عدد درتلری اوجه غیر مستقیم اولمغین اوچ طقوزه ضرب ایله حاصل
اولان یکرمی یدی سهمدن طقوزی زوجه التیسی امه و یریلوب جدک
اختک نصیبلری اولان اون ایکی یه بر برینه ضم و بینلرنده للذکر
مثل حظ الانثیین تقسیم اولندقده سکز سهم جده درت سهم
اخته ذکره پس زید بوصورتده اختی ابتدا صاحبه فرض ایتملکدن
مراد خبریه میراثدن بالکلیه محروم اولماموق ایچوندر زیرا حرمانه مانع
یوقدر اما مسئله سابقه ده بنت مانعه در و انتهای عصبه قلنمغه باعث اختی
جد اوزرینه تفضیل جائز اولمادیغیچوندر زیرا تفضیل صورتنده اختک
حصه سی جد حصه سنک اوچ مثلی اولور زیرا زید قتنده جد اخ منزلنده در
اگر بوصورتده اخت مکاننده بر اخ و یا ایکی اخت اولسه عول و اکدریه
دخی اولماز

وانما سمیت هذه المسئلة اکدریة لانها واقعة
امرأة من بنی اکدر وانما نسبت الیها لکنه اشتبه
علی زید مذهبه فیها وقیل ان قضیتها من بنی اکدر
کان یحسن مذهب زید فی الفرایض فسئله
عبد الملک بن مروان عن هذه المسئلة فخطأ
فی جوابها فنسبت الی قبیلته وقاله المسئول کان اکدر وما
صاحب الغنم وقیل اسم المسئول کان اکدر
قیل انها تکدرت علی الصحابة الفرایض او
الجد کدر علی الاخت نصیبها او تکدر قول زید
فیها فلا وجه له لوجد منها اللازم الکدر بوجد
من التکدیر المکدرة والمتکدرة
منه

دخی اولماز صورت اولی ده اخ قطعا عصبه اولمغله مسئله لاجله عول ایتمز
و زوج و امک فرضلرندن باقی سهم جده خیرلودر کذلک اکدریه دخی
اولماز صورت ثانیه ده دخی ایکی اخت امی ثلثندن سدسه حجب ایتمکله
مسئله التیدن اولوب بر سهم ایکی اخته مباین اولمغله عدد روسلری اصل
مسئله یه ضرب و ما بلغ اولان اون ایکیدن تماما عول مسئله مستقیم در
اما اکدریه ده اخت اکول شیء قالمامق ایله نصف مسئله یی زیاده ایتمک
اقتضا ایدر پس صورت ثانیه اکدریه دخی اولماز زیرا اصول
زید بو مسئله ده مستقیم در والله اعلم بالصواب

باب المناسخة

بوفن اصطلاحنده ورثه دن قبل القسمة فوت اولانک بعضینک
نصیبی ورثه سی باقیسنه نقلنه مناسخه اطلاق اولنور تصحیح اول تصحیح
ثانیه یه محتاج اوله اولدخی ایکیدن خالی دکلدر حتی میت ثانینک ورثه سی
میت اولک ورثه سی اولا و یا اولمیه صورت اولی دخی ایکیدن خالی دکل مثلا
ورثه اوزرینه قسمت متغیر اوله یا اولمیه صورت ثانیه ده قسمت واحده
کفایت ایدر تکرارنده فائده اولمامغله صورتی هکذا

میت

ثلثة بنین	ثلث بنات

بوصورتده اولاد مرقومه مرادن واحده دن اولوب بری قبل القسمه
فوت اولسه غیر بونلردن غیر وارث اولمایجق مالی میت بین الباقین
صفت واحده اوزرینه یعنی للذکر مثل حظ الانثیین تقسیم اولنوب
قسمت واحده کفایت ایدر اما ورثه کالاول اولتوب قسمت تغیر نه مثال

میت

ابن من امرأة	وثلث بنات من امرأة اخری

بو صورتده قبل القسمه بناتدن بری فوت اولوب وارث اخ لاب ایله اختین
لابوین ترک ایلسه قسمت متغیر اولور صورتها هكذا

اخ لاب		اختین لابوین

یعنی ثلثان اختین لابوینه وباقی اخ لابه ذکر اتما میت اولی ورثه‌سی
اولمیوب و تصحیح ثانی ایله میت ثانی یدنده اولان سهم بینلرنده
اوچ احواله نظر اولنور که تماثل وتوافق وتباین در مثالگر صور آتیه‌دن
معلوم اولور صورتنه هكذا

ردیه من ٤ وتصحیح من ١٦

ام	بنت	زوج
٣		

ومافی یده من الاول ٤ وتصحیحها ٩ منها

ثم ماتت البنت وترکت	واما	وابا	زوجا
	١	٢	١

صورة للموافقة ومافی یدها من الاول ٩ وتصحیح من ٦

وجده	وبنتا	ابنین
١	١	٤

التی هی ام المراة الاولی ٤ تصحیح المخرجین من ضرب وفق الثانی
الی الاول یکون المناسخة منها

تصحیح ١٦ ٢ ٣٢

حصة الابن	حصة الام	حصة الاب	حصة الزوجة	حصة الجدة
٦	٢	٤	٣	٩

حصة الابن	حصة البنت
٦	٣

٣٢

صورة للمباینة

بعده جده مذکوره فوت اولوب بو ورثه‌سن ترک ایلسه صورتها هكذا

وما فی یدها من الاول والثانی ٩ ٤ تصحیح المسئلتین

المناسخة	اخ	اخ	زوج
٣ ٢ ٤	١	١	٢

١٢٨

فمنها المناسخة

حصة الابن	حصة الابن	حصة الام	حصة الاب	حصة الزوجة
٨	٣٦	٨	٢٤	٢٤

حصة الاخ	حصة الاخ	حصة الزوج	حصة البنت
٤٢	١٨	٩	٩

تصحیح ١٢٨

پس تغیر قسمت صورتنده قواعد سالفه اوزرینه میت اولک
ومیت ثانینک مسئله‌سنی تصحیح وورثه‌سنه سهملرنی اعطا ایتدکدن صکره
میت ثانینک میت اولدن یدنده اولان سهم ایله تصحیح ثانی بینلرنده
اوچ احواله نظر اولنور اگر متماثل اولورسه ضربه حاجت اولمازدن تکمیل
باب تصحیحده هر فریقه سهامی بلا کسر منقسم اولسه ضربه حاجت
اولمادیغی گبی زیرا بو صورتده میت اولک تصحیحی باب تصحیحده اصل
مسئله منزله‌سنده در و تصحیح ثانی دخی باب مذکورده فریق مقسوم
علیهمک عدد رئسلری منزله‌سنده در کذلک میت ثانی یدنده اولان
شیئی باب مرقومده سائر ورثه‌نک سهملری منزله‌سنده در یعنی سهام
مرقومه بلا کسر منقسم اولورسه ضربه حاجت اولمادیغی گبی صورت
مناسخه‌ده دخی میت ثانی یدنده اولان شیئی اگر تصحیح مسئله‌سنه مستقیم
اولورسه ضربه حاجت اولماز مسئلتین سابقتین گبی زیرا مسئله اولی
ردیه در ربعندن باقی اوچ من یرد علیهمک سهام ماخوذه‌سی ومسئله‌سی
اولان درده مباین اولمغله من لا یرد علیهمک اقل مخرج دردی من
یرد علیهمک مسئله‌سی ورؤس منزله‌سنده اولان درده ضربندن حاصل اولان
اولا التی تصحیح مسئله اولوب درد زوجه طقوزی بنته اوچ جده ذکر

یعنی من لا یرد علیهمک مسئله‌سی اقل مخرج اولان
دردی من یرد علیهمک دخی
سهام ماخوذه‌لر
ورده رد اولنور کذلک من یرد علیهمک تصحیح
اصل مسئله‌سی التبدل لکن
درتندر

بو اول التبدل تقسیم اولدرکه من لا یرد علیهمک
مسئله‌سندن سهمی من یرد علیهمک جمله مسئله‌سنه
کندی مسئله‌سندن سهمی من لا یرد
ومن یرد علیه مسئله‌سندن باقی یه ضرب ایده‌سن
علیهمک فرضندن

بعده زوج مرقوم فوتنده یدنده اولان درت سهم ورثه سنه
مستقیمه اولوب ربعی زوجه سنه وثلث ما بقی امنه وما بقی
باباسنه دکوب ایکی مسئله بیله تصحیح اولدی تصحیحه لردر اکر میت
ثانینک یدنده اولان شیئی تصحیح ثانی اوزرینه مستقیم اولمازسه
اول حالده ایکیدن خالی دکلدر بینلرنده یا موافقت کویا مباینت
اولور صورة اولیده تصحیح ثانینک وفقنی وثانیه ده کلنی تصحیح
اولک جمله سنه ضرب ایتدکده علی کلا التقدیرین حاصل تصحیح مسئلتین
اولور بعده میت اول ورثه سنک سهملرینی علی حده تصحیح ثانینک
موافق ایسه وفقنه مباین ایسه کلنه کذلک میت ثانی ورثه
لرینک دخی تصحیحده سهملرینی میت ثانینک یدنده اولان سهامنک
وفقنه ویا کلنه ضرب ایدیجک حاصل بلغ هر وارثک حصه سی اولور
موافقه مثال صورة سابقه ده تصور اولنان بنتک حیات
اولدی یدنده اولان طقوز سهم ایله بنت مذکوره نک تصحیح مسئله سی
التی بینلرنده موافقه ثلثیه یه اولمغله ثلث ستیه یی تصحیح اول
اولان التی یه ضرب ایتدکده مخرج مسئلتین اون التی اولوب بعده
تفصیل سابق اوزره میت اول ورثه سنک اول التیدن سهملری
بنتک مسئله سی وفقنه والتیدن حصه سی اولنلرک سهملرینی بنت
مزبوره یدنده اولان سهامنک وفقنه ضرب ایدیجک ایکی مرتبه ده امومت
وجدیت جهتیله جده یه طقوز وبنت ثلثی ایوتینه التیشر
وزوجه سنه ایکی وبنت مذکوره اولادندن ذکره التیشر وانثایه
اوچ سهم ذکرا کر میت ثانی یدنده اولان شیئی ایله تصحیح ثانی بینلرنده
مباینت اولورسه

مباینت اولورسه تصحیح ثانینک کلنی تصحیح اولک کلنه ضرب ایتدکده
حاصل تصحیح مخرجین اولور نتکم باب تصحیحده بعض الرؤس والسهام
مباینت اولورسه کسر کلن طایفه نک عدد رؤسلرینی اصل مسئله یه ضرب
اولنوردی کذلک مثال مذکوره ده جده که میت اول زوجه سنک
امیدر فوت اولوب زوج ایله ایکی اخین ترک ایتدکده مزبوره نک
یدنده اولان طقوز سهم تصحیح مسئله سی درده مباین اولمغله دردی
تصحیح سابق اولان اون ایکی یه ضربیله حاصل اولان یوز سکز مخرج مسئلتین
اولور اما تقسیم انجول قاعده اولنوز ایکیدن هر وارثک نصیبی
مسئله جده درده ضرب اولنوب ودردن هر وارث نصیبی یدنده
اولان اول طقوزه ضرب اولندقده زوجه یه وامه سکزر
وابه اول التی وهر ابنه یکرمی درت وبنته اون ایکی وزوجه اوله
سکز وخویندن هر برینه طقوزر سهم اصابت ایدر **پس**
بو بطون اربعه یی ایرادن مراد بطن ثانی استقامتیه وبطن
ثالث موافقه وبطن رابع مباینه ومیت اول وثانینک
تصحیحلری واحد اولمغله ایکیسی دخی میت واحد حکمنده اولدیغینه
نظیرلردر وهر بار که ورثه سنه قبل القسمه فوت اوله مسئله اولی وثانیه
تصحیح اول مقامنده اولوب میت ثالثه متعلقه اولان عملده
مسئله ثانیه مقامنده اولور کذلک رابعه وخامسه وما
فوقهما ده دخی عمل بو طریق اوزره در **قاعده معلوم اوله که**
تعدد مناسخه ایکی وجه اوزره در بری میت اولک ورثه سی متعاقبا
قبا فوت اوله ویا خود بر وارث فوت اولوب بعده بو وارثک

یعنی قبل القسمه فوت اولسه لر
مثال سابقده زوج البوین ومراده
نتکم قبل القسمه مراده مذکوره
ترک ایدوب یا افعات ویا غیری وارث
دخی اولادی ویا افعا عمل مناسخه ده فرق یوقدر
ترک ایله

تصحیح ثانیدن مراد میت اول
اخیرك مسئله‌سیدر تصحیح اول
كرك واحد و كرك متعدد اولسون
صح

وارثی فوت اولسه ایكی صورتده بیله حكم علی بلا تفاوت بردر

تذنیب صورة مناسخه‌ده تقسیم مال ایچون ایكی قاعده واردر بری میت اولك مالنی تصحیح ثانیه وضربه محتاج اولان میت آخرك مسئله‌سی اوزرینه علی حده تقسیم اتمكدر تصحیح ثانیده كرك واحد و كرك متعدد اولسون بو تقدیرجه میت ثانیه بالنسبة اول تسمیه اولنوب انكدخی مالی تصحیح ثالثده ورثه‌سنه تقسیم اولنور هكذا الی ما ینتهی و بر قاعده دخی اولدركه میت اولك مالنی تصحیح مسئله‌سندن ورثه‌سنه تقسیم ایدوب بعده اول ورثه‌دن قبل القسمة متعاقباً فوت اولنلرك كذلك موتلرندن انتقال ایدن ماللرینی علی حده وارثلرینه تقسیم اتمكدر و بو قاعده‌ده هر میتك مالنه موتندن انتقال ایدن مالی دخی ضم و وارثنه تقسیم اولنور قطعاً للمسافة پس قاعده ثانیه اهون قاعدتین اولمغین تصویرده تقدیم اولندی صورتها هكذا

مال متروكی ٨٠٠٠

اصلها من ٦ وتصحیح من ٤٨

زوجه مریم	ابن محمد	ابن احمد	بنت فاطمه	بنت عینی
١٠٠٠	٢٣٣٢	٢٣٣٢	١١٦٦	١١٦٦

ثم ماتت فاطمة المرقومة وما فی یدها من المیت الاول

وتركت

اما مریم المزبوره	واخا لابوین محمد المزبور	واخا لابوین احمد المزبور
١٩٤ عن الثانی	٤٨٥ عن الثانی	٤٨٥ عن الثانی
١٠٠٠ عن الاول	٢٣٣٢ عن الاول	٢٣٣٢ عن الاول
١١٩٤	٢٨١٧	٢٨١٧

ثم مات

ثم ماتت عینی عینیله بو منوال اوزره درج

ثم مات محمد المزبور وما فی یده من الاول والثانی مجموعه ٢٨١٧

وترك [illegible]

اما مریم المزبوره	واخا لابوین احمد المزبور	مجموع الحصص	
٤٦٩ عن الثالث	٢٣٤٥ عن الثالث	١٦٦٣	حصه مریم
١٩٤ عن الثانی	٤٨٥ عن الثانی	٥١٦٢	حصه احمد
١٠٠٠ عن الاول	٢٣٣٢ عن الاول	١١٦٦	حصه عینی
١٦٦٣	٥١٦٢	٧٩٩١	٩

اما میت اولك مالی مستقلاً تصحیح ثانیه تسمیه اولنان میت ثالث اولان مزبور محمدك مسئله‌سی اوزرینه تقسیم اولنمق قاعده‌سیدركه ذكر اولنور

اصلها من ٨ والمضروب فیه ٦ وتصحیح من ٤٨

زوجه مریم	ابن محمد	ابن احمد	بنت فاطمه	بنت عینی
٦	١٤	١٤	٧	٧

ثم ماتت فاطمة المزبوره وما فی یدها من التصحیح الاول ٧ وتركت

وتصحیح من ١٢

اما مریم المرقومة	واخوین لابوین محمد	واحمد
٢	٥	٥

تصحیح المسئلتین ٥٧٦

میت ثانی یدنده اولان یدی سهم ایله تصحیح ثانی اولان ایكی سهملرینه مباینت اولمغله تصحیح ثانی بی تصحیح اول قرق سكزده ضرب ایله حاصل اولان بشیوز یتمش التی تصحیح مسئلتین اولور صورته هكذا

حصه مریم	حصه محمد	حصه احمد	حصه عینی
٨٦	٢٠٣	٢٠٣	٨٤

بعده مزبور محمد دخی فوت اولوب قنده میت اول وفاتنده احمد حصه سی ٢٠٣

اخ لابوین احمد المزبوره	تصحیح المخرجین	ام مریم المرقومه
٥	٣٤٥٦	١

بو صورتده دخی مزبور محمدک یدنده اولان ایکیوز اوچ سهم ایله تصحیح ثانی التی بیشلرنده مباینت اولمغله بعد الضرب ما بلغ ٣٤٥٦

صورة الضرب
٧٥٦ تصحیح ثانی
٠٠٦
٣٤٥٦

حصه عیلی ثم التصحیح	حصه احمد ثم التصحیح	حصه مریم ثم التصحیح	
٥٠٤	٢٣٣٣	٧١٩	٢٩٩٨

پس تصحیح ثالث اوچ بیک درتیوز اللی التیدن اوچ مرتبه ده یدیوز اون طقسوز مریم مزبوره یه وایکی بیک ایکیوز اوتوز اوچ دخی مرقوم احمد مزبوره عیلی یه دخی بر مرتبه ده بشیوز درت سهم اصابت ایدر

هذا عمل التصحیح اما عمل التقسیم ولدا کره

بین التصحیح والمال بو صورتده توافق بالثمن اولمغله تصحیحدن هر وارثک سهمنی وفق ماله ضرب وما بلغی وفق تصحیحه تقسیم ایتدکده مریم مزبوره یه بیک التیوز التمش درت و مرقوم احمده بش بیک تیوز التمش التی اقچه حصه اصابت ایدوب قاعده اولسرده طقسوز و ثانیه ده ایکی اقچه کسر اولور اما میتک مال متروکی کندی ورثه سنه انتقال ایدن حصه سنه ضم وورثه سنه تقسیم اولنمق معرفتی قاعده اولیه دن معلوم اولمغین طی اولندی الله اعلم بالصواب

ثمن مال مضروب ثمن تصحیح مقسوم علیه
١٠٠٠ ٤٣٢
١٠٠٠
٧١٩
٩٠٠٠
١٠٠٠
٧
٧١٩٠٠٠
٧١٩٠٠٠ ٤٣٢
١٦٦٤ حصه مریم من المال
وقس علی هذا حصص سائر الورثه
صح

باب ذوي الارحام

بو فن اصطلاحنده ذوی الارحام من جهة الولادة رحما قرابت وصلة ذوی الارحام اطلاق وتسمیه اولنور خلفاء راشدین واکثر صحابه مجتهدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین قتلرنده مثلا ابن مسعود ومعاذ بن جبل وابو الدرداء وابو عبیده بن الجراح وابن عباسک اشهر روایاتنده کذلک تابعیندن علقمه واسود وابراهیم وشریح وحسن وابن سیرین وعطا وطاوس وعبیدة السلمانی ومسروق وجابر بن زید رحمهم الله تعالی اجمعین ذوی الارحامی توریثه اتفاق ایتمشلردر واصحابمزدن امام اعظم وامامین وامام زفر وعیسی بن ابان وبونلره موافقت ایدن ابن ابی لیلی دخی ذوی الارحامی توریثه ذاهب اولمشلردر اما زید بن ثابت وروایت شاذه ده ابن عباس وسعید ابن المسیب وسعید بن جبیر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین ذوی الارحامی توریثه قائل اولمیوب ومزبورلره اعطا اقتضا ایدن مال بیت المال وضع اولنور دیرلر کذلک امام مالک وامام شافعی دخی بو مسلکه سالکلردر بین المجتهدین اولان سبب اختلافی اطنابده طرف اکثر ترجیح واختیار اولندی پس توریثه قائل اولنلر قتنده ذوی الارحام درت اصنافدر صنف اول میته منتسب اولانلردر اولاد ایکی نوعدر بری اولاد بنات ایندر کرک ذکر وکرک انثی اولسون وان سفلو وبرنوع دخی اولاد بنات ایندر کذلک صنف ثانی میت انلره منتسب اولنلردر اولدخی ایکی نوعدر بری اجداد ساقطلردر وان علوا مثلا میتک اناسی باباسی کبی واناسی باباسنک باباسی کبی بری دخی جدات ساقطه لردر

ذوی الارحامده باب العصبات کبی ذکر توریثه حاجت یوقدر
منه

رجح المنقول بقوله تعالی واولوا الارحام بعضهم اولی ببعض فی کتاب الله تعالی ای فی حکم الله ای بعضهم اولی ببعض عن غیره انه نزل ناسخا للتوارث بالموالات والهجرة فثبت المیراث لذوی الارحام بما عرف فیما بین من له فرض او تعصیب منهم وبین من لا فرض له ولا تعصیب فیکون تورثیهم مذکورا فی الکتاب لا متروکا والمثبت یقدم علی النافی عند التعارض والاحتجاج بالحدیث بما روی عنه علیه السلام انه قال الله ورسوله مولی من لا مولی له والخال وارث من لا وارث له والمراد الاثبات دون النفی بینه عدمی وضع مذکور صاحب فرض شرط دکلدر کما عرف انه لا حظ له من الورد
منه
منه

وان سفلو ایسه مثلا میتک آناسی باباسنک آناسی کبی و آناسی باباسنک
آناسنک آناسی کبی **صنف ثالث** میتک ابوینه منتسبلردر
آنلر دخی اوچ قسمدر بری مطلقا اولاد اخوتدر و ان سفلو و بری
دخی بنات اخوتدر و ان سفلن و بری دخی اخوة لام ابناسیدر و ان
سفلوا **صنف رابع** میتک جدینه و یا جدتینه منتسبلردر
اول جد و جده لر دخی کرک قریبلر و کرک بعیدلر اولسونلر
پس بونلره منتسب اولنلر اعمام لام و عمات و اخوال و خالات
در بو مذکورلر و بنت عم لابوین و یا خود لاب و یا میتک باباسنک
بنت عمی و یا خود جدنک بنت عمی یا خود جدنک فوقنده اولنلر
و تلک الاعمامک بنات اناسیدر و ابنا اناسیدر و ان سفلوا
و بو مذکورلره منتسب اولنلر دخی ذوی الارحامدندر اما امام
اعظمدن بو اصناف اربعه دن بعضی تقدیمده روایات مختلفه
اولوب ابو سلیمان و عیسی بن ابان امام محمد ابن حسندن آنک
دخی امام موحی الیهدن روایتلرن اوزره اقرب اصناف الی
المیت و میراثه اولی صنف ثانیدر بعده اول بعده ثالثدر اما
امام ابو یوسفک کذلک حسن بن زیادک امام معهوددن کذلک
ابن کسماعه نک امام محمددن امک دخی امام اعظمدن روایتلری اوزره
اقرب اصناف صنف اولدر بعده ثانی بعده ثالثدر و هو الماخوذ
للفتوی **و هو ظاهر الروایات** و عند البعض امام اعظمدن
اولا نقل اولنان قول اول و ثانی قول اخیردر دیرلر لکن اصح ایله
ماخوذ للفتوی اولان احد قولین اخر اوزرینه ترجیح اقتضا ایدرکه

لا توفیق بینهما

مثلا ابن مذکور بنده اخوة و اخوات اطلاق
اوزره ذکردن مراد لابوین و لاب و لام اولنلره تقییددن
مراد اخ لابوین ایله اخ لاب ابناسی عصباتدن
اولدیغنی اشعاردر — منه

ابن عمی اخوة لامی جدی و جده قرب و بعد تعمیمدن لابددر
زیرا جمله سی ذوی الارحامدر — منه

و من قال هما اب الاب و اب الام فی وصف
الجد و فی وصف الجدة هما ام الاب و ام الام
فقد اخطا — منه

صنف رابع ابعد اصناف اولمغین تصریحه
محتاج دکلدر — منه

لا توفیق بینهما اما قول ثانیده وجه ذوی الارحام من وجه علی سبیل
التعصیب وارث اولوب الاقرب فالاقرب اعتبار اولنور نتکیم عصبا
تده ابن ابن میت اب اب اولان جد اوزرینه تقدیم اولندیغی کبی کذلک
ذوی الارحامده دخی اولاد بنت اب ام اوزرینه تقدیم اولنور **هکذا
قیل** اما امام قسنده صنف ثالث اب ام اوزرینه مقدمدر
پس جده فاسده یه تقدیمی بطریق الاولی لکن امامنک بو خصوصی
مقاسمه جدده اولان اصللرینه مناسب دکلدر زیرا جد اخوله مقاسمه
ضرلو اولسه موحی الیهما مقاسمه یه قایللردر بو خصوصک بو وجهی
صنف ثالث تاخر اولنمق کرک ایدی اما امام اعظم کندی قیاس مذهبی
اوزرینه جاریدرکه بنو الاعیان و بنو العلات و کذا بنو الاخیاف
مطلقا جد ایله ساقطلردر علی الامر الله اعلم بالصواب

فصل الصنف الاول

بو صنفده میراثه اولی اولان میته اقرب اولاندر مثلا بنت بنت
بنت ابندن اولیدر زیرا بنت اولی میته بر واسطه ایله و بنت
اخری ایکی واسطه ایله منتمیه لردر و ذوی الارحامی توریثه قایل اولان
مجتهدین دخی اوچ قسمدر برینه اهل قرابت و برینه اهل تنزیل
و برینه اهل رحم تسمیه اولنور **پس** بنت اولی یه ترجیح اولنوب
اهل قرابت اولان ابو حنیفه و امامین و امام زفر و عیسی بن ابان
قوللریدر معنای عصوبت اعتباریله که الاقرب فالاقربدر اما
اهل تنزیل قوللرنده که علقمه و شعبی و مسروق و شریک و حسن بن زیاد

یعنی صنف ثانیدن تاخیر — منه

مثلا عصوبت حقیقیه ده کاه قرب درجه و کاه
قوه سبب ایله ترجیح و قد بحر زیاده اولنور نتکیم
ابن ابنک اوزرینه تقدیم اولندیغی کبی کذلک ذوی الارحامده
دخی معنای عصوبت اعتباریله تقدیم ثابت اولور — منه

وبونلره موافقت ایدنلر میراثه استحقاقده مدلی به مدلی بهنزله سنه تنزیل و مالی بینهماده تقسیم ایدرلر و صورهٔ سابقه‌ده کافهٔ میت بنت صلبیه ایله اوغلی قزی ترک ایتمش اولسه رد و بر کلر و تقسیم مالده دخی اختلاف ایتمشدر مثلا حضرت علی رضی الله عنه قیاسنجه مال ارباع اولوب ثلثه ارباعی بنت بنته و ربعی بنت بنت ابنه ذکر اولنمش اولان الیه بنت صلب ایله بنت بنت ابنه رد ایدر اما ابن مسعود قیاسنجه مال اسداس اولوب خمسه اسداسی بنت بنته سدسی بنت ابنه یه ذکر اولنمش الیه رده قائل دکلدر و صهٔ تنزیل استحقاقی رائی ایله اثبات ممکن اولمیوب کتابدن کذلک سنتدن اجماعدن دخی نقل و دلیل اولمامغله مدلی و مدلی به مقامنه اقامت ایدوب نصیب اصلی فرعنه اعطا ایدرلر اما بو اعتبار بر قول فاحشه مؤدی اولور مثلا مدلی به رقیق و یا کافر اولسه مدلی بالکلیه میراثدن محروم اولمق اقتضا ایدر بر شخص غیر بیده اولان معنی ایله میراثدن محروم ایتمک جائز دکل ایدوکی واضحدر اما اهل رحم قوللرنده که نوح ابن دراج و حبیش بن مبشردر صورهٔ مزبوره‌ده بین البنتین مالی نصفین اولور زیرا مزبورتانک میراثه استحقاقلرینه سبب وصف عام اولان رحمیدر که اقرب و ابعد انده مساویلردر

هذا قول اهل الرحم

اگر مزبورلر درجه‌ده مساوی اولسه‌لر صاحب فرض ولدی اولیدر مثلا بنت بنت ابن ابن بنتدن اولیدر ولد ثانی ذات رحم ولدیدر و اول صاحب فرض ولدیدر اولمغله حکما بینه اقربدر

ومن تابعها

وهو الرحم الثالث بقوله تعالی واولوا الارحام الآیة قرب حقیقی صحیح اولنور بولنمادغی زمان قرب حکمیله

اقربدر اگر قرابتده درجه‌لر برابر اولوب و صاحب فرض ولدی اولمیه بنت ابن بنت ایله ابن بنت بنت کبی و یاخود جمله‌سی صاحب فرض ولدی اولسه ابن بنت ایله بنت بنت کبی امام ابو یوسف قتنده امام اعظمدن روایت شاذه او زره و امام حسنک بر روایتنده ابدان فروع اعتباریله مالی بینلرنده تقسیم اولنور اگر صفت اصللر ذکوره و انوثتده متفقه اولسون مثال اخیر کبی اگر مختلفه اولسون مثال اول کبی یعنی عدم اختلاطلرنده علی السوی و حالت اختلاطلرنده للذکر ضعف نصیب الانثی اولوب صفات اصللرینه اعتبار اولنماز اما امام محمد صفت اصول متفقه اولورسه ابدان فروع اعتبارده امام ابو یوسفه موافقت ایدر اگر مختلفه اولورسه اصوله اعتبار ایدوب یعنی میراث اصولک فروعه اعطا ایدر مخالفت ایله پس امام محمدک اختیاری امام اعظمک اشهر روایتی و امام حسنک روایه اخراسیدر اما اصللر متفق اولدقده ابدان فروعه اعتبار ایله امامینک اتفاقلری مثال

بنت ابن	بنت بنت	بنت ابن بنت	بنت بنت ابن
۲	۱	۲	۱

۶

پس بو صورتده ثانیه‌ده امام ابو یوسف ابدان فروع اعتباریله مالی للذکر ضعف نصیب الانثی تقسیم ایدر اما امام محمد قتنده بطن ثانیده اختلاف اولمغله تقسیم علی العکس ایدوب ثلثان مالی بنت ابن بنته ویرد رکه باباسی نصیبیدر و ثلث مالی دخی ابن بنت بنته ویررکه انامی نصیبیدر کذلک امام مزبور حال اصولک بطن ثانیده اعتبار ایتدیکی کبی

41

صاحب فرض ولدنده تخصیص و ولدلرنده عموم اولمغله تنبیها علی ذلک اوتکی اختیار اولنمشدر

اصول متعدده ده اعتبار ایدر یعنی درجه ده متساویه اولان اولاد بنات
بنیلرنده بطون مختلفه اولسه اعلای خلاف اولان بطنده ذکورت
وانوثت اعتباریله مال تقسیم اولنوب بعده ذلک البطنده ذکور
برطایفه واناث برطایفه قلنوب هر طایفه یه اصابت ایدن سهم
جمع واذا اولنده اولان فرعلرینه اعطا اولنور الی ما ینتهی اگر
فروعده اختلاف اولورسه قاعدهٔ سابقه اوزرینه هر طایفه نک سهمی
علیحده جمع اولنور هکذا یعمل ان ینتهی صور بطون مختلفه ده که
ذکر وتصویر اولندی

بطون مذکوره صور اربعه یه شامله در لکن بردما للاختصار بر صورتی
تصحیح وتصویر وباقیسی بطریق القیاس طی اولنمشدر

صور اربعه نک بر تصویریدر

هذا التصویره

هذا التصویره

عند امام محمد رحمه الله اصلها من ١٥ والمضروب فیه ٤ وتصحیح من ٦٠

١٢	٨	٤	٩	٣	٦	٢	٦	٤	٣	٢	١
ب	ب	ب	ب	ب	بن	ب	ب	بن	ب	بن	ب
ب	بن	ب	ب	ب	ب	ب	بن	ب	بن	ب	ب
ب	ب	ب	بن	ب	ب	بن	بن	بن	ب	ب	ب
بن	ب	ب	ب	بن	بن	ب	ب	ب	ب	ب	ب
ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب
ابن	ابن	ابن									
ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب

بو صورتده

بو مسأله‌ده ذوی الارحام آلتنجی درجه‌ده اولدیغی صورتده اولان ایکی شخص
اولوب اصلا بینلرنده صاحب فرض ولدیغی تقدیرده پس امام ابو
یوسف قتنده ابدان فروعه که بطن سادسدن کنایه‌در نظر بوجه البسط
اولان شش بنت اولمغله تصحیح مسئله عدد رؤسلرندن اولور امام محمد
قولی اوزره التمش سهمدن تصحیح اولور وعلیه الفتوی زیرا بطن اول
بسط طریقیله اولان شش بنت ولمغین التی سهم ابناته وطقوز
سهم بناته ویریلوب بعده ذکور بر طائفه قلنوب نصیبلر اولکه
التی سهم اول اوچ ابنک فرعلرندن بطن ثالثده بر ابن وایکی بنته
لاجل الاختلاف انصاف اولور بعده ابن مرقومه اصابت ایدن
اوچ سهم مزبورک فروعنده اختلاف اولمامغله اخر فروعنه و
ویریلور بعده بطن ثالثده اولان ایکی بنتک فروعندن بطن خامسده
کندرازلرنده اختلاف اولمغله حصه‌لری اولان اوچ سهم بطن
خامسده بر ابن وبر بنته للذکر مثل حظ الانثیین تقسیم اولنوب
بعده هر برینک حصه‌سی بطن سادسده اولان فرعلرینه دفع اولنور
پس نصیب ابنا اولان التی سهم فرعلرینک اختلاف صفاتی
حسبیله منتهی اولور بعده بطن اولده طائفه اناثک نصیبلری
اولان طقوز سهم کلیاً فرعلرینه نظر اولندقده بطن ثالثده کندر
ازلرنده اوچ ابن واکی بنت اولمغله بعد البسط جمله‌سی اون
ایکی اولور لکن نصیبلری اولان طقوز ایله عدد رؤسلری بینلرنده
توافق بالثلث اولمغین وفق رؤس اولان دردی اصل مسئله‌یه
ضربدن

ضربدن ما بلغ التمش وتصحیح مسئله اولور پس بطن اولده بنون
طائفه‌سنک التی سهمی اولا درده ضربله یکرمی درت حاصل اولوب
بو مبلغ ازاء بنین اولان بطن ثالثده کی فرعلرین بر ابن وایکی بنته
انصافاً یعنی اولا ایکیشر ویریلوب بعده ابن مرقومک حصه‌سی بطن
سادسده اخر فروعی اولان بنته دفع اولنور لعدم الاختلاف
بعده اولا ایکی بنتک حصه‌لری اولان ایکی سهم دخی بطن خامسده
کندرازلرنده اولان بر ابن وبر بنته تقسیم اولندقده هر برینک نصیبی
بطن سادسده اولان فرعلرینه دفع اولنور بعده بطن اولده بنات
طائفه‌سی یدنده اولان طقوز سهم درده ضربله اوتوز التی حاصل اولوب
بعد النظر فی البطن الثالث مزبورلر آسنده اولان اوچ ابن والتی
بنته تقسیم اولندقده اولا سکزی ابناته واون سکزی بناته اصابت ایدوب
لاجل الاختلاف مرقوملر دخی ایکی طائفه قلنوب بنون طائفه‌سنک
فروعندن بطن رابعده بر ابن وایکی بنت اولمغله طقوز سهم ابنه
وطقوز سهم ایکی بنته اصابت ایدر بعده ابن مزبورک نصیبی اخر
فروعنه دفع اولنور لعدم الاختلاف فیها بعده اولا ایکی بنتک
نصیبلری اولان طقوز سهم دخی بطن سادسده کندرازلرنده فرعلری
اولان بر ابن وبر بنته اثلاثاً اعطا اولنور کذلک بطن ثالثده اولکه
التی بناتک سهملری بطن رابعده ازلرنده فرعلری اوچ ابن واوچ
بنته تقسیم ومزبورلر ایکی طائفه ایدوب بنون زمره‌سنه اصابت
ایدن اون ایکی سهم بطن خامسده ازلرنده فرعلری بر ابن وایکی بنته
تقسیم اولندقده ابنه اصابت ایدن التی سهم بطن سادسده اولان فرعنه

دفع اولنور کذلك ایکی بنتك نصیبلری التی سهم دخی فرعلری بر ابن و بر بنته
اثلاثا اعطا اولنور بعده بطن رابعدن بنات ثلثك نصیبلری بطن
خامسده کندرلره الوبده فرعلری بر ابن وایکی بنته اثلاثا تقسیم اولنوب
بعده ابن مزبورك نصیبی اوچ سهم بطن سادسده اولان فرعنه دفع اولنور
بعده ایکی بنتك نصیبلری اوچ سهم دخی بطن سادسده اولان فرعلری
بر ابن و بر بنت بینلرنده اثلاث اولوب مجموع انصبا الثمنه اولنور
کما رقمت بازاء الفروع فی البطن السادس کذلك
امام محمد رحمه الله اختلاف اولنان بطنده قسمتی اعتبار ایدیکی کبی
اصوللرك ذکوره وانوثتی واصوللرده عدد فروعی دخی اعتبار ایدر
صورته هکذا

عند امام محمد	۲۸	**وعلیه الفتوی**
بنت	بنت	بنت
بنت	بنت	ابن
بنت	ابن	بنت
ابنان	بنت	بنتان
۶	۶	۱۶

بو صورتده فرعلرنده تعدد اولان اصوله بطن ثانیده وقوع علاوه
خلافدر بر ابن و بر بنتدر هر بر تعدد فروع اعتباریله ایکی ابن وایکی
بنت قلنمغله بطن ثانی تقدیر ایدر بنات اولمغین مال بینلرنده
اسباع اولوب اربعه اسباع بطن ثانیده اولان ابنه مستقیمه
اولوب ایکی بنت دخی لاجل الخلاف طائفه اخری و سهملری اولان
ثلثه اسباع بطن ثالثده کندرلره الوبده فرعلری بر ابن و بر بنتدر
اما بنتك

اما بنتك فرعی عددلری اعتباریله جمله بر درت بنت اولمغین مستقیم اولیوب
کسر نصفی واقع اولمغله اصل مسئله یی مخرج نصفه ضرب ایدن حاصل اولان اول
دردی قاعده اولمق اوزره تقسیم ایدیجك بطن رابعده اولان ایکی بنته
سکز سهم که صدلری نصیبیدر مستقیم اما اوچ سهم بطن رابعده اولان ایکی
بنته انصافا تقسیم اولنمامغله عدد رؤسلری اول درده ضرب ایله یکرمی سکز
حاصل اولوب بعده اول دردی هر وارث سهمنی مضروب مذکور ایکی یه
ضرب ایتدکده فرعلری ایکی بنته اون التی وایکی ابنه اوچ و بنت اخرایه
التی سهم اصابت ایدر **هذا عند محمد رحمه الله** اما امام ابو یوسف
قتنده ابدان فروع اعتباریله ایکی ابنه ایکیشر واوچ بنته برر سهم
ذکر **پس** جمیع احکام نور الله ضاهده امام محمدك قولی امام اعظمك اشهر
روایتی اولمغله علمامز قول محمدی الیهم اختیار ایدوب انکله عمل اولنور در
دیمشلردر وعلیه الفتوی **کذا فی الکافی** لکن مشایخ بخاری تیسیرا
علی المفتی قول امام ابی یوسفی اختیار ایدوب ائمه خوارزم دخی انك قولیله
عمل ایدرلر **هکذا ذکره صاحب الشروط فی فرایضه تذنیب**
لمباحث الصنف الاول پس علمامز رحمهم الله تعالی ذوی الارحام
توریثنده جهاتی اعتبار ایدرلر اما امام ابو یوسف جهاتی الغو ایدرك
فروعده اعتبار ایدوب ابتدا مالی فروعنه تقسیم ایدر و خصوصا
امام معهودك ایکی روایتی ولمق اوزره اختلاف اولنوب صحیح بولندیغونه
اولمغین مشایخ ما وراء النهر اکا ذهبلردر اما روایة اخرده امام مرسوم
جهات اعتبار ایتیوب جهت واحده صاحب ذوالجهتین ایله وارثلرده
جدتده ایتدیکی کبی و بو قولی ایله مشایخ عراق و خراسان عامللردر

هكذا قيل اما امام محمد اصولده جهات اعتبار وفروعك عددلرين اصولدن
اخذ يعني عد ايدوب ذكورو اناثي سابقا حرر ايتديكمز اوزره ايكي طايفه
ايدر **پس** ايكي جهت ايله جهت واحده اصحابنك اجتماعنه وامامينك
اختلافنه مثالدر

عند امام محمد ٢٨ **وعند ابي يوسف ٦**

بنت — بنت — بنت

بنت — ابن — بنت

بنت — بنت — ابن

٢٢ — **عند ابي يوسف** — ٦ **كذا** ١٠ **كذا**

عند محمد رحمه الله

بو صورتده امام ابو يوسف الجنوح جهات فروع اعتبار ايتمكله بنتلرده
مالي اثلاث ايدوب ثلثانك ايكي جهت صاحبه كوربنه وثلث بر جهت
صاحبنه ويرر كان ميت درت بنات ايله بر ابن ترك ايتمش اولوب
للذكر مثل حظ الانثيين ايكي سهم ابنه ودرت بنت مقامنده اولان
ايكي بنته اصابت ايدوب تصحيح مسئله دخي التيدن اولور اما امام محمد
قتنده اعتبار مذكور اوزرينه بطن الفروع مالي يكرمي سكز سهمدن
تقسيم اولنوب يكرمي ايكي سهم ايكي بنته كه اولان التيسي ابي قبلندن
والتيسي ام طرفندن اصابت ايدوب ابنه الجنوح التي سهم ذكر زيرا
اعلا من خلاف اولان بطن ثاني فرعلر عددلرين اخذ ايله مجموعي تقدير
ايكي ابن واوج بنت ولمغله بينلرنده مالي اسباع اولوب اسباع اربعة
اسباع بطن ثانيده ابندن فرعلرينه ذكر كذلك ايكي بنتنك دخي
ثلثة اسباع اولان حصه لرين كندي فرعلري بر ابن وايكي بنته ارباعا
تقسيم مستقيمه

تقسيم مستقيمه اولميامغله بطريق البسط عدد رؤسلري درت بدريه
ضرب اولندقده تصحيح ما يبلغ يكرمي سكز اولوب بعده هر وارثك بدريدن
حصه سن درده ضرب ايتدكده ايكي بنتلره ايكي جهتدن يكرمي ايكي آتينه
بر جهتدن التي سهم ذكر كما رحمت بازاء الفروع **وقس على هذا**
قياس امام محمد رحمة الله عليه

فصل في الصنف الثاني

بو صنفده ميراثه اولى ميته اقرب اولانلردر اقربيت دخي كرك
اب وكرك ام جهتندن اولسون مثلا انا باباسي انا سنك بابا
سندن اولى در و بابا انا سنك انا سنك باباسي بابا انا سي انا سنك
باباسندن اولى در وانا باباسي بابا انا سنك باباسندن اولى در وقس
على هذا **حال الجدات** اگر برابر اولورلرسه درجاتده
متساويه اولسه ابو سهل الفرضي وابو فضل الخفاف وعلي بن
عيسى البصري قتلرنده ميته وارث ايله مدلي اولان غير وارث ايله
مدلي اولانلردن اولى در قوة واسطه سببيله وام انا سنك باباسي
انا باباسنك باباسندن اولى در زيرا واسطه اولان جده صحيحه در كه وارثه
در واسطه ثانيه ايسه جد فاسددر كه ام ايله وارث اولماز اما اسمعيل
الجرجاني وابو علي البستي قتلرنده صورة مرقومه ده مالي اثلاث اولوب
ثلثاني انا باباسنك باباسنه وثلثي انا انا سنك باباسنه ذكر اعتبارلري
بطن اولده اولان اختلافك نصيبلري در كه بعده حكما فرعلرينه انتقال ايدر
كذا قيل اما اعتبار مذكور ايله بطن مرقومه ده جد فاسد جده صحيحه
ايله وارث اولماز وبو قضيه ده امام صدر الشهيد ايله امام غزنونك

وان استووا في القرب فالادلاء بوارث
ليس باولى في اصح الروايتين لان سبب
الاستحقاق القرابة دون الادلاء بوارث
ومن رجح فالاول اولى ثم ان كانوا من جهة
واحدة فالقسمة باعتبار الابدان على السوية
اختيار
عند ابي سهل عند ابي سليمان وابي علي البستي

م — م — ب

ب — م — م

٢ — ١

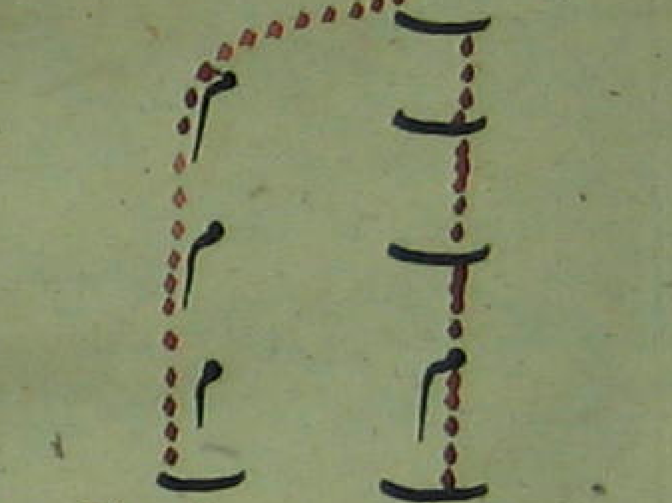
مثال لغير الادلاء بالوارث اوج

ب — م — م

٢ — ١

اختلافلر اولوب لكن تركه ترجيح اولنمزلر اكرچه بونلرك اقرب وبعدی
درجه‌لری برابر اولوب وجهت بر میته وارث ایله مدلی اولمیه مثلا
بابا اناسنک باباسنک باباسی وبابا اناسنک باباسنک اناسی کبی یاخود جمله
وارث ایله منتسب اولسه‌لر بابا باباسی باباسنک اناسی باباسی ایله بابا اناسی
انا اناسنک اناسی باباسی کبی وصفت مدلی به دخی ذکورة وانوثتده
متفقه اولسه یعنی من جانب الاب ویا من جانب الام کبی بو تقدیرجه
مال على الابدان تقسيم اولنور یعنی جمله‌سی ذکور ویا اناث اولدقده على السويه
اولوب وحال اختلاطلرنده مال بینلرنده للذکر مثل حظ الانثیین
اولنور پس مثال سابقده ثلثان مال بابا اناسی باباسنک باباسنه
وثلثی بابا اناسی باباسنک اناسنه ذکوریتی سببی دخی میته ابجهتندن
منتسبلر اولدیغی مجهول اکرچه بونلر درجه‌ده مساویلر اولوب لکن مثال
ثانی کبی صفت مدلی بهلری مختلفه اولسه اعلاده اختلاف اولان
بطنده مال على الابدان تقسيم اولنوب بعده ذکور واناثی ایکی طایفه
قلنوب باقی عمل صنف اولده بیان اولندیغی کبیدر اکر بونلر متساوی
فی الدرجه اولدیغی صورتده قرابتلری مختلفه اولسه مثلا بابا باباسی
انا اناسنک باباسی اناسی ایله انا باباسی باباسنک باباسی اناسی کبی ثلثان مال اب
جهتندن قرابتی اولنه که اب نصیبی در وثلثی ام جهتندن قرابتی اولنه که
ام نصیبی در بعده هر فریقه اصابت ایدن بینلرنده تقسیم اولنور
نتکم قرابتلر متحده اولدیغی کبی وبالجمله بو مذکورلر درجه‌ده برابر اولوب
وارثلی موجود اولسه صورة ثانیه‌ده اقرب اولسه‌لردر اما صورة اولده
قرابت متحده اوله یا اولمیه ثانیه‌ده مال اثلاث اولنور صورة اولده
صفة اصول

صورة الانتساب بالوارث

صورة التساوي والاختلاف

صفة اصول متفقه اوله یا اولمیه صورة ثانیه‌ده صنف اول کبی مال
اعلاده خلاف اوزرینه تقسیم اولنور صورة اولده ابدان اوزرینه تقسیم
اولنور والله اعلم بالصواب

بو صنفده دخی حکم صنف اول کبیدر یعنی میته اقرب اولان میراثه اولیدر
بنت اخت ابن بنت اختدن اولیدر اکر قربده برابر اولسه‌لر امام محمد
قتنده على الاطلاق عصبه ولدی ذوی الارحام ولدندن اولیدر اما امام
ابو یوسف قتنده ذو الرحم ولدی ذو الجهتین اولمازایسه بونلر اولیدر
مثلا بنت ابن اخ ایله ابن بنت اخت جمع اولسه‌لر ایکیسی دخی کرک
لابوین وکرک لاب اولوب ویاخود بری لابوین وبری لاب اولسه‌لر
جمله مال عصبه ولدینه ذکر اولنان ایکیسی بله لام اولسه‌لر امام ابو یوسف قولی
اوزرینه ابدان اعتباریله للذکر مثل حظ الانثیین تقسیم اولنور اما امام محمد
قتنده که ظاهر روایتدر اصول اعتباریله مال بینلرنده انصاف اولنور
اکر بونلر قربده برابر اولسه لکن عصبه ولدی اولمسه بنت بنت اخ
ایله ابن بنت اخ کبی یاخود جمله‌سی عصبه اولادی اولسه لابوین وبالاب ابن
اخ قیزی کبی یاخود بعضی عصبه ولدی وبعضی صاحب فرض ولدی اولسه مثلا
بنت اخ لابوین ایله بنت اخ لام کبی امام ابو یوسفک امام اعظمدن قول ظاهر
اوزره قرابتده اقوی یه اعتبار ایدوب اول شخصک که اصلی لابوین اوله اصلی
لاب ویالام اولاندن اولیدر مثلا لابوین قرنداشی قزینک قزی لاب
قرنداشی قزندن اولیدر کذلک اصلی اخ لاب اولان اصلی اخ لام اولاندن اولیدر
عنده نتکم صورتیه‌دن معلوم اولور اما امام محمد قاعده سابقه‌سی اوزره

عدد فروعی وجهات اوصولری اصولده اعتبار ده مالی اخوته ولغواته تقسیم ایلیوب
بعده تلک الاصولره هر فریقه اصابت ایدنی صنف اولده کی قاعده اوزرینه بین
الفروع تقسیم ایدر اماّ مینک اختلافنه مثال بودر

عند محمد اصلها من ٣ مضروب عدد ٣ تصحیح من ٩

اخت لام	اخ لام	اخت لاب	اخ لاب	اخت لابوین	اخ لابوین
ابن بنت	بنت	ابن بنت	بنت	ابن بنت	بنت
١	١	٢	٢	١ ٢	٣

بو صورتده امام ابو یوسف قتنده اولاً فروع بنی الاعیان تقدیم اولنوب مزبورلر
اولمازسه فروع بنی العلات تقدیم اولنوب انلر دخی بولنمزسه فروع بنی الاخیاف
اوزرینه ابدان اعتباریله حال ارباع اولوب یعنی للذکر مثل حظ الانثیین تقسیم
وصورتلنده بیله مسئله درتدن اولوراماّ امام محمد قتنده بنو الاخیاف حجة ثلث
اصللری اوزره ثلث مال بینلرنده اثلاثا اولوب وثلثان حال دخی بنو
الاعیان فروع بینلرنده اصولده فروع عددی اعتباریله انصاف اولوب
پس اخت لابوینک فرعی ایکی اصلی دخی ایکی اخت فرضیله نده قلنوب نصف
مالی مرقومه یه ونصف آخر دخی اخ لابوینه ذکی بو تقدیرجه بنو الاخیاف فرعنده
باقی نصفک نصفی اخ لابوین فرعینک پاینده منتقل نصیب اولوب ونصف
آخر دخی اخت لابوین ولدلری بینلرنده اصللری متفق اولمغله باعتبار
الابدان ثلث وثلثان اولوب وبنو العلات بنو الاعیان وجودیله
محجوبلردر **هذا عند محمد** پس امام محمد قتنده مسئله مذکوره طقوزدن تصحیح اولور
زیرا اصل مسئله اولان اوجدن ثلثی بر سهم بنو الاخیاف اولان اوجه منکسر
ونصف ثلثان اولان ایکی سهم دخی بنو الاعیان اخت لابوینک ولدینه
که بطریق البسط اوجدر کسر اولمغین بین الطائفتین مماثلت اولمغله
احد مماثلی

کماسبق فی احوال بنی العلات منه

سوی الیه قوة قرابته اعتبار ایدر منه

یعنی اخت لابوین ولدلریله اولاد اخیاف فیه بینلرنده منه

احد مماثلی اصل مسئله یه ضرب ایتدکده طقوزحاصل اولوب بعده هر
وارثک اصلدن سهمی مضروب مذکور اوجه ضرب ایدلدکده بنو الاخیافه
اوچ وفرد بینه بر واخ لابوین فرعینه اوچ واخت لابوین فرعلرینه دخی للذکر
مثل حظ الانثیین اوچ سهم دکرا اکر میت اخوه متفرقه قیل ایناسنک
بناتنک ترک ایتسه صور آکتیه کبی جمله مال اخ لابوینک اوغلی فرعینه
ذکر بالاتفاق زیرا مزبور عصبه ولدر اولدی یحجول اخ لام اوغلنک فرعنک
اوزرینه تقدم ایدوب وقوة قرابتی اولمغله اخ لاب اوغلنک فرعینه دخی
تقدم ایدر صورتی هکذا

اخ لام	اخ لاب	اخ لاب وام
ابن	ابن	ابن
بنت	بنت	بنت
٢	٢	اوج

کذالک بو صنفده اوصولده وفروعک تعددیله جهات اعتبار اولنور اماّ
مینک اختلافی اوزره تقسیم مثاللرکه ذکر اولنور

عند امام محمد اصلها من ٦ مضروب عدد ٣ تصحیح من ٢٤

اجت لام	اخت لابوین	اخت لاب	اخ لاب
ابن	بنت	ابن	بنت
بنت	بنت ابن		ابن
٤	١٦		٢

من جهة الام
من جهة الاب
٢
١٨

بو صورتده امام ابو یوسف قتنده کل مال لابوین قرقرداشن فرعلرینه
ذکر قوة قرابتلری اعتباریله اما امام محمد قتنده اولا مال اصول اوزرینه
تقسیم اولنور اصولک ثم جهاتک و فروعک بالاصولده عدد اعتباریله
پس اصل مسئله مزبور فوقلرا اوزره التیدن اولوب سدس اخت لام
و ثلثانی فرعلری عددی اعتباریله اخت لابوینه اصابت ایدوب برسهم
باقی بر اخ و بر اخت علاتیلره عصوبت طریقیله اولوب لکن مزبورک
عدد فروعی اعتباریله ایکی اخت لاب مشترکه سندر اولمغله اول برسهم
ایکی اخت و بر اخ بینلرنده تنصیف اقتضا ایدوب لکن کسر نصفی
واقع اولمغله مخرج نصفی اصل مسئله یه ضرب ایتدکده اون ایکی حاصل اولور
ثلثانی اخت اعیانیه یه و فرعلرینه و سدسی دخی اخت اخیافیه یه
و فرعنه و ایکی سهم باقیسنک بری اخ لاب فرعنه مستقیم اما بر سهم اخت
لاب فرعلری ایکی یه غیر مستقیم اولمغله عدد رئوسلری اولان ایکی یی مخرجله
ما بلغ و تصحیح اولان یکرمی دردی اخت لابوین فرعلرینه اولان ایکی تسهم
ام جهتندن و ایکی سهم دخی اب جهتندن جمعا اون سکز سهم اصابت
ایدوب درت سهم دخی اخت لام فرعنه و ایکی سهم دخی اخ لاب فرعنه
اصابت ایدر وقس علی هذا

بو تقدیرجه مضروب ایکی اولمغله اعیانیه
فرعلرینک اون ایکیدن سهملری سکزی ایکی یه
ضرب ایتدکده اون التی سهم اولور [illegible]
اب طرفندن اولوب بعده [illegible]
ویر سهم دخی بابالری طرفندن طقوز سهم
جمعا اون سکز اولوب تامل
ذکر
منه

فصل فی الصنف الرابع

بو صنفک اربابنده حکم درجه ده مزاحم اولمازسه متخض واحد کل
ماله مستحق اولور پس بو حکم عامی ابعد اصنافده افراددن
مراد سائر اصنافده ثبوتی اولی بالطریق اولدیغی اشعار ایدر و بو
صنفک اربابی جمیعا درجه واحده ده اولمغله اقربیت و اختلاف
مزبورلرک

مزبورلرک فصل آتیده مذکوره اولادی اولادلری بینلرنده بیانی اولنور
فحسن مزبورلر متعدد و حیز قرابتلری متحد اولسه مثلا اب جانبندن
عمات و یا ام طرفندن اخوال و خالات کبی قرابتده اقوی اولان
بالاجماع اولی در یعنی لابوین اولان لاب اولاندن و لاب دخی
لام اولاندن میراثه اولی در و بونلر اقوی اولمغله لام اولان اعمام کرک
اناث و کرک ذکور لاجل ضعفهم بو محلده غیر مذکورلردر و حاصل
بو بابده عبرت و ترجیح قوة قرابته دائر ذکوریته دکلدر اکر مزبورلر
مختلطلر اولوب جهت قرابتلری متحد و ضعف و قوتده متساویه
اولسه لر اتفاق اصول حسبیله باعتبار الابدان مال للذکر ضعف
نصیب الانثی اولور مثلا لام عم و عمه و یا صنو خال و خاله کبی که مزبورلر
کرک لابوین و کرک لاب و کرک لام اولسونلر امام قولنجه حیز قرا
بتلری مختلف اولسه مثلا بعضی اب طرفندن و بعضی ام جانبندن اولسه
قوة قرابته اعتبار اولنماز یعنی ذو الجهتین اولان اقوی غیر اقوی دن ترجیح
اولنماز مثلا لابوین عمه ایله لام خاله کبی و یا صنو لابوین خال ایله لام عمه
کبی که حالین اختلافلرنده اب طرفندن قرابتی اولنه اب نصیبی یعنی ثلثانی و ام
جانبندن قرابتی اولنه ام نصیبی ثلث دکر فحسن بر کمسنه اوچ عمات متفرقات
و اوچ خالات متفرقات ترک ایلسه ثلثانی مال عماته و ثلثی خالاته ویریلوب
بعده هر فریقه اصابت ایدن بینلرنده تقسیم اولنور تا که حیز قرابتلری
متحد اولدقده ذو الجهتین ترجیح اولندیغی کبی صورته هکذا

عمه لابوین	عمه لاب	عمه لام
ثلثان اولی	م	م

اعمام لامی عدم ذکری سببی زیرا اعمامدن
اقوی اولنلر ذو الارحامدن دکلدر که اقوی
اولنلره تصور اولنه
منه

صورة لاتفاق الاصول

عم لام ٦ — عمة لام ٣

خال ٢ — خالة ١

اختلاف قرابت

عمة لابوين ٢ — خالة لام ١

عم لام ٢ — خال لابوين ١

خالة لابوين ثلث اولی — خالة لاب م — خالة لام م

بو صورتده عمة لابوين قرابتده اقوی اولمغله ثلثان مالی وخالة لابوين دخی ثلثنی احراز ایدر زیرا قوة قرابتده مزبوره تانز مزلرهم اولمامغله اما عمات لابوين متعدده اولسه لر ثلثان مال بینلرنده علی السّوا اولور وخالات لابوين تعددنده دخی ثلث تقسیم بو منوال اوزره در کذلک عمات لام وخالات لاب ودعمات لاب وخالات لام دخی عمات ویا خالات لابوين ویا لاب اولمدقده بینلرنده تقسیم حال لابوين کبیدر وقس علی هذا

فصل فی اولادهم

بو صنف رابعک اولادنده حکم صنف اولده اولدیغی کبیدر یعنی میته اقرب اولان میراثه اولی در اقربیت دخی کرک اب وکرک ام جهتندن اولسون ولو قربیت ایله کرک اقوی وکرک غیر اقوی اولسون وجهتده دخی کرک صاحبنه موافق وکرک غیر موافق اولسون مثلا بنت عم لام بنت بنت عمه دن مطلقا اولی در وابن ابن خال ویا خالة دن دخی اولی در اگر مزبورلر قربده مساوی اولوب وحیز قرابتلری دخی متحد اولسه یعنی جمله جانب اب ویا جانب امدن اولسه لر قوة قرابتی اولان بالاجماع اولی در اول شرطیله که غیر اقوی عصبه ولدی اولمیه زیرا اول صورتده خلاف اولدیغی عن قریب معلوم اولور بس صور متفرقه وترجیح قوة قرابتدر که تصور اولنور

عمة لابوين — عمة لاب — عمة لام — عم لابوين

بنت اولی — بن ١٣٤ — بن — بنت عم لابوين

زیرا قوة قرابت عمه دن ولدینه سرایت ایدر بو اجلدن بنت عم لابوين بنت عم بنت عمه عصوبتکلن اولنور ترجیح بس لاب اوزرینه ترجیح اما فرع ذکره قوة فرع ابنایه غیر سرایت ایتمکین ابن عمة لابوينک فرع اتنده اولور ترجیح ذاتنده اولور

منه

49

عم لابوين — عمة لابوين — عمة لابوين — عم لاب

بنت اولی — بن — بن اولی — بنت م

خال لابوين — خالة لابوين — خال لاب — خال لام — خالة لابوين — خال لاب — خالة لام

ابن اولی — بن ١٣٤ — بن — بن اولی — بن ١٣٤ — بن

اگر مزبورلر قربده وقرابتده یعنی درجه ده وقوتده برابر وحیز قرابتلری متحد اولسه یعنی جمله سی جهت واحده دن اولسه عصبه ولدی غیرندن اولی در مثلا بنت عم ایله ابن عمه نک ایکیسی دخی لابوين یا لاب اولسه کل مال بنت عمکدر عصبه ولدی اولدیغیچون اما عمه ابویه ذوی الارحامدر بس حدلی یه اعتباریله عصبه ولدی طرفنده قوه ورجحان واردر یعنی حیز قرابت متحد اولدیغی صورتده بو قوته اعتبار اولنور مختلف اولورسه معتبر دکلدر کما سیجیء اگر بو صورتده عمه لابوين ایله عم لاب اولسه ظاهر روایتده کل مال ابن عمه نک اولور قوه قرابتی اجلیچون اگرچه بنت عم وارث ولدیدر ولو ترجیح خالة لابه قیاس اولنورکه خالة لام دن اولی در حالبوکه خالة لام جده فاسده ولدیدر اما وارث ولدی اولدیغنه اعتبار اولنمادیغی یعنی زیرا مثال مذکورده مرجح ترجیح اولنان قوه قرابتدرکه غیرنده اولان معنای ترجیحدن اولی در هکذا قیل اما بعض مشایخ روایتی غیر ظاهر الروایة بناء صورة مذکوره ده کل مال بنت عمه ذکر عصبه ولدی اولدیغنه بناء اما ابن عمه لابوين ذوالرحم ولدیدر وبنت عمده سبب ترجیح

نصیبی س ١٨ — خالة لام — بنت — ابن ٢

خال لام — بن — بنتان ٤

عم لاب — بن — بنتان ٢

عم لاب — بنت — بن ٢

نصیبی س ٩٠ — خال لاب — بن — ابنان ١٠

خال لاب — بنت — بنتان ١٥

خال لاب — بن

عم لاب — بن — بنتان

عم لاب — بنت — ابنان

مجرد اولادی روارث دکلدر دیرلر فرع اصل مرجوح فرع اصل راجح اوزرینه
ترجیح لازم کلمسون دیو عماد الدین دخی شمس الائمة السرخسی یه متابعة
بو مذهبی اختیار ایتمشدر کذا فی فصوله اکر حیزلری قوه ده برابر اولوب
لکن حیز قرابتلری مختلف اولسه اول تقدیرجه قوه قرابته و عصبه
ولدینه دخی اعتبار یوقدر پس لابوین عمه نک قیزی ولدلری لاب و بالام
اولان خاله نک و یا خاله نک ولدلرندن اولی دکلدر قوه قرابته اعتبار
اولمادیغی اجلدن کذلک عم لابوین قیزی دخی لاب و بالام اولان خالی
و یا خاله قیزلرندن اولی دکلدر عصبه ولد الکنه اعتبار اولنمامق ایله عمه
لابوینه قیاسا که مزبوره ایکی جهتدن بیله وارث ولدر ایکن خالة لاب
و یا لام دن اولی دکلدر لکن ثلثان حال ابه جهتدن قرابتی اولنه ذکر
اکر منفرد ایسه جمله مالی احراز ایدر متعدد اولوب و درجه ده مساوی لر
ایسه اولا قوه قرابت بعده ولد عصوبت اعتبار اولنور و ثلث مالی
دخی ام طرفندن مدلی اولنه ذکرا اما جهتدن بین المدلین الحق
قوه قرابت معتبردر و شمس الائمة السرخسی قتنده ابو اسحاق احد
جانبنده کثرت و جانب اخرده قلت عدد ایله تغیر اولماز و بو
قضیه امام ابو یوسفک امام محمده مشو الیدر که اولاد بناتده مدلی به
یحول معتبر دکلدر نتکیم بو محلده معتبردر دیو امام محمد دخی اولاد بناتده
تعدد فرعله مدلی به دخی حکما متعدد اولور حقیقت تعدد تصور اولنور
اما ابوینده حقیقت تعدد متصور دکلدر پس ابوینک قرابت
منشعبه سنده دخی حکما تعدد ثابت اولماز دیو فرق و جواب
ایدر پس امام ابو یوسف قتنده فریق اب و فریق امه اجابت

ایدن فروعده

یعنی ابن مذکور عصبه ولدیله وارث اولماز منه

یعنی ظاهر روایتده اعتبار یوقدر منه

لان اباها جد صحیح و عصبة و امها جدة صحیحة وذات فرض منه

یعنی معنای عصوبت معتبر دکلدر منه

ایدن فروعه تقسیم اولنور فروعده عدد جهات اعتبار ایله اما امام محمد
قتنده علاوه خلاف اولان بطنده مالی تقسیم اولنور جهات اصول
و اصولده عدد فروع اعتبار ایله یعنی صنفی ولدده اما مثنیک مذهبلری
نه طریق اوزره ایسه ابو حنیفه ده دخی ایله در اکر بر کمسنه لاب عمه سی قیزینک
ایکی اوغوللرین و دخی لاب عمه سی اوغلنک دخی ایکی قیزلرین ترک ایتسه
که بینه مزبور مثال قزلر اولکسنه نک لاب عم قزینک قزلری در کذلک
و نیز لاب خاله قزینک ایکی قزلرین و لاب خاله سی اوغلنک دخی ایکی
اوغوللرین ترک ایلیه که بینه مزبوران اوغوللر اولکسنه نک لاب
خالی قزینک قزلریدر صورته هکذا

عند ابی یوسف تصحیح من ٣ وعند محمد رحمه الله تصحیح من ٣٦

عمة لاب	عم لاب	خالة لاب	خال لاب
ب / بن	ب / بن	ب / بن	ب / بن
ابنین ٦	بنتین ١٤	بنتین ٢	ابنین ٦

بو صورتده اصل مسئله اوچدن اولوب ثلثانی قرابت ابه و ثلثی قرابت
امه اولنه ذکرا اما امام ابو یوسف قتنده مسئله اولتوز التیدن درزیرا فریق
ابک بطریق الاختصار عدد رؤسلری درت ابنا اولوب اصلدن حصه لری
اولان ایکی سهم ایله بینلرنده موافقه نصفیه اولمغله عدد رؤس ایکی یه
رد اولنور بعده ام فریقنک جهتلرینی اعتبار ایله جمله سی التی ابنا اولوب

ثلث مسئله اولان برسهم شه مباین اولمغله بشنی دخی اخذ وجمله رؤس مأخوذه
بینلرنده دخی مباینت اولمغله احد مباینی اخذ ضربله حاصل اولان اوتنی
اصل مسئله یه ضرب اتدکده تصحیح مابلغ اوتوز اولوب جمله فریوج ابه اصابت
ایدن ثلثان یعنی یکرمیدن اون سهم لاب عمه قیزاوغوللرینه واون سهم دخی
ذوالجهتین اولان ایکی قیزلره دکر وثلثی اولان اون سهمدن سکزینی فریوج
ادن ایکی ابنه وایکیسی ایکی بنته دکور هذا عند ابی یوسف رحمه الله
اما امام محمد قتنده مسئله اوتوز آلتیدن تصحیح اولنور علاتی خلافده تقسیم وعدد
فروع وجهات اصولی اعتباریله مثلا اب فریقنده لاب عم ایکی عم وایکیسی
درت عمات منزله سنده در کذلک هم عمه لاب دخی ایکی عمه منزله سنده اولمغله
جمله سی سکز عمات اولوب وبعد الاحتصار درت عمات منزله سنده اولان
عم واحد قلمق المه اربع باقیه دخی عم اخ قلنوب ثلثان مال هر برینه
علی السویه اعطا اولنور بعده فریق امه لاب خال دخی فرعنک عددی اعتبار
یله ایکی خال وبو ایکیسی درت خالات منزله سنده اولوب دیکر خاله ایکی دخی
هر برینک عدد فرعلری حسبیله ایکیشر وجمله سی سکز خالات اولمغله عندالاحتصار
علی قیاس ما مر مزبوره لر دخی ایکی خال قلنور قدر حصه لری اولان سهم واحد ایکی یه
غیر مستقیم اولمغله ایکی یی اصل مسئله اوجه ضربله حاصل اولان آلتیدن ثلثان
اولان درت فریق ابه اعطا اولنور قدره ایکیسی لاب عمه دفع ومزبور علی حده
طائفه واحده قلنمغله عم مزبور نصیب اخی فرعلرینه دفع وفرعلری دخی بر سهم
اصابت ایدر ودر یدان ایکی سهم دخی ایکی عمه لره دفع ومزبوره لر دخی طائفه
واحده قلنوب سفللری یعنی بطن ثانیده بطن ثالثک عددلری اعتباریله
ایکی ابن وایکی بنت اولوب بعد الاحتصار جمله سی اوج ابنا اولیجق ایکی
سهم حصه

سهم حصه اوجه مباین اولمغین اوج علی حاله ترک اولنور بعده آلتیدن
فریوج ام زمره سنه اصابت ایدن ثلثک بری خال الابه وبری اولوب علی
حده طائفه واحده قلنور وبری دخی ایکی خاله یه دفع وطائفه اخری
قلنور لاجل الخلاف اما خالک نصیبی فرعلری ایکی یه مستقیم اولمغله
عددلری حاله ترک اولنور بعده ایکی خاله نک اسفلی که بطن ثالثده علاتی
خلافده بطن ثالثک عددلری اعتباریله ایکی ابن وایکی بنت اولوب بعد
الاحتصار جمله سی اوج ابن مقامنده اولمغین بر سهم مزبوره لره غیر
مستقیم اولمغله عدد رؤسلری ترک ایلدک بعده بین الرؤس والرؤس
نظر اولندقده ایکی موضعده اوج وبر محلده ایکی اولمغله احد مماثل ایله
ایکی بینلرنده دخی مباینت اولمغین برینی اخذ ومابلغی اصل مسئله یه
ضربله حاصل اولان اوتوز آلتیدن فریق ابک اصلدن سهملری دردی
مضروب اولان آلتی یه ضربله یکرمی درت اولور عم لاب قزینک
قزلرینه عم طرفندن آلتیشر وعمه جهتندن اوج جمعا هر برینه طقوزر
سهم وعمه لاب قزینک ایکی اوغوللرینه دخی آلتی سهم دکر وفریق امک
دخی کذلک ایکی سهملرینی آلتی یه ضربدن حاصل اولان اون ایکینک بشر
سهم خاله اوغلی فرعلرینه اوج صرف خاله دن ایکیسی خاله طرفندن دفع
اولنور بر سهم دخی خال الاب قزینک ولدلرینه اصابت ایدر هذا قول
محمد رحمه الله بعدهم حکم مذکور میتک ابوینک عمومه وخوولتنه بعدهم
مزبورلرک اولادینه انتقال ایدر بعدهم میتک باباسنک وانانسنک
اناسنک عمومه وخوولتنه بعدهم مزبورلرک اولادینه انتقال ایدر پس
بو مذکورلردن منفرد اولان کل مالی احراز ایدر مزاحم اولمغله تماما حائز

ستن کذلک
یعنی حقیقت عصبه اننده اعمام اب بنت بعدهم
اولادی فقد اولنور بعدهم اعمام ام صرف بنت کذلک عصوبت
اولادی تقدیم اولنور ابدی کذلک
اولادی تقدیم اولنور ذوی الارحام دخی بو منوال
بعدهم اولادی اعتبار اولنان
معناسی
اوزره در
منه

زیرا صورتده شبهه اشکال قالمایه مثلا ابن اولدیغی
اعتبار بیاله اولدیغی تیقن بیقول
سبق صورتده حیث
عباس و مروی اولمه من حیث بکبر
حدیث شریف ثابت اولدیغی منه

اجتماعلرنده حیز قرابت اتحادنده اقوی تقدیم اولنور **ذکراً کان الاقوی او انثی** ایجابا استوا و اختلاط حالنده للذکر ضعف نصیب للانثی
اولنور اگر حیز قرابتلری مختلف اولسه ثلثان مال قرابت ابی و ثلث
مال قرابت امی اولنه ویریلور اگر قومیلری بولنمازسه بونلرک اولادلرینک
حکمی صنف رابع اولادلرینک حکمی کبیدر وهکذا فی کل مرتبة کما فی العصبات

فصل فی الخنثی

خصوص خنثاده اولان اقوال مشتاد لبعضی طی اولنوب اتفاق اصحاب
وعلیه الفتوی اولان طریقه شروع اولندی **پس** خنثای مشکلده که آله
التین وجودیله اشتباه واقع اولور اولدخی ایکی قسمدر بری قبل البلوغ
فوت اولان صغیرده التین وجودیدر که برمرجح سببیله برینه ترجیح ممکن
اولیه مثلا برندن بول خروج ایدوب ویا ایکیسندن خروج ایتدکده برای سبق
اولموب کبر وبری دخی بعد البلوغ رجل ومرئه علامتلری جمع اوله مثلا لحیه سی
خروج وحیض گبی نزول ایده یاخود بو علامتلردن برظاهر اولمیه وکاه التین
عدمی ایله اشتباه واقع اولور بو اشتباه ابلغ وجهیدر عامهٔ صحابه قولنده
وامام اعظم وامام محمد رحمهما الله قتلرنده خنثای مشکل الحولدن اسوء حالین
واردر **وعلیه الفتوی** اسوء حالین دخی کرک نقصان وکرک حرمان
جهتیندن اولسون بوقول ابو اللیثک مختلف الروایه سنده وشرح طحاوی
وشرح کافیده وذخیره ومحیطده مذکور اولان قوله موافق اولوب لکن مختصر
قدوریده وشروحندن هدایه واقطعده مذکور اولان قوله مخالفدر یعنی
بوکتب ثلثه ده مذکور اولان امام محمدک امام ابو یوسف ایله قول اولکنده
اتفاقیدر اما امام ابو یوسفک قول اخیر قول اولکنه مخالف ومفتی به اعتبار
قول اخیر

یعنی شیخ ابو النصر البغدادی که شارح مختصر
قدوریدر اقطع دیمکله شهیردر منه

قول اخیر اولوب قول اول مرجوع عنه ومفتی به امام اعظم اصحابنده تعمیم
اولنمدر **رجعنا الی ماکنا فیه** پس خنثانک نقصان جهتندن اسوء
حالنه مثال بر کمسنه فوت اولوب بر ابن وبر ولد خنثا ترک ایتسه ناقص
عن نصیب الذکر خنثای حزبور انثی اولور یاخود میت زوج وام واخت
لام وخنثی لابن ترک ایلسه بو تقدیرده خنثی نصیب ذکر الکور زیرا انثی
تقدیر اولنسه نصیبی نصف اولور اما ذکر تقدیریله عصبه اولور التی سهمدن
بر سهم اصابت ایدر وانثی تقدیریله مسئله سکز عول ایدوب حزبوره یه
صاحبه فرض اولمغله اوچ سهم دگر پس التیدن بر سهم سکزدن اوچ سهمدن
نقصان اولدیغی خفی دگلدر صورته هکذا

٣			٦		
ابن	ولد الخنثی باعتبار الانثی	زوج	ام	اخت لام	خنثی باعتبار الذکر للاب
٢	١	٣	١	١	١

اما حرمان جهتندن اسوء حالنه مثال بودر

	٦	
زوج	اخت لابوین	خنثی باعتبار العصوبة لاب
٣	٣	محروم

اگر صورتده حرمانده خنثی انثی تقدیر اولنسه یدی سهمدن حزبوره بر سهم دگر
اما عصبه ویحجب مسئله ده باقی اولمامغله بالکلیه محروم اولوب نه اقل ونه
قلیل دگر **پس** اقل نصیبی ایله تفسیر صحیحدر ولمانوعین اسوء حالین
ایله تفسیر اولنمشدر لکن اسوء حالینده دخی اختلاف وقعندر صورته هکذا

ابن	بنت	ولد خنثی

عامهٔ صحابه قوللری اوزره بو صورتده خنثی الحولدن بر بنت نصیبی واردر

فائده ابن كمال الوزير منه

ذكورة وانوثت اعتبارایله اما مستقلین اولان بر بنت نصیبی درزیاده
منكولدر و شك ایله خنثی اول زیاده یه مستحق اولماز دیرلر اما بو كا ئل
قننده بو تعلیلك موجبی خنثی سهمندان باقی اولان خمس ورثه نك حصه
لرینه نسبتی حسبنجه بینه ورثه یه ردّ اولنور زیرا مرقومی ذكر اعتبار ایله مستقله
بنتدن وانثی اعتبار ایله در تدن اولوب صورة اولیده مستقلین اولان ابنه
خمسان و بنته خمسدر و صورة ثانیه ده كه غیر مستقلندر ابنه نصف
و بنته ربع در ذكر پس مستقلندن ابن حقنده زائد اولان نصف و
خمسان بینی و بنت حقنده ربع ایله خمس بینلرینده فضله و مشكوك اولان
خمسه بالكز ابن ایله بنت مستحقلر اولماغیله حصص اولری نسبتی حسبنجه
اول فضله بینه مرقوملره ردّ اولنور امّا عامر الشعبی واوزاعی و ثوری
وابن ابی لیلی و نعیم بن حماد و یحیی بن آدم قتلرینده و عبد الله بن عباس
قولی ولولون خنذ هبلر اوزرینه خنثای مشكل الحوله بالمنازعه نصف نصیبین
وار در احد طرفینی ترجیح متعذر اولمغله حالتینه اعتبار لكن اعتبار خذ كور
ایله مرادی صفتین متضادتین جمع اولمادیغی مزبوردر كه ادا اصلونده محلی
بین صنفی الرجال والنساء اولدیغنه اتفاقلری فعلومدر اما عامر الشعبی
قیاسنك تخریجنده اما مین اختلافی اوزره اولوب نشالر مرقومده امام
ابو یوسف قتنده ابنه بر بنته نصف خنثایه ثلثة ارباع سهم ذكر
زیرا مرقوم ابن كبی سهم كامله و بنت كبی نصف سهمه مستحق اولماغله محجوج
مستقلین اولان نصف نصیبینی اخذ ایدر كه حصه اندن نصف سهم
و بنتدن نصیف نصف سهم اولوب مجموعی ثلثة ارباع سهمدر
نصف سهم متیقّن و ربع سهم بین الورثه متنازع فیه اولمغله
بوتقسیم

بو تقسیم دفعاً للنزاع اولور مثلا بر كیمسنه بر دار كه كلنی و بیری نصفنی
ادعا ایتدكده اولكی ثلثة ارباعنه و ثانی ربعنه مستحق اولدقلری كبی
بو وجه امام ابو یوسفك عامر الشعبی قیاسنده وجه اخیریدر پس
خنثی المجهول علی كلا الوجهین ثلثة ارباع سهم اولمغله ورثه نك مجموع
نصیبلری ایكی سهم كامل ایله ربع سهم ناقص اولمغله لاجل البسط
جمله نك مخرجی درت تعضرب اولندقده طقوز ارباع اولوب و بعد التصحیح
طقوز سهم كامل اولنجق درت سهم ابنه ایكی سهم بنته و نصف نصیبلری
اولان اوج سهم خنثایه ذكر اما امام معهودك وجه اخا وزرینه تصحیح
ایكی سهم ابنه بر سهم بنته و نصف نصیبین اولان بر و نصف سهم
خنثایه و یریلوب درت كامل و نصف ناقص اولمغله كسر نصفی
ازالیچون جمله سهامی مخرجی نصف ضربله طقوز انصاف اولوب تصحیح
قلندقده طقوز سهم كامل اولور محمدین تصحیح المسئله
اما امام محمدك قیاس معهودی اوزره صورة مذكوره ده خنثایه ذكر
اعتبار ایله مسئله بشدن و انثی اعتبار ایله درتدن اولوب اولكی اعتبار
اوزره مزبورك عصبه سی خمسان و اعتبار ثانیده ربع مال اولوب
ایكی نصیبك نصفلری اولان خمس ایله و ثمنده كسر اولمغله بر كسر
مخرجی كسر اخرك مخرجنه ضربله تصحیح مسئله قرق اولوب جمع و ازینك
بشدن حصه سی درده و درتدن حصه سی بشه ضرب ایدلدكده قرقدن
حصه لری معلوم اولور صورتی هكذا

عند محمد تصحیح من ٤٠

خنثی	بنت	ابن
٦ ٥ ١٣	٩	١٨

بو صورتده خنثانك ذكورة مسئله سندن اولان ايكي سهمني انوثت مسئله سي
درده ضربله سكز اولوب وانوثت مسئله سندن اولان بر سهمني ذكورة مسئله سي
بشه ضربله ايكي صورتده حاصل اولان جمعا اون اوچ سهم خنثی بونك ايكي حالني اعتبار
ايله نصف تقسيم در كذلك ابنك دخی مسئله ذكورتدن حصه سي ايكيسي درده
وانوثتدن حصه سي ايكي بشه ضربله مجموع حصه سي اون سكز اولور بنتك دخی
بو منوال اوزره ضربله حصه سي طقوز اولور اما بعضيلر امامينك اختلافی
مقصود اولان نصف نصيب دكل بلكه طريق تقسيمده در ديرلر لكن
اختلاف مقصوده اولديغي صورة آتيه دن ظاهر اولور مثلا خنثی ابن
وصد ايله اولسه امام ابو يوسف قولی اوزره خنثی نصف حصه سي ذكوره انثانك
نصف تفصيلی اولان بر سهم ايلر ربع سهم والمغلله بعد البسط جمله سي يدی
ارباع اولوب تصحيح مسئله دخی يدي اولان ابنه دردی ابن والمغلب در سهم
ابنه اوچ سهم خنثايه دكر بطريق العول اما امام محمد روايتي اوزره اون ايكي
سهمدن خنثايه بش سهم دكر زيرا خنثی ذكر اعتباريله نصف وانثی اعتباريله
ثلث مال حصه لازم والمغلله ايكي حصه نك نصفلری نصف نصف ثلث قدر
باقي ابنك اولور وبو سهامك اقل مخرجی اون ايكيدن اولوب نصفك نصفی
اوچ وثلثنك نصفی ايكي جمعا خنثايه بش سهم دكر **بس** بيدين اوچ
سهم اون ايكيدن بش سهمدن زياده ايله ايكي خنثی دكلدر وصورة اولی ده
بر مسئله نك كلنی اخرانك كلنه وهر وارثك سهمنی جميع اخره ضرب
اتمك قاعده سي مسئلتين بينلرنده مباينت اولديغنه بناءدر اما
صورة موافقتده برنك وقفنی برنك كلنه وهر وارث حصه سن
وفق اخرايه ضرب ايده سن **كما** كذلك سياق آينده دن دخی معلوم

اما عند الشافعي

اما عند الشافعي خنثايه اضر حالين ويريلوب فضله اولان شي امر خنثی
متبين او لنجيه دك توقف اولنوب يا خود ورثه ساير ورثه ايله مصالحه
ايدر وبو صورتده علي رأيه نصف ابنه ثلث خنثايه سدس موقوفدر
خنثی ذكر ويا انثی ولمو حجواز يله وفضله اولان سدسده موهوم اليه شك
ايدوب ساير شركايه دفع اتمز ونصيب شركاء دخی شك ايله متيقن ولمو
جايز دكلدر والله اعلم بالصواب

فصل في الحمل

بان ائمتنا اكثر مدت حمل ايكي سنه در وبو مقداره دليل وتمسك حديث
عائشه در كه رضي الله عنها وعن ابيها انها قالت **لا يبقى الولد في بطن
امه اكثر من سنتين ولو بفلكة مغزل** يعني ولد بطن
امده ايكي سنه دن صكره دوران مغزل ظلی مقداری مكث اتمز ديمكدر وبو
خصوصده رأيه مساغ اولمامغله حضرت عائشه نك بو قولی سماع طريقيله در
اما ليث بن سعد الفهمي قتنده مده مذكوره اوچ سنه اولوب وضحاك
وعبد العزيز ماجشوني در در سنه ده تولد اتدكلری مشهور وبو مقدار
مدتده ماجشوني نك وضع حمل اتدكلری عادة معروفه والمغلله
امام الشافعي قتنده مده مرقومه درت سنه در اما بزم ائمه مز اكو ضحاك
واكو عبد العزيز من انفسهما اول قدر مدتده تولد اتدكلرين نه كنديلری
ونه غيری عارف اولوب ورحم امده اولان شيئه جناب رب العزت
حضرتلرندن غيری بر فردك اطلاعی اولمامغله احتمالدر مدتده ونبدا دم
ورحم بر مرض مانعه حمل اتمشلر در اما اقل مدة حمل التي ايدر بالاتفاق
زيرا حمله وفصاله جمله سی اوتوز ای اولوب فصال ايكي سنه اولديغنده

هكذا ذكره الشيخ ابو نصر البغدادي في شرح مختصر
القدوري مثلا فقد ذهب فقيه زائد في ولد خنثی ٥٤
ايله رضا ابو ييتين وبا ولدين خنثيين ذكر وانثی اصحابه ليله
تنك ايله صورة اولی ده خنثی نصفه مال ويريلور
ارض زبوية ويريلر ده خنثايه ثلث ويريلور ده زوجه سي باقي
كبير اخرا صعوبر الپدر وصورة ثانيه ده ايكي صورتده دكر
ويريلور كتابين ذكر ومكاح اصحابه ليله متبين او لنجيه
اطلاع نصف ونك ورزبورلك حالی
موقوفدر ياخود مصالحه ايدرلر
ولو بظل مغزل اي بقدر مكث ظل مغزل حالته
الدوران لان ظل المغزل في تلك الحالة
اسرع زوالا من ساير الظلال والغرض
تقليل المدة **درر غرر** المغزل اتك كه
كتاب باباسوح
ايلكي اكرزلر
اختزار
الفهمي بالفاء الموحدة
كذا صحح الكرماني شارح
البخاري

كما في قوله تعالى
حمله وفصاله ثلثون شهرا الآية
الآية ثم قال وفصاله في عامين الآية
وفي مدة الفصال اختلاف الا ان ابي
حنيفة على ما بين في موضعه

كريمه ايله ثابت اولمحق جمله التي آي قالوحتى حضرت عثمانك رضي الله عنه
زماننده خلافتلرنده برخسته بر امراءه تزوج اتدكدن الكي آي تمامنده جرتوبه وضع
حمل ايدنجك حضرت موسى اليه مرقومه يه رجم حكمت اتدكده ابن عباس
رضي الله عنه بو آيه كريمه ايله جواب ومنع اتمكين حضرت موسى اليه دخي ولد
مرقومكك نسبين جرتوبه نك زوجندن اثبات اتدكي منقول اولوب
وبو قضيه نك مثلي حضرت عليدن دخي رضي الله عنه مرويدر **پس**
بين الائمه حملك اقصى نه اختلاف اولوب امام اعظم قتنده ابن المبارك
روايتي اوزره درت بنون ويا درت بناتدن في تفسير الكرماني ثلاثة حمل
الجولك اولقدر حصه موقوفه اولوب اقل انصبا بقيه ورثه يه
اعطا اولنور كذلك شريك ونخعي وامام شافعي وامام مالك دخي
احتياطا بو طريقه سالك اولدر حتى شريك كوفه ده بطن واحددن درت
ابنا تولد ايلديكين مشاهده روايت ايدر وسعيد دخي اكثر اولادي بغنه متقد
ميندن نقل اولنمامغله بو مقدار ايله اكتفا اولنمشدر دير اما امام محمد
قتنده ليث بن سعد روايتي اوزره اوج بنون ويا اوج بناتدن
اكثرينك حصه سي موقوفه اولور لكن بو روايت شروح اصليه ده وعامه
روايتده غير مذكوردر وامام معهودك روايته اخرسنده كه قول حسندر
كذلك امام ابو يوسفك ايكي قولندن برنده هشام روايتي اوزره موقوف
اولان ايكي ابن ويا ايكي بنتدن اكثرينك نصيبيدر صورته اوله غايت
نادرده اولمغله في الحكم حكم معتاد اولمغله بنيدر كه ولادت اتشيندر
اما امام ابو يوسفك روايت اخرسنده كه خصافدن منقولدر **وهو**
الاصح وعليه الفتوى كذلك صدر الشهيد نقلي اوزره برابن
ويا بر بنتدن

وهم اولاد ابن اسمعيل الكوفي

اصل كه امام محمدك تأليفيدر

ويا بر بنتدن اكثرينك نصيبي موقوف اولور زيرا معتاد غالب بر والمغلب
حكم اكا مبني اولور خلافي معلوم اولمديغجه اما فتوا اهل سمرقندده اكر
ولادت قريبه ايسه قسمت تأخير اولنور زيرا تعجيلده تقديرا اولنان حملك
خلافي ظهوره احتمالي قسمت لغو اولور اكر بعيده ايسه توقف اولنماز
باقي ورثه يه افراز مال الولد المجهول وقرب وبعدك مقداري رائي
حاكمه مفوضدر **كذا في الخانية** اما واقعات ناطفيده مذكور
اولان نفس حملده شبهه اولمغله نصيب افراز اولنمقزين تركه بين
الورثه تقسيم اولنوب وبعد الولاده قسمت استئناف اولنور
وامام ابو يوسفدن خصاف روايتنده قاضي ابن واحد نصيبندن
زياده الجولك ورثه دن كفيل اخذ ايدر عجز حمله نظرا لا الصول قضايه
نسكم امام محمد قتنده خنثي ايله اولان ابندن ثلثندن زياده الجولك كفيل
اخذ اولنوردي اما امام اعظم قتنده درت بنون ويا درت بناتدن
اكثرينك نصيبلر تقديرا اولنمغله كفيل اخذينه وجه يوقدر **پس**
حمل دخي ايكي نوع اوزره برى ميتدن برى دخي ميتك اقرباسندن اوله
اكر حمل ميتدن اولورسه مثلا بر خسته زوجه حامله سن ترك ايدوب بعده
جرتوبه دخي اكثر مدة حمل تمامنده كه بزم قتمزده ايكي سنه در ياخود
بر اكثردن اقل مدتده ولد كتورسه وانثناده حملنده انقضاي عدتنه
مقره اولمسه ذلك الولد اول ميتدن كذلك بعده فوت اولان اقرباسندن
دخي وارث اولور اكر سؤال اولنورسه كه وقت موت مورثده وارثك
حيواتي شرطدر **پس** نطفه نجه وارث اولور جواب نعم يعني
اوليه در اما نطفه الجول حي حكمده وارد حيوت الجول متحقق اولديغي

بعضيلر قتنده ما دون الشهر مدة قريبه در

يعني خنثانك اخذ اتدكي ثلثندن باقي الجولكه
اخذ اتمشدر ابندن
اول باقي يي دخي ابن اخذ
كفيل اخذ اولنور

اعتبار بله متكلم محرم اولسه بیضه اتسه وجوب جزا حقنده بیضه صید حکمنده
اولدیغی کبی ولد حر اولور بو صورتده ولد قده میتک اقاربی دخی انده وارث
اولورلر اگر حر اولورسه اگرچه مدة حمل تمامندن اکثرده ولد کتوروب یاخود
مدة حملده انقضاء عدتنه مقره اولدقدنصکره تلک المدتده ولد
کتورسه اول ولد میتدن وارث اولماز صورة اولیده ایکی سنه دن
زیاده ولد بطن اقنده مکث ایتمیوب وثانیه ده حر اولوبنک انقضاء
عدتنه اقراری معتبر اولمغله در اما حمل میتک غیریدن اولسه مثلا باباسندن
ویا عمندن ویا غیر ورثه دن اولان مرأة حامل ویا صوده باباسندن غیریدن ام حامل
ترک ایدوب صغیر اولوب دخی زمان موتدن التی آی تمامنده یا اقلنده ولد
کتورسه اول ولد میتدن وارث اولور وقت موت صورتنده وجودی متیقن
اولمغله اگر التی آیدن اکثرده ولد کتورسه اول ولد میته وارث اولماز
علوق بعد الموت اولمق احتمالیله زیرا صورتنده اصل اقرب وفاته اضافتدر
لکن ولد میتدن اولدیغی صورتده لاجل الضرورة اصلدن عدول وعلوق
اکثر مدة حمله اضافت اولنور ولدک نسبتی اثبات ایچون صورة ثانیه ده
ایسه ولد ثابت النسب اولمغله اکثر مدتی اعتباره ضرورة اولماز
الا اینکه المرأة مطلاق ویا فرقتدن معتده اولوب انقضاء عدتنه
مقره اولسه اولمتقدرجه اثبات نسب ایچون ضرورة اولمغله علوق
اکثر مدة حمله مضاف اولوب ولد دخی وارث اولور کذلک میتدن
غیرک حملنده دخی یوم موت صورتنده اگر ورثه حمل وجودینه معترف اولورلر
ایسه حمل حر اولور وارث اولور کذا فی کتب الفقه پس حمله صور
حملده ولد حر اولورک اولورثینه شرطی اکی بطننده بنفسه حیا خروجی
وانفصال ایدر

وانفصال ایدر وامارة حیوة صوت وعطاس وتحرک عضودر کذلک
غیرک سببی ایله ولدک انفصالی میتا دخی اولورسه بینه وارث
اولور مثلا بطن حاملی ضرب ایله القاء جنین واقع اولسه اول جنین میت
دخی اولورسه بینه جمله ورثه دیندر شرعا ضاربه غرة ایجاب ایتمکله وجوب
ضمان اتسه جنایة علی الحی در عکسی کلدر پس حیوة حقنده حکم
اول جنینک اخذدن وارث ولمسه اقتضا ایدر اما ولدک اثناء
خروجده اولان فوتنده دخی ایکی معنی معتبردر اگر اقلی حیا خروج ایدوب
قبل خروج الباقی وفات ایتسه وارث اولماز اگر اکثر میتا خروج ایدوب
واکثر الجولان حکم کل اولمغله اگر اکثر خروج ایتدکدنصکره فوت اولسه
وارث اولور خصوص بو روایتی اصل جابر رضی الله عنه روایت ایلدیکیدر که
اذا استهل الصبی ورث وصلی علیه الحدیث استهلالدن
مراد امارة حیواتدر وتخصیص استهلال مولودده اغلب حال اولدیغندر کذلک
ولدک اکثری خروجنده دخی ایکی معنی معتبردر اگر اولا راسی خروج ایدرسه
معتبر تمام صدریدر اگر جلینی خروج ایدرسه معتبر سره سیدر یعنی ایکی صورتده
بیله سره وصدر تمام خروج ایتدکدنصکره فوت اولورسه وارث اولور
والا اولماز پس تصحیح مسائل حملده اصل اولا حملی ذکر وثانیا انثی
تقدیر و مسئله لری تصحیح ایدوب وبین التصحیحین توافق اولورسه برینک
وفقنی اخرینه حملنه اگر تباین اولورسه برینک کلنی اخرک کلنه ضرب
ایدیلجک ما بلغ تصحیح مسئله اولور بعده ورثه نک مذکوره مسئله سندن سهملرینی
علی حده انوثه مسئله سنک موافقت صورتنده وفقنه وتباینده
کلنه کذلک انوثه مسئله سندن سهملرینی دخی ذکوره مسئله سنک یا وفقنه

مسئلة رجل ضرب بطن امرأة فالقت جنينين
احدهما ميت والاخر حي فمات الحي بعد الانفصال ٥٦
من ذلك الضرب كان على الضارب في الميت
منهما غرة وفي الحي دية كاملة من الغنية
الغرة بجملته ورثته ذكرا كان الجنين او انثى

وباكلنه ضرب ايدوب وحاصلنه اقلنى ذلك الورثه اعطا ايده سن مستحقين اولنمغه وبين الحاصلين اولان فضل حملك حالى ظهورينه دك موقوف قور اكر حمل بعد الظهور جميع موقوفه مستحق اولورسه فبها والا حصه سندن باقى اولان سائر ورثه نك حصص موقوفه لريلرينه ضربوب لره رد وتقسيم اولنور صورة مسئلة الحمل على تقدير الذكر

عادله ٢٤ على قول ابي حنيفة رحمه الله

زوجه	اب	ام	بنت	حمل اربعة ابنا
٣	٤	٤	١	٤
٩	٩	٩	١٣	٨
٢٧ سهم	٣٦ سهم	٣٦ سهم	واربعة اتساع	
موقوف	موقوف	موقوف		

على قول ابي حنيفة اربع اتساع

٣ ٤ ٤

وعلى تقدير الانثى يكون التصحيح هكذا عولية الى ٢٧

زوجه	اب	ام	بنت	حمل انثى
٣	٤	٤	١٣	١١٥
٨	٨	٨	عند ابي حنيفة	
٢٤	٣٢	٣٢	الباقي عن النصيبين	

ومجموع اول النصيبين ١٠١ وتصحيح المخرجين ٢١٦

بوصورتده حملى ذكر اعتباريله مسئله يكرمى دردندن و انثى اعتباريله يكرمى يدیدن اولوب وبين التصحيحين موافقه ثلثيه اولمغله بر نك ثلثنى برينك كلنه ضرب ايله تا بلغ ايكيوز اون التى اولوب ما مر وارثنك مسئله ذكورتدن

ذكورتدن سهمی التو فتك وفقى طقوزه ضربيله زوجه يه يكرمى يدى وبو يندن ماربينه اوتوز التيشر سهم اصابت ايدوب ومسئلة الونندن حصه لرينى مسئلة ذكورتك وفقى سكزه ضربيله زوجه يه يكرمى درت وابوينه نه ماربينه اوتوز ايكيشر سهم اصابت ايدوب وبنت حرلونه على قول ابي حنيفة درت بنوله تقديريله مسئلة ذكورتدن حصه سنى اولان بر سهم كامل آلمه اربعة اتساع سهم آلتونشت مسئله سنك وفقى طقوزه ضربندن حاصل اولان اون اوج دخى بنت مرقومه يه اصابت ايدوب اقل نصيبنك جمله سى يوز بر سهم وباقى يوز اون بش سهم موقوف اولور بو صورتده اكر بنت واحده وياد دخى زياده تولد ايلرسه بنت اولى نك اون اوج سهم اول باقى يوز اون بش سهمه خلط اوجمله بين البنات على السوية تقسيم اولنور اكر ابن ويا اكثر تولد ايدرسه زوجه يه وابوينه موقوف اولان اكثر نصيبلر رد وتكميل حصه اولنور كه زوجه يه يكرمى يدى وابوينه اوتوز التيشر بعده جمع اولنان باقى و بنت مرقومه نك اخذ ايتديكى اون اوج سهم دخى جمع اولنوب بين الاولاد للذكر مثل حظ الانثيين تقسيم اولنور الحاصل ورثه يه مستقيم ايسه والا سابقا مرور ايتديكى اوزره تصحيح اولنور اكر تولد ايدن ذكر واو نشر اولمسنه قاعدۀ سابقه اوزرينه اول باقى بنتلر ايله للذكر ضعف نصيب الانثى اولور اكر ولد ميتا تولد ايدرسه زوجه يه وابوينه نصيبلرى موقوف اولان رد اولنوب وبنت مرقومه يه دخى تمام نصفه وارنجه طقسان بش سهم دخى دفع اولنوب جمله سى بنت اول اون اوج ايله يوز سكز اولوب وبعد تكميل النصف ابا طقوز سهم دخى عصوبة اصابت

امکله حصهٔ اب جمله قرق بش سهم اولور صورته هکذا

علی قول محمد ٢١٦

زوجه	اب	ام	بنت
٢٧	٣٦ فرضاً	٣٦	١٣
	٩ عصوبةً		٩٥ تکمیل النصف
	٤٥		١٠٨

تنبیه جنس ورثه دن حمل وجودیله فرضی متغیر اولماز شخص اولسه اکا کاملاً فرضی اعطا اولنوب توقف اولنماز مثلا میت جده سیله بر امرأه حامل ترک ویاخود جده یه بدل بر ابن ترک ایتسه جده یه سدس وزوجه یه ثمن ویریلور اما فرض متغیر اولوب ویاخود ایکی حالنده بریله ساقط اولورسه اولسه اکا حصه ویرلمز غایة ما فی الباب حجب اولنماز دکل بلکه سقوط احتمالی یجول ومع الاحتمال توریث اولنماز مثلا میت امرأه حامل ایله بر اخ ویا بر عم ترک ایلسه حمل ابن اولمق جوازیله مزبورلره حصه ویریلمیکی کبی بس عدم توریث خصوص فرض متغیر اولان ورثه ده در انجوح والله اعلم بالصواب

والفرق بین المحروم والمحجوب مما ذکر آنفاً وضح وان خفی علی من علل مثلا

فصل فی المفقود

فقهاء اصطلاحنده مفقود خبری معلوم اولمین غائبه اطلاق اولنور وبو جلادن مزبورک حیوة ومماتی دخی معلوم اولماز بس مفقوده معتبر عدم معرفة حالدر عدم معرفة موضع دکلدر **هکذا فی المبسوط** بوطریق ایله غائب اولان کمسنه کندی نفسی حقنده حیدر یعنی مالی تقسیم وعرسی تزوج واجاره سی فسخ اولنماز استصحاب حال سببیله شویکه حیوتی یجولکله ابقاء ما کان علی ما کان علیه در اکر چه اثبات فام ایکی خصوصنده

من جهها ناظر ان من مال فی حق ماله فقد مطعم بفرق بینهما قبل فقد بر وعند مالک اذا مضی اربع سنین ثبت تزوج ثم تعتد عدة الوفاة درر غرر

خصوصنده استصحاب معتبر دکلدر **وهو مذهب علی رضی الله عنه** وموت مفقود صحیح اولوب یاخود بر مدة مرورینه دک توقف اولنور اما مدة مذکوره ده اختلاف اولنمشدر ظاهر روایتده معتبر انقراض اقراندر وبعضیلر قتنده اقران بلد مفقوده در وبعضیلر قتنده اقران جمیع بلاد اندر اولکی اصح اولدیغی فرایض امام تمرتاشیده مذکوردر اعمار انسان اختلاف اقالیم وبلدان حسبیله متفاوته در وجمیع اقرانی اعتبارده حرج عظیم واردر دیو تعلیل ایدر امام حسن بن زیادک امام اعظمدن اخذ وروایتی اوزره مدة مذکوره یوم ولادتندن یوز یکرمی سنه اوله وبو مدة بین العامه مشهور اولان معتادن نشاءت ایدرکه بو مقداردن زیاده تعمیر عیش اتمیه بو معنی اشبه فی ظهور امکله اکا ذیب مشهوره دیندر معتقد ها دکلدر وامام محمد قتنده یوز اوان سنه وامام ابو یوسف قتنده یوز بش سنه اولوب لکن بو ایکی روایتک کتب معتبره ده موجوده اولمدغی منقولدر اما امام ابو یوسفدن بر روایتنده حیده مذکوره یوز سنه اولوب کذلک محمد بن سلمه بو روایت اوزره موت غایبه فتوی ویروب وکندیلر یوز یدی سنه معمر اولمغله خطاسی ظاهر اولدیغی منقولدر وعند البعض طقسان سنه درکه فی زماننا اغلب طالعدر **وقیل انه الارفق وعلیه الفتوی ذکره صاحب الکافی والامام التمرتاشی** وبعضیلر دخی حدیث مشهور موجبی اوزرینه یتمش سنه در دیمشلر اما بعضیلر موت غائبه حکم رای حاکمه مفوضدر دیرلر قبوله احوج ومعقوله اقرب اولان بو مفادر زیرا اصل مشهوردن بر نیک خبری منقطع اولسه ظن غالب مزبورک ادنی مدتده هلاکی در خصوصاً محل مهلکه یه

قال النبی صلی الله علیه وسلم الحدیث اعمار امتی ما بین ستین وسبعین اکثرها

مصادف ومثلی ملکی اوله واصوله دخی اوفق زیرا حجب رأیی ایله نصیب
مقادیر اولنما مقدر ومظانی خروجدن احتراز در اما مفقود غیری فقدر
موقوف الحکم در یعنی موتندن کندریه اصابت ایدن نصیب توقف
اولنور کما فی الحمل اگر وارث حاضر مفقود ایله محجوب اولنلردن ایسه
کل مالی توقف اولنوب محجوب من وجه شیئی ویرلمز اگر محجوبدن دکل
ایسه اقل نصیبینی ویرلور بعده مفقودک حیوتی ظاهر اولورسه
نصیبی ویرلور موتی ظاهر اولورسه خزانه ده فوت اولان میت خزانه سنده
اولور حالی تبین اولمازسه انقضای مده تمامنده اولان حالی ورثه
موجوده سی بینلرنده تقسیم اولنوب وقبل تمام المده فوت اولان وارثه
مال مفقوددن اصلا نسنه اصابت اتمز زیرا مفقودده موت حکمی حقیقی
ایله معتبر در ومفقودک موتنه حکمنده حکم الاجل للمفقود مقدار حاسوفی
موتندن موقوف اولان مال یا وارث موروث مفقوده یا مجاز در علی
الثلث اولان موصی لهم ویرلور زیرا اتمام مده وقتنده مفقودک
موتنه حکم کندی مالی حقنده در اما مفقوده غیریدن اصابت ایدن مال
حقنده حکم مزبورک حین فقدندندر هکذا ذکر فی کتب الفقه پس حیاتی
مفقود تصحیحنده اصل مزبورک حیوتی ومماتی تقدیرلری اوزرینه ایکی مسئله
تصحیح ایدوب باقی عمل فصل حملده مذکور اولدیغی اوزره در یعنی بین المسئلتین
اگر توافق اولورسه برینک وفقی اگر تباین اولورسه برینک کلی مسئله
اخرانک کلنه ضرب اولنان مابلغ تصحیح مسئله مطلوب بعده اخرانک مسئله حیوتدن
سهمنی علی کلا التقدیرین مسئله وفاتک وفقنه ویا کلنه کذلک مسئله مماتدن
سهملرین اخر مسئله حیوتک وفقنه ویا کلنه ضرب اولنان حاصل اولاندن
هر وارثه

یعنی بعد موت الاقران مفقودک موتنه حقیقة
حکم اولندقده موجود اولان مالی تقسیم اولنور
ویا حکما مفقودده در رافعه الظاهر
زیرا استحقاق حجت مستنده در
اما غیری غیریدن ارثنی مفقوده حکم ایجاب الحجوب
حال مزبوره
صالح اولماز

هر وارثه اقل نصیبینی عطا وفضل اولانی شیئی مر مفقودک ظهورینه
دک موقوف اولنور صورتیه هکذا

صورة المسئلة على تقدير المفقود حيا

عولية ٧

زوج	اختين لابوين	اخ لابوين المفقود
نصف	ثلثان	منه سقط
٣	٤	
تصحيح ثاني ٨ / ٢٤	تصحيح ثاني ٨ / ٣٢	

صورة المسئلة على تقديره حيا

زوج	اختين لابوين	اخ لابوين الحي
٤	٢	٢
٧ / ٢٨	٧ / ١٤	

تصحيح المذهبين ٨ / ٧ / ٥٦

حصص الاقل

منه ٥٦ حصة الزوج	حصة الاختين	الموقوف من حصصهم
٢٤	١٤	١٨ / ١٤ / ٣٢

اگر مفقودک حیوتی ظاهر اولورسه درت سهم موقوف زوجه ویرلور
نصف مالی اتمام ایچون وباقیسنک نصفنی دخی اخ ونصف اخری ایکی
اخت بینلرنده للذکر مثل حظ الانثیین اقتسام ایدرلر صورتی هکذا

٥٦ زوج	اخ لابوين	اختين لابوين
٢٨	١٤	١٤

اگر مفقودک موتی ظاهر اولورسه ایکی اخته سهم موقوفلر اعطا

بو صورتده مفقودک موتی اختیه
وحیاتی زوجه ضرر اولور

اولمسکز دفع اولنور اربعة اسباعی مالی اتمام ایچون که جمله سی اولتوز
ایکیدر و زوج مزبوره دخی یکرمی درت کامل حصه سن اخذ ایدر و مسئله
مرقومه عولیّه در صورتی هکذا

زوج	اخت	اخت
	٥٦	
٢٤	١٦	١٦

فصل فی المرتد

مجس مرتد عیاذاً بالله ارتداد ایدوب زرینه هالک و یا مقتول
اولوب و یا دار الحربه لحاق ینه حکم اولنسه مالی خصوصنده بین
الائمه اختلاف اولوب امام اعظم قتنده حال اسلامنده کسب
اتدیکی مالی مسلم اولان وارثنه اعطا و حال ردتنده اکتساب ایلدیکی بیت
المالده وضع اولنور اما امامین قتلرنده مزبورک ایکی حالنده کسب ایلدیکی
مالی وارث مسلمنه در اما امام شافعینک ایکی قولنده دخی جملهٔ مال مرتد
بیت الماله وضع اولنور بر قولنده فئ طریقیله و بر قولنده مال ضایع
طریقیله در **وجه قول امامین** بعد الردة مرتدک ایکی کسبنده
دخی ملکی باقیدر و لهذا جلادن مرتدک دیونی علی الاختلاف فی
کیفیت القضا ایکی کسبندن ادا اولنور و موتنده ورثه سنه
انتقال ایدر و توریث قبیل ردته مستند اولوب و رده سبب
موت اولمغله توریث المسلم من المسلم اولور دیرلر **الی هنا قولهما**
وجه قول امام اعظم مرتده توریثی قبل الردة موجود اولان کسب
اسلامیه استنادی ممکن اما حال ردتنده کسب ایتدیکی مالک زمان اسلامنده
اولان توریثه استنادی ممکن دکلدر کسب ردة وقت اسلامنده
موجود

موجود اولمامغله در **پس** مرتدک حالنده اختلاف اولندیغی کبی
ورثه سی توریثنده دخی امام اعظمدن روایة اختلاف اوزره اولوب
امام حسننک بر روایتنده مرتده شول کمسنه وارث اولور که حال
ردتنده وارث ایکن موتنده باقی اوله باعتبار الاستناد و امام ابو یوسف
روایتی اوزره مرتده وقت ردتنده موجود اولان وارثی وارث
اولوب و بعد الردة موت ایله استحقاقی باطل اولماز که ردة
منزله موتده اولمغله مرتد فوت و وارث ترک ایتمش اولور اما امام
محمد روایتنده که اصح روایتدر مرتدک مولی و قتنده موجود اولان
وارث معتبردر که جوجوز زیرا بر سببک انعقادندن حکمه و تمامنه دک
اول حادث اولان شی اول سببک انعقادندن اول اولان حادث
کبیدر و مرتدک دار الحربه لحوقنده حکم اولان کسبی بالاجماع فئ اولور
اهل حرب کسبندن اولمغله اول اجلدن مسلم کافردن وارث اولماز
اما قبل اللحوق مرتده نک کسبی جمیعاً ورثه مسلمینه در بلا اختلاف بین
اصحابنا زیرا مرتده دن حربیت متصور اولمادیغی جهتدن سبب فئ دخی
بولنماز **بخلاف المرتد** و زوج مسلم زوجه مرتده سنه وارث اولورکه
مزبوره حال مرضنده حق زوجیتی ابطال قصدیله مرتده اولدیسه اما
صحیحه ایکن مرتده و هالکه اولسه زوج وارث اولماز و مرتده بزم قتمزده
قتل اولنماز بلکه اسلامه دعوت اولنور تا فوت اولنجه یه دک حبس اولنور
پس حق زوج ردة سببیله مال زوجه تعلق ایتمز **بخلاف**
المرتد اگر مرتده دار الحربه لاحقه اولورسه عصمت نفسی زائل اولور لاجل
الاسترقاق زیرا استرقاق حکماً اتلافدر کذلک عصمت مالی دخی زائله اولور

هكذا ذكره الامام السرخسي في شرح السير الصغير وسير كبير
شرحنده امام مزبور دخی ذكر ايدركه اكر ذمی نقض عهد ايدوب دار الحربه
لاحق اولسه حكمی مسلم مرتدك حكمی قنده اولان حكم كبيدر زيرا ذمی دار ذمی صح
دار الاسلام اهلندندر او مغلو اوزرينه احكام مسلمين اجرا اولنور ومرتده
ومرتد اصلا ابرشمنده دخی وارث اولمازلر يعنی نه مسلمدن نه كافردن
نه كندی مثللرندن ولا آيتلر اولماديغی اجلدن كذلك ميراثده ملت اعتبار
اولنوب ومرتد ايچون ملت اولماغله مرتد مرتده يه ومسلمه يه وكافره
اصليه يه دخی تزوج جائز اولماز وعند اختلاف الملة توارث دخی جائز
اولماز ومرتد انتقال ايتديكی ملتده مقرر قلنماز الا انجق اهل ناحيه كلهم
مرتد اولسه لر اول تقديرجه بربرلرينه وارث اولورلر زيرا حرقوملرين دار الحرب
احكام كفر ظهوريله دار الحرب اولوب رجالی قتل ونسا وذريتلری
سبی اولنور نتكم حضرت ابی بكر رضی الله عنه زمانلرنده اقتلرنده بنو
حنيفه ارتداد ايتدكلرنده سبيلر حضرت علی يه رضی الله عنه بر جاريه
اصابت ايدوب بعده حرب ايدوب محمد بن الحنفيه نام براوغلی اولمشدر
كذلك حضرت موسى اليه دخی بنو ناجيه يعنی علی رضی الله عنه فرزندی
حين ارتدادلرنده سبی وجمله سن مصقلة بن هبيره يه يوز بيك درهمه
بيع ايتدكلری منقولدر

فصل في الاسير

اسير كرفتار اولمغه دينی مفارقت اولميه خصوص ميراثده سائر مسلمين
حكمنده در يعنی مورثنه وارث ووارثنه مورث اولور زيرا مسلم
هر نه محلده اولسه دار الاسلام اهلندندر حتی دار الحربده اولان زوجه
بائنه اولماز بس نفس اسيرك قطع عصمت نكاحده تأثيری اولماديغی
كبی قطع

كبی قطع ميراثده دخی تأثيری يوقدر اكر اسيرك دينی مفارق اولورسه
حكمی مرتد حكمی كبيدر اكر اسيرك ردتی حيوته وموتی معلوم اولمازسه
مفقود حكمنده اولوب نه مالی تقسيم ونه امرأتی تزوج اولنور حتی
حالی معلوم ياخود مدة مفقود تمام اولنجه توقف اولنور وقاضی اسيرك
ردتنه ايكی شاهد عدل اولماديجه حكم ايلمز اكر بعد الحكم قدوم كلوب
ردتن انكار ايلسه اول حكم منقوض اولماز يعنی زوجه سی ومالی حرب اولنوبه رد
اولنماز اما وارثی يدلرنده بعينه قائم اولان شيئی رد اولنور كما في سائر
المرتد اذا جاء تائبا اكر اسيرك ارتدادنه مشهود تعديل اولنمزدن
حكم ارتدادنه حكم اولنمازدن اول حرب اولمر منكر عودت ايتسه مالی رد
اولنور لكن زوجه سی بائنه اولور زيرا بينونت بر حكمدركه نفس ردت
ايله ثابت اولور اما مدبر وام ولدی معتق اولماز زيرا حكم عتق موتيله
ثابت اولور ونفس ردت ايچون حكم موت اولماز الا الكاقضا اتصاليله
اولور والله اعلم فصل في الغرقى والحرقى والهدمى والقتلى
يعنی غريق في الماء وحريق بالنار وقتيل تحت الجدار والقتيل بالحرب
او بالطاعون واوزرينه جدار منهدم اولوب ومعركه ده قتل اولنانلر كه
دن عبارتدر جمع بينلرنده قرابت اولان جماعه ان بو طريق اوزره فوت
اولسه لر لكن اول فوت اولان معلوم اولمسه كان جمله سی معا فوت اولمش
اولوب وهر برينك مالی ورثه احياسنه عائد اولوب بعضی اموات
بعضندن وارث اولمازلر هذا هو المختار عندنا وهو قول
مالك وكذا عند الشافعي رحمهم الله كذلك حضرت ابو بكر وعمر
وعلی وزيد بن ثابت رضوان الله تعالی عليهم اجمعين بو خصوصده ديدلر

اما حضرت علینك وابن مسعودك رضی الله عنهما ایكی روایتلرنده برنده
بعض اموات بعضندن وارث اولورلر لكن هر بر صاحبنك كندیدن
وارث اولدیغی ماله وارث اولمز زیرا اولتقدیرجه مال نفسنه وارث
اولمق لازم كلور دیرلر ابن ابی لیلی دخی بو قوله اخذ ایتمشدر روایت
ثانیه ده وجه اموات مزبورلردن هر برینك بعد موت صاحبه میراثه
استحقاقنه مشروط حیوتیدر كه یقیناً بیلنور و بو یقین ایله
تمسك واجب اولور و میراثدن حرمانه سبب صاحبندن مقدم یا فوت
معا موتیدر بو خصوص ایسه مشكوكدر بس شك ایله حرمانی ثابت
اولماز الا موضع ضرورتده اولورلر مزبورلردن هر بر صاحبنك كندیدن
وارث اولدیغی ماله وارث اولمادیغی كبی یعنی بومنكوردن مراد یقین
شك ایله زائل اولمادیغی بیاندر و بو خصوص كتب فقهیه ده بر اصل
كبیردر كه انجه مسائل كثیره متفرعه اولور اما بزم ائمه مز قتنده صاحبنك
موتندن حكم شرطی امر فوتك وجودی یقیناً معلوم دكلدر و شول
شیئه كه متیقن به اولمیه انكله استحقاق دخی ثابت اولماز شك و المغله
و شك ایله توریث دخی اولماز و الحاصل بو قضیه ده شرط صاحبنك
موتندن حكم حیاتی بقاسیدر بو معنی ایسه ظاهر و استصحاب حال
طریقیله بیلنور یقیناً بلنمز زیرا ظاهر بقاء ما كان علیه در و بو بقا
دلیلنمز بلكه انعدامی انجون دلیل متیقنك وجودی انجون دكلدر
بس ابقاء ما كان بقا یعنی استصحاب حیوة معتبردر اثبات
مالم یكن ده كه موتیدر معتبر دكلدر مثلا مفقودك حیوتی ثابته قلنور
غیركا اندن توریثی نفی انجون اما موتندن میراث استحقاقی انجون
ثابته قلنماز

من قال ان سبب الاستحقاق لم یصب مسئله
كما لا یخفی

رجل	ابن
ابن	ابن
٤٠٠	٨٠٠

صورته رجل له ابنان وللابنة الواحد ابن فلذلك الرجل ستمائة درهم وللابنة الذی له ابن ستمائة ... درهم ثم سافر ذلك الرجل مع ابنه الذی له ابن ثم غرقا فی بحر فمال كل واحد منهما الورثة عنده الاحیاء ای مال الرجل لابنه ومال ابنه لابنه عند علی رضی الله عنه وابن مسعود رضی الله عنه سدس مال الاب للابن الذی مات معه وبعطی للابن ونصف مال الاب الاخذ الابن من مال الاب اربعمائة درهم فالسدس الذی اخذ فی وطنه فیحصل لهذا الابنه یعطی الی ابنه الذی بقی فی وطنه ابن المیت من ابیه ثمانمائة درهم والنصف الذی ورث ابن الابن ثمانمائة درهم

بدیع الدین

وهو قبیلة یموت باسرها مسكه

ثابته قلنماز خارجه بن زید ابن ثابتك رضیه زیددن روایتی اوزره حضرت
ابو بكر رضیه اهل یمامه نك توریثنه كذلك حضرت عمرك رضیه دخی اهل
طاعون عمواسی توریثنه بكا امر و فرمان بیوردقلرنده بنده خی مزبورلرك امو
تندن احیاسنی وارثه ایدوب امواتك بعضیلی بعضندن وارث ایتمدم دیدكی
منقولدر كذلك حضرت علینك دخی رضیه حرب جمل و صفینده قتل اولنه
انلرك توریث طریق مذكور اوزره اولدیغی مشهوردر فرضا ایكی اخوندن
بری كبیر و بری صغیر اولوب ایكیسی دخی بو طریقله غرق و انلرك بری
قزلری و مولای عتاقه و هر بر طرفی ازدرهم تركت ایلیه لر بزم قتمزده
هر برینك مالی علیحده تقسیم اولنوب هر برندن امه سدس مال و هر بنته
نصف مال و باقی مولای عتاقه یه دكر صورته هكذا

ام	بنت	مولای عتاقه
١٥	٤٥	٣٠

مال ٩٠

مال ٩٠

ام	بنت	مولای عتاقه
١٥	٤٥	٣٠

بو صورتده ام مزبوره یه ایكی ولدندن اوتوز درهم و مولای عتاقه یه دخی التمش
درهم اصابت ایدر اما حضرت علی و ابن مسعودك رضی الله تعالی عنهم ایكی روا
یتلرندن برنده اولا اخ اكبرك موتی معتبر اولوب مالنك سدسی امنه و نصفی بنتنه
و ما بقی اخ اصغره و بریلوب بعده اخ اصغرك دخی مالی بو منوال اوزره تقسیم و ما بقی
اخ اكبره و یریلدكده اخویندن هر برینك اخوندن حصه لری اولان اوتوز درهم نیه
مزبورلردن هر برینك حیوتنده اولان ورثه سی بینلرنده تقسیم اولنوب سدسی

امه نصفی ایکی بنتلره باقی مولا آیه ذکر ایرا خویندن مهر بر کندو صاحب فرضدن و عصبه اولدیغنه صاحب فرض وارث اولماز صورته هكذا

مسئله آخر

مات الاخ الاكبر اولاً

ام	بنت	اخ الاكبر	ام	بنت نصف	مولای عتاقه باقی
١٥	٤٥	٣٠	٥	١٥	١٥

ثم مات الاخ الاصغر ثانياً

ام	بنت	اخ اصغر
١٥	٤٥	٣٠

ام منها	بنت	مولای عتاقه
٥	١٥	١٠

بو تقدیرجه ایکی اخ مالندن ام حزبوبه یه قرق درهم و هم بنته آلتمش درهم و مولای عتاقه یه یکرمی درهم حصه اصابت ایتمکله مجموع درهم یوز سکسن اولور والله تعالی اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب بلغ التحریر الی النهایة بعون من له التوفیق والعنایة قد وقع الفراغ من تحریر هذه النسخة الشریفة عن ید عبد الضعیف المحتاج الی رحمة رب الصمد الشهیر بقوچ محمد ابن الشیخ محمد المعروف بقوچه امام زاده الکاتب بمحکمة مدینة ودینه غفر الله له ولوالدیه ولمن احسن الیهما والیه فی الیوم العشرین من شهر شوال المکرم سنة خمس واربعین ومائة والف تم فی وقت بین الصلوتین من یوم الاحد من هجرة من له دعوة الارشاد لعامة العباد الی سبیل الرشد والسداد علیه اکمل التحیة الی یوم التناد

لست اهدی سوی الصلوة الیه یا مفیض الوجود صل علیه
وعلی آله واصحابه وارث علمه وادابه

تمت الکتاب بعون الله الملک الوهاب

بر انسان یا خود عورت یا خود اوشاق شفو باذن الله تعالی
استسقا مرضنه مبتلا اولسه بر کلب انکین بوغالیوب
بهار ایله قورونده بشروب اوچ دفعه آچ قرنله یدرسه لر
باذن الله تعالی شیشلری کیدوب شفا بوله غایت مجربدر
ازمیرده برکمسنه یمش باذن الله افاقت بولدم دیو بیان سویلرلر
دینیدن اشدوب قاضی لطف الله افندی کتخداسی حسین اغادن
منقولدر

